

YAZLIKAYA

ÇORUM HABER'İN AYLIK KÜLTÜR VE SANAT EKİ

16 TEMMUZ 2018 PAZARTESİ

SAYI: 132

Çorum'da yaşamak güzel şey, sevmek her şeyden daha güzel

Gün batımları yok mu Çorum'un?...

Aylardan Temmuz'sa (*) ve doğanın koynunda iki kadeh parlatma olanağı doğmuşsa, gün batımından önce kurulmayı yeğlerim çilingir sofrasına... Tam karşılığı bu mudur, emin de değilim, ama **"kerahat vakti"** deriz kendi aramızda bu zaman dilimine...

Güneş tepenin ardına ha devrildi, ha devrilecek... Koyu gölgeler düşer karşı yamaçlara... Ve Memduh'la berabersek eğer, çoktan başlamıştır koyunları indirmeye...

*Çıkar yücelerden haber sorarım
Solarken dağların gümüş yaldızı
Bilmem neredeyim neyi ararım
Uyanır içimde derin bir sızı*

*Derim neden yoksul gezdiğim bağlar
Yok mu bu illerde benimle ağlar
Sesime ses verir dumanlı dağlar
Derdime eş olur bir çoban kızı*

*Akşam olur gölgelenir kayalar
Sürüler çekilir uyur ovalar
Dertli kaval dertlerimi oylar
Uzaktan göz kırpar çoban yıldızı*

Sadettin Kaynak'ın hüzzam bestesi bu. Sözleri Vecdi Bingöl'e ait, ama Memduh'la özdeşleşti artık... Gün batımına doğru dağlar gölgelenince, bir çobanın koyunlarını dağdan indirişini tahayyül eder ve buğulu sesiyle bu şarkıyı söyler yeşillikle-re doğru...

Dostlar da Memduh'u sorarken, **"Koyunları indiriyor mu yine?"** diye sorarlar.

Çorum'un akşam esintisi altında dostluğun paylaşıldığı bu eşsiz gün batımlarında, en içli sevda şarkılarıyla ses vermezsiniz de ne yaparsınız dağlara?...

*

Musiki tutkunları için dinlemek güzel de, iştirak etmek daha da güzel.

Sanatçıya eşlik etmek ya da programın bitiminde kendi koronuzla bir ekleme yapmak müzik akşamına...

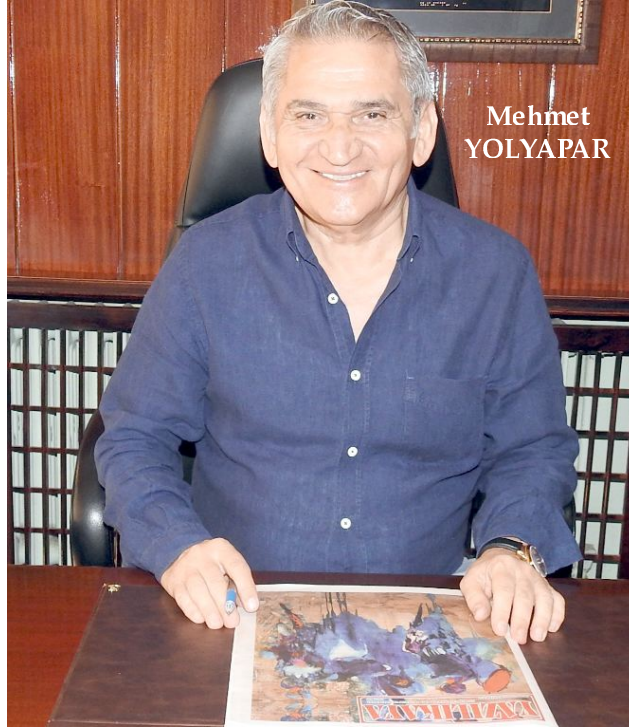
Ben ile de **"Her mevsim içimden gelir geçersin"** derim, **"Seni ne çok sevdiğimi söylesem de bilemezsin"** derim, **"Bir tatlı tebessümün bin vuslata bedeldir"** derim... Ya da **"Bir kızıl goncaya benzer dudağın"**...

Sesim iyi olduğundan değil, **"kulağın iyi"** diyorlar, ona güvenerek.

*

Bursa'dan dostlarım gelmişti. Müzikli restoranın bahçesine erkenden kurulduk. Tam kerahat vakti... Harika bir hava ve akşamın yavaş yavaş çöküşü harika... Dost muhabbeti daha da harika...

Sonra genç ve güzel bir sanatçı sahne alıyor.

Mehmet
YOLYAPAR

Sanki profesyonelce program yapmıyor, dostlar meclisinde masasından kalkmış şarkı söylüyor... Sıcaklığı, samimiyeti hemen yansıyor bahçeye... Bizlere şarkı söylemiyor, sanki bizlere şarkı söyletiyor. Bizleri eğlendirmiyor, sanki bizlerle birlikte eğleniyor.

Böyle pozitif sanatçı az bulunuyor doğrusu... Ya da en doğal, en içten, en pozitif olduğu akşamı biz yakalamış oluyoruz şans eseri...

Bursa'da yaşayan dostlarla ne zaman konuşsak, o akşamı anmadan geçemiyoruz, **"ne güzel akşamdı"** diye...

"İşte yaşamın güzelliği bu" diyoruz.

Veya **"felekten çalınmış bir gece"**...

*

Sevmek güzel şey be dostlar!

Yaşamayı sevmek, insanları sevmek, doğayı sevmek, kuşları, hayvanları, börtü böceği sevmek...

Karşı yamaçlara gölgelerin inişini sevmek...

Gün batımını sevmek...

Ve bu güzellikleri duyumsarken, ruhunun derinliklerinden gelen sevda şarkılarıyla mest olmak...

*

Bir kenti seviyorsa insan, sıradan günlerini, gecelerini bile şiirsel bir tat gibi yazabiliyor belleğine.

Bağlarını, dağlarını, kırlarını rüya alemi gibi tutabiliyor dağarcığında.

Ve de muhabbet mekânlarını...

Aylardan Temmuz'sa hele...

Çorum'da yaşamak güzel şey be dostlar!

**(Çorum'da Haziran henüz tam yaz sayılmaz, Ağustos'un ise yarısı yaz, yarısı kıştr. Onun için Temmuz diyorum.)*

YAZILIKAYA

16 TEMMUZ 2018 PAZARTESİ

SAYI: 132

ÇORUM HABER GAZETESİ AYLIK KÜLTÜR VE SANAT EKI

(Ayrıca para ile satılmaz)

YAYIMLAYAN:

Baytaş Basım Yayım ve Ticaret A.Ş. adına
Yönetim Kurulu Başkanı
Orhan ÖZSARAOĞLU

İMTİYAZ SAHİBİ:

Hülya YOLYAPAR

KURUCUSU, BAŞYAZARI ve ŞİRKET GENEL MÜDÜRÜ
Mehmet YOLYAPAR

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Taner ŞİMŞEK

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Volkan SINAYUÇ

YAZARLAR
Selda FINDIK
Hüseyin AŞKIN

KAPAK:
Zafer DİLEKÇİ

YAYIN KURULU: (Alfabetik soyadı sırasına göre)
Ali ALAKOÇ, Prof.Dr. Gülen Elmas ARSLAN,
Nilüfer AŞKIN, Ercan ATA, Selahattin AYDEMİR,
Damla BİŞİRİCİ, Ayhan BOZKURT, Şahika ÇAĞLAR,
Nazife ÇİÇEK, Özin ERDEMLİ, Gazanfer ERYÜKSEL,
Selda FINDIK, Yrd.Doç.Dr. Özlem SİR GAVAZ,
Doç.Dr. Ebru GÖKMEŞE, İbrahim GÖSTERİR,
Muzaffer GÜNDOĞAR, Bahri GÜVEN, Ahmet İLBARS,
Semrin KALELİ, Doç.Dr. Pelin AVŞAR KARABAŞ,
Elif KAYMAZLI, Atilla LAÇİN, Abdulkadir OZULU,
Yrd.Doç.Dr. Sevinç SOYOCAK ÖZALP, Mehmet ÖZATA,
Altan ÖZESKİCİ, Semih POROY,
Yrd.Doç.Dr. Erjada PROGONATI, Recep SERBES,
Ebru SOYSAL, Semra ŞAHİN, Selma TARHAN,
Gizem TOSUN, Ayşe UNCÜ,
Fatma Nilüfer YALÇINKAYA, Kenan YAŞAR, İrfan YİĞİT,
Mehmet YOLYAPAR, Banu ÖZDİL YÜCEL

web: www.corumhaber.net
e-mail: corumhaber@gmail.com

YÖNETİM YERİ:

2. Gazi Sk. 4/E Çorum
Posta Kodu: 19200

Santral (Tel & Faks) :
(0364) 213 34 00 – 213 34 01
(0364) 213 34 73 – 224 58 14

SAYFA DÜZENİ:
ÇORUM HABER TESİSLERİ

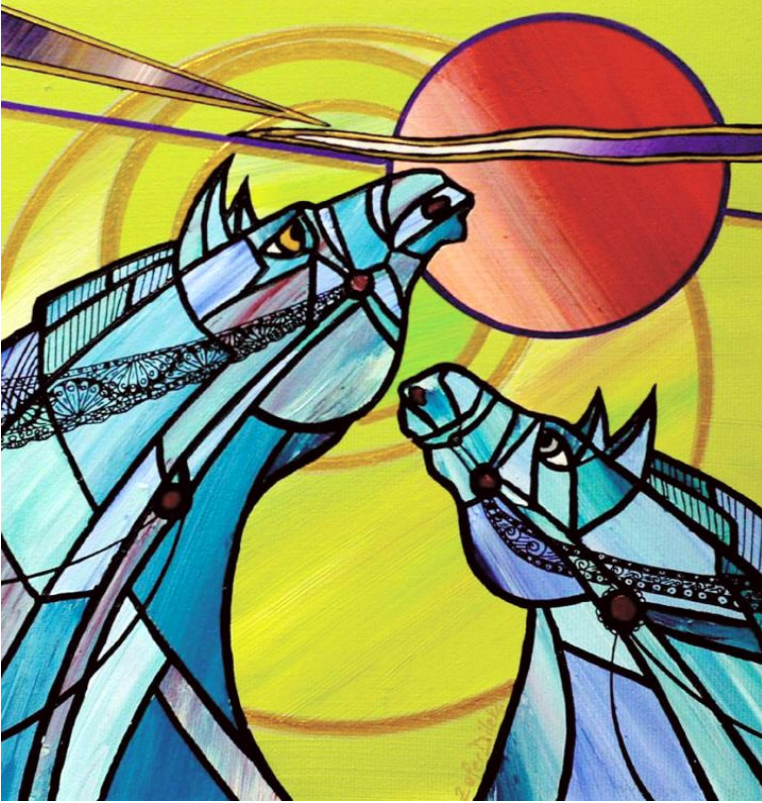
BASKI:

Arslan Güneydoğu Gazetecilik,
Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş.
Esenboğa Yolu 17. Km. Osmangazi Mh.
Sütçü İmam Sk. No:4 Pursaklar – ANKARA
Tel: (0312) 419 20 01

DAĞITIM: Ecem (Turkuaz Dağıtım)

Dergimizdeki yazı, resim, fotoğraf ve desenler kaynak gösterilmeden kullanılamaz.

Zafer Dilekçi, "Toplumsal sorumluluğumun bilincindeyim"

"Sanat, her şeyden önce varolmaktır"

Altan ÖZESKİCİ

"Modern dönemde insanın toplum içinde zamanla yalnızlaşması ve bireyin psikolojik ve sosyal dünyası, resimlerimin temel omurgasını oluşturmaktadır..."

1978 yılında Ankara'da doğan Zafer Dilekçi, ilk ve orta-öğretimini de aynı ilde tamamladı.

2002 yılında Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim bölümünden mezun olan sanatçı, 2006 yılında Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim-İş Eğitimi bölümünde Pedagojik Formasyon Eğitimini aldı.

2005-2008 yılları arasında Kocaeli ve Ankara'da Görsel Sanatlar öğretmeni olarak görev yaptıktan sonra 2008 yılından beri Eskişehir'de aynı dalda öğretmenliğini sürdürüyor.

2002 yılında Erciyes Üniversitesi'nin düzenlediği Resim yarışmasında "Tavla" adlı eserle Mansiyon ödülüne layık görüldü.

2002 yılında Erciyes Üniversitesi Sabancı kültür merkezinde ilk sergisini açan sanatçı, 2003-Hobby cafe (Bahçelievler-ANKARA), 2009-Espark A.V.M.(ESKİŞEHİR), 2010-Espark A.V.M.(ESKİŞEHİR), 2012-Kanatlı A.V.M.(ESKİŞEHİR), 2016-ESKİŞEHİR ADIMLAR KİTAPEVİ SANAT GALERİSİ'nde kişisel sergilerini açtı. Ayrıca çok sayıda karma sergilerde eserleri sergilendi.

Sanatçının Eserleri Frankfurt, Berlin, Viyana İstanbul, Ankara ,İzmir,Kayseri, Antalya, Konya, Nevşehir'de özel koleksiyonlarda yer aldı.

2000 yılından beri Karikatür sanatı ile de ilgilenen sanatçının karikatürleri GIRGIR ve LEMAN gibi haftalık mizah dergilerinde yer aldı. Karikatür dalında birde ödülü bulunan (Nehar Tüblek Karikatür yarışması KARİKATÜRCÜLER DERNEĞİ ÖZEL ÖDÜLÜ) sanatçının karikatürleri; ÇİN, İTALYA, AZERBAJYAN ve TÜRKİYE'de 20'nin üzerinde karikatür katologuna girmeyi başarmıştır.

Sanatçı 1998 yılından beri Mozaik Resim türünde de eserler verdi. Yaptığı mozaik türündeki eserler, Kayseri, Ankara, İzmir, Manisa ve Şırnak gibi illerde bulunan Jandarma birliklerinin Tümen, Tugay, Alay, Taburlarında Orduvevleri ve Sosyal Tesislerinde sergilenmektedir.

ESTETİK DUYGU VE DÜŞÜNCELER

Görsel Sanatlar öğretmenliği ile birlikte mozaik ve vitray türünden eserler üreten ve bunu tuval üzerine taşıyan Zafer Dilekçi'nin "Sanat" ile ilgili düşüncelerini aldık...

"Sanat insan için güzel ve estetik duyguları,düşünceleri çağırıştır. Tarihsel sürece bakıldığında da bu kaygı ile ele alınan sayısız eser üretilmiş ve insanların beğenisine sunulmuştur...İnsanoğlunun güzeli arama ve bulma çabası kendisini sanatın birçok dalında göstermiştir. Sanatçının alanındaki ustalığı birikimi ve tarzı ifade etmek istediği duygu ve düşünceler ile harmanlanıp izleyicinin düş dünyasına etki eder. İzleyici ise sanat eserine yüklediği anlam ile onu yaşar ve yaşatır. Sanat insan için, üretmektir... yaratmaktır... her şeyden önce varolmaktır... Bu zor,uzun ve yorucu bir süreçtir..."

GEOMETRİK SOYUTLAMA

Sanat hakkındaki düşüncelerinin ardından geometrik soyutlamaları, kullandığı figürler, figürlerdeki psikolojik ve sosyal yaklaşımlar sa-

natçının "Sanat Anlayışını" yansıtmaktadır...

"Geometrik soyutlama resimler yapıyorum. Kompozisyonlarımda insan ve havyan figürlerini sıklıkla kullanıyorum. Bazı seri çalışmalarında resimlerimi karikatürize bir çizgi ile bütünleştiriyorum. Bunların yanı sıra iç ve dış mekansal perspektifite resimlerimde sıklıkla kullanılmaktayım.

Modern dönemde İnsanın toplum içinde zamanla yalnızlaşması ve bireyin psikolojik ve sosyal dünyası resimlerimin temel omurgasını oluşturmaktadır."

MOZAİK VE VİTRAY

Dilekçi'nin eserlerinde kullandığı tekniğin bu aşamaya gelmesindeki etkileşimler ve yöntemlerin nasıl ve nedenini sorduk...

"Mozaik ve Vitray, Güzel sanatlar eğitiminin öncesinde ilgimi ve dikkatimi çekmiş ve bu sanat dallarında kendi kendime örnek de-

nemeler çalışmıştım...Fakülte yıllarında da Azeri hocalarımızdan bu sanatlarla ilgili bilgiler alıp denemeler ve sanatsal çalışmalar yaptım.Bu sanatsal faaliyetler resim çalışmalarına etki etti... Sert ve koyu çizgiler, bölünmüş plan ve parçalar ,renk tonlamaları ile etkilerini gösterdi...Sanat tarihindeki başarılı grafik sanatçıların eserlerini incelemem resimlerimdeki grafik etkisinin en önemli sebebidir..."

EVRENSEL BOYUTA TAŞIMAK

Eserlerin sergileme aşamasında, geometrik soyutlama ile karşılaşan izleyicilerin genel yaklaşımları elbette farklı olacaktır...

"Özellikle kişisel sergilerimde aldığım eleştirilere bakarsam (renk,kompozisyon ve form) camaltı ve vitray etkileri gözlemleniyor... Mozaik sanatında olduğu gibi çok parçalı formlar resimlerime farklı bir yorum katıyor. Geometrik soyutlama tarzında eserler üretiyor olmamdan dolayı izleyiciler için farklı ve değişik etkiler yaratıyor. Üretmek ve yaratmak bir amaca hizmet etmektir... Estetik bakış açısı ile yaptığım gözlemlerin sanat eserine dönüşmesi içimdeki haz duygusunu doyuruyor..."

Eserlerimi oluştururken, toplumsal sorumluluğumun bilincinde olmak isterim. Çağımızın sosyo kültürel yapısını, örf ve adetlerini, renklerini, mimari yapısını, güncel gelişmelerini de takip etmek zorundayım... Sanatının dinamik ve canlı kalabilmesi için bu şart... Şüphesiz Sanatım bu öğeler ile varolacaktır... Sanatımı bu şartlarda Evrensel boyuta taşımak isterim..."

BİR ZAMANLAR ZAMAN

O KADAR HIZLI GEÇMEZMİŞ...

Annemle, anıları üzerine sohbeteye devam ediyorum.

Her anı bir kapı sanki, zaman tüneline açılan...Ve yaşantıların zenginliğinden olsa gerek diye düşünüyorum, zaman, şimdiki gibi bir su gibi akıp geçmezmiş... Her an en güzel ayrıntıları ile yaşanmış...

Şimdi tüm bilenlerin önerisidir "anda kalmak"...Kalınmıyor, çünkü hayatın zenginliğini arayıp bulmanız gerekiyor anı yaşamak için, onca gürültünün

Şahika ÇAĞLAR

arasında kolay olmuyor.

Annem, Çorum'un yakın yerleşimlerinden Laçın'e yolculuklarını anlatıyor. Şimdi ilçe olan Laçın, benim için çok güzel anılarla dolu bir köy... Çocukluk anılarımda, yeşilin, ormanın, dağın, köyün, köy kahvaltısının tadı...Bu tadı en çok yaşadığım yer.

Otobüsle dolana dolana geçtiğimiz Kırdilim...Yolda görünce Kırk Haramiler masalının "açıl susam açıl" denince açılan

kaya sanıp heyecan duyduğum Kapılıkaya...

Laçın...Çocukken iyi ki, tatil köyü yerine oraya götürülmüşüm.

Annem Nihal Çağlar'ın anlatımları daha masalımsı tabii...Annemin teyzesi Rabiye teyzemiz yaşardı orada. Ben de kendisini tanıdım; tam bir Anadolu kadını...Yürekli, cömert, çalışkan, yaratıcı...Fazlasıyla konuksever... Yaşayan Kibele sanki... Annem çocukken Laçın'e yaylı arabalarla giderlermiş. O zaman at arabası, eşek arabası, fayton ve yaylı at arabaları en çok kullanılan ulaşım araçları imiş. Otomobil birkaç devlet dairesinde varmış.

Bir gün önceden hazırlıklar yapılır, sabah ezanda kalkılır, gün doğmadan yol almak için çıkılmış yola...Şimdi 20 dakika süren yol o zaman 6 saat sürermiş. Bayat köyüne gelince çeşme başında kahvaltı yapılır, öyle yola revan olunurmuş. Bazen atlar yorulur, yokuşlarda arabadan inilip yayan yürünürmüş. Laçın'e giderken geçilen Kırdilim köyü, annemin annesinin dedesinin yaşadığı yer... Şirin mi şirin, kayaların arasında bir Çerkez köyü... Kafkasya'dan göçle gelmişler, oraya yerleştirilmişler.

Yani o dönemlerde gizemli, masalımsı bir

yolculukla geçilen yollardan sonra Laçın'e gelinir ve yeşil dağların arasında, Kızılırmak'ın bereketlendirdiği, yeşillendirdiği bir köy...Köyde elektrik yok, ama insanların yüzündeki sevgi ışığı aydınlatıyor ortalığı. Gözlerinin içi "hoş geldiniz" diye gülüyor adeta. Köyde olduğu gibi yireklerinde de bolluk-bereket var ve bu her yere yansıyor. Çünkü köy doğal güzellikler içinde olduğu gibi, insanları da doğal ve samimi...

Şahika Çağlar'ın annesi Nihal Çağlar ve ailesi...

Teyze, anne ve dayı...

Nihal Çağlar'ın albümünden...

Nihal Çağlar

Bir de “Şevkââ”nın, yani “Şevki Ağâ”nın evine konuk olmak başlıbaşına bir ayrıcalık...Hepsi ışıklar içinde uyusun.

Annem der ki: “Eskiden mahallemizde yaşayan insanların her biri bir ulema gibiydi. Hepsinin ayrı bir özelliği vardı; kimi nüktedan, kimi bilge, kimi usta, kimi uzman...Lakapları ile özellikleri bütünleşmiş insanlar...”

Anımsayabildikleri; Kendirci Hasan, Kebapçı Seydi, Camcı Hilmi, Hocanın Osman, Babaoğlu Nene, Madanoğlu İhsan Efendi, Zeki-Memduh kardeşler, Rüştü Efendi, Faruk Efendi...

“Sanki mahalle de bu insanlarla bütünleşmiştir. Bir saygı, bir sevgi...Ve mahallenin çocukları, bizler...”

Bizden öncekiler, mahallenin gençleri...Onların yürüyüşleri, duruşları, konuşmaları, davranışları bizim için örnekti. Sevgi, saygı, dayanışma en büyük erdemdi. İşte o güzel günlerde İkinci Dünya Savaşı patlak vermişti.”

Savaştan yeni çıkmış bir ulus...Yeniden savaşa girecek dermanı yok...Genç Cumhuriyet, bu kamplaşmış dünyanın neresinde durabilirdi? Ustaca bir diploması sergilemekten başka çaresi yoktu.

Savaşan emperyal güçlerin yanında durmak, ancak her iki tarafa da kafa tutmadan ezilen ulusların yanında yer almak...

Tekrar bir savaş ekonomisini bu ülke halkı hakketmiyordu. Ya taraf olunacaktı, veya daha fazla zorluklara dayanılacaktı. Hiçbir ailenin bir tek şehit vermeye dahi gücü yoktu.

İsmet İnönü ve hükümeti, bu savaşı ustaca diplomatik manevralarla idare ediyordu. Yokluk, yoksulluk, vesikayla ekmek, tuz-gaz...

Geceleri camlara siyah perdeler çekilir, evler karartılırdı. Olur ya, bir saldırı olursa, ışık sızmamalıydı...

Rıfat Ilgaz, ‘Karartma Geceleri’ romanında, şöyle anlatır o günleri:

Yıl 1944... İkinci Dünya Savaşı sınırlarımıza kadar dayanmıştır. Hitler faşizminin tüm Avrupa’yı ateşe attığı günler... Türkiye bu savaşa dâhil olmamak için dirense de etkileri tüm ülkede hissedilecektir. Ekmek, şeker, yakacak gibi temel ihtiyaç maddeleri karneye bağlanmış, dışarıdan gelebilecek ani baskınları önlemek amacıyla geceleri her yerde karartma uygulaması başlamıştır. “

Okul hatrası

Şahika Çağlar’ın Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğü’nden emekli olan babası, merhum Macit Çağlar ve SSK 2. Müdürlüğü’nden emekli olan dayısı Ümit Çağlar, askerlik dönemlerinde...

Nihal Çağlar

Çorum halkı savaşla ilgili bilgi almak için RADYO'nun bulunduğu Halkevi'ne, şimdiki Belediye binasına gider, haberleri dinlerdi.

Annemlerin ailesi bu dönem daha yoğun hissetmiş. Dedem Rüştü Çağlar bir dönem vekaleten belediye başkanlığına bakmış. Vesika almak için insanlar eve kadar gelirmiş ve annem onların yoksulluk öykülerini dinlermiş. Ayrıca yakın bir zamanda toprağa verdiğimiz amcam Peyami Çağlar İsviçre 'de Zürih Teknik Üniversitesinde öğrenciymiş. Kendisinden uzun bir süre haber almamış, bütün aile ondan haber beklermiş ve herkes korku ve heyecan içerisinde geçirmiş karartma gecelerinin olduğu bu yılları. Ancak savaş sona erince haber almışlar amcamdan .

Radyo daha sonra tek tek varlıklı insanların evlerine girmeye başlamış. "Radyonun gerçekten Anadolu insanı için farklı bir yeri vardı" diyor annem. Bizim yaş grubumuzun bir yerinden yakaladığı "radyo günleri"...

Televizyonlu döneme geçene kadar haber yayını da, arkası yarım kuşağı da, müzik de o sesli kutudan dinlendi!.. Savaşlar, barışlar, seçimler, icatlar, sanat hep radyo ile halka ulaştı!.. Radyo dinlemek için insanlar birbirine misafir girdi.

Annem devam ediyor:

Evimize radyo geldiğinde çok heyecanlanmıştık. Tüm mahalle toplanır radyo dinlerdik. O zaman Nurettin Altan radyo gazetesi diye bir haber programı okurdu. Radyo (yayınları) eğiticiydi. Philips markaydı, onun başında toplanırdık. Üzerindeki dantelli örgü gibi zarıftı her şey, temsil saatlerini beklerdik , temsil dinlerdik... Behçet Kemal Çağlar'ın yönettiği şiir dünyası programı ile şiir dinlerdik, o ahenkli ses ten...Tamburi Cemil efendinin oğlu Mesut Cemil Tel vardı, marş öğretirdi. Büyük sanatkar Muzaffer Sarısözen'den, Yurttan Sesler korosundan

Merhum Macit Çağlar'ın albümünden...Üstte Laçın hatırası...

halk türkülerini öğrenirdik. Kingil ailesi diye bir program vardı, arkası yarım... Müzeyyen Senar, Hamiyet Yüceses, Safiye Ayla'dan şarkılar.. Evet herşey radyomuzun üzerindeki örtü gibi zarif ve sanat doluydu...

Ben o zaman Kız Meslek Lisesi'ne giderdim. Okul o zaman, şimdiki İmam Hatip Lisesi'nin oradaydı. Mahallede okula giden tek kız bendim. Şapka takardık. Çocuklar bana bakar 'viyy kız şapka giymiş' derlerdi. Biraz utanır, biraz da gururlanırdım. Kız Meslek Lisesi'nin ilk 20 öğrencisi içerisindeydim. Bir gün okulda bir telaş başladı. Okula İsmet İnönü geliyor dediler. Çok heyecanlandık. Kolay mı, Cumhurreisi, Kurtuluş Savaşı'nın İsmet Paşa'sı, Atatürk'ün silah arkadaşı sınıfımıza girdi. Sanki tüm bu özellikleri yüzüne yansımıştı. Kısa boylu, kendine güvenli, vakur, sevecen, kararlı ve ışık saçan bir yüzü vardı. Kahverengi bir palto giymişti. Biz hep birden "Hoş geldin Paşam" dedik. Bir tarih adamı karşımızdaydı. Hepimizle tek tek ilgilendi ve un çorbasından oluşan öğle yemeğini bizimle yedi.

Okul sadece öğrenim görülen bir yer değildi, bir kültür ocağı idi. Öğretmenlerimiz son derece saygın, bilgili, kültürlü insanlardı. Mahmut Bey Şam'da okumuş. Derdi ki: Benim okuduğum okulun kapısında şu yazı: 'Önce edep sonra ilim'

Cudi Bey, Necdet Şanlı, Damat Şükrü, Sadi Leblebici...Ne değerli hocalar...

Bize bıraktıkları kızlarıma, kızlarımdan torunlarıma aktarılan bilgi, kültür, sanat, ülke sevgisi, insan sevgisi, ilim, edep, etik değerler bunlar olsa gerek. Hepsini saygı, sevgi ve rahmetle anıyorum.

Bunlar, annem Nihal Çağlar'ın sözleri...Şimdi 89 yaşında...Ne mutlu onlara ve onları böyle yetiştiren öğretmenlere...

Ve bir özelliği daha var annemin; hâlâ görüşür arkadaşlarıyla...Sosyal medya buluşmaları değil bunlar...Yaşadıklarını ve birbirlerini unutmadıklarından...

TEŞEKKÜRLER ÇORUMLU CORNELIUS!...

Sedat ÖRSEL (*)

Toprağa dönmüşsün Alamanya'da...
Oysa hep ÇORUM'sardım...
Faşist Almanya'dan kaçıp enterne edildiğin Ço-
rum'da öğrenmiştin güzel Türkçe'ni...

- "Nöörüyön Kornı he-
eri?..."

- "Yahu Sedat atla gel
Hamburg'a kavun var,
peynir var, kız Paris'ten
geldi zeytinyağlı sarma
yaptı; Karen neler pişirdi
neler; boğazımdan geçmi-
yo sensiz..."

Yaşar Abi'nin (KEMAL)
dediği gibiydin:

"Alamanın Türkü,
Türkün Alamanı..."

Ayrı düştük son yıllar-
da; sen sila hasreti çektin.

Günler geceler süren sohbetlerimiz ciltler dol-
durur.

Bischoff'un çocukluğu...

Cornelius Bischoff

Demin bir Dostum aradı Çorum'dan;
-"Efendim sizin Çetin ÖNER yazımızı paylaşabi-
lir miyiz?" diye.
-"Elbette" dedim...

Çetin'i çok özleyordum;
şimdi sen de katıldın gidenlere...

Bodrum'dayım.
O çok sevdiğin Heykellerimi sergiledi
bir başka güzel adam.
Ne kadar sevinirdin bu habere...

Şimdi,
Peynir var, kavun var,
rakı var!...
Sen yoksun be Koca Türk...

Teşekkürler sana, şu kısa hayatın güzel Dos-
tu...

Buradan kocaman bir
"MERHABA!"...

HOROZLANANLAR...

"VE ÇETİN ÖNER"

- "Yahu Sedat!... Ben CORNELIUS, ciddi mi Gü-
libik'in yasaklandığı?"

- "Evet!... Dün akşam geldi denetim raporu..."

- "Ne diyor?"

- "Ürgüp'te çekim yapılan köyde bir çeşme vardı
ya, meydanda.

O çeşmede çamaşır yıkayan köylü kadınlar,
çok gerideki ilkokulun bahçesinde bayrak töreni
yapan kara önlüklü-beyaz yakalı öğrenciler İstik-
lâl Marşımızı söylerken hep birlikte ayağa kalkma-
mışlar ve çamaşır yıkamaya devam etmişler...
Üzerinde şehitlerimizin kanı..."

- "İnanmıyo-
rum!..."

Yalnızca KORNİ
(Cornelius BISC-
HOFF) değil, sen de
ben de inanama-
mıştık Koca Çer-
kez...

"Çamaşır tokaç-
layan köylü kadın-
lar, çekimde de gö-
rüldüğü gibi taa
uzaktaki tören için
ayağa kalkmadıkları
için!"

Cornelius Bischoff, Yaşar Kemal'le...

Sedat
ÖRSEL

(*) Sedat Örsel kimdir?

Ankara Atatürk Lisesi ve Ankara Ü. Hukuk
Fakültesini bitirdi. Okul yıllarında karikatürist
olarak çalıştı. 1967 yılında Türkiye'de TV yayı-
nlarını başlatan ilk ekiple Prodüksör dramalar
yaptı. İngiltere, Japonya ve BBC'de TV Program
Yapım ve Yayıncılığı, TV İşletmeciliği ve Reji Öğ-
retmenliği eğitimleri gördü.

TRT Televizyonunda Yönetmenlik ve çok sa-
yıda birimin müdürlüğünü, TRT-INT ve AVRASYA
TV'nin kuruluş çalışmalarını ve yöneticiliğini
yaptı.

Dünyayı defalarca dolaşarak TRT yapımları -
nı uluslararası film festivalleri ve program mar-
ketlerinde sattı.

25 yıl boyunca Yapımcı, Yönetmen ve Yöneti-
ci olarak çalıştığı TRT'den, TV Daire Başkanı ve
Genel Müdür Yardımcısı vekili iken 1992 yılında
emekli oldu.

1992'de Alo Bilgi Grubu Genel Koordinatörü
oldu, daha sonra da Koç Holding'e bağlı EKO
TV'nin (şimdi CNN TÜRK) kurucu Genel Müdürlü-
ğünü yaptı.

Kuruluşundan beri İstanbul Bilgi Üniversite -
si İletişim Fakültesinde verdiği Medya İşletme -
ciliği ve TV Karrierleri derslerinin yanı sıra yerli
ve yabancı kuruluşlara Telif Hakları, TV İşleme -
ciliği, Medya İlişkileri, Kriz Yönetimi ve Kriz İleti -
şimi konularında dersler ve seminerler veriyor.

1978'den 2009'a kadar Gazî, Ankara, Bil -
kent ve Başkent Üniversitelerinde çeşitli dersler
verdi.

TV Program yapımcısı ve yönetici olarak; Se -
dat Smavi başta olmak üzere 13 kez ödül al -
dı. 1992'de yılın başarılı kamu görevlisi seçildi.

EBU, ABU ve Avrupa Konseyi'nin çeşitli Ko -
misyonlarında TRT ve Türkiye'yi temsil etti. İngi -
lizce biliyor. Sürekli Basın Kartı sahibi.

Kimse dinlemedi itirazlarımızı; o sahneyi çıkarmamız da kabûl edilmedi...

GÜLİBİK YASAKLANDI, FİLME EL KONULDU...

Oysa, daha iki yıl önce;

Can Dostum Erdal ÖZ'ün bastığı kitabımı masamın üzerine atıp,

-“Aha Patron, sana kapı gibi bir Ortak Yapım konusu” demiştin.”

12 Eylül'ün Program Müdürlüğü'nden alıp, uslu durmam şartıyla, tıktığı küçük bir odanın kapısında

“Dış Yapımlar Müdürü” yazıyordu ama bir yıldır hiçbir dış yapımı kabul ettirememiştim. Onlarca projem dönmüştü.

Ve sen önümde kocaman bir kapı açıyordun.

Bunalmıştım; can simidim olmuşsun...

Bütün projelerim bir bahâneyle dönmüştü.

Siyâsi bir kulp takılıyordu her birine...

Ama bu seferki masum-sevecen bir “Çocuk” filmi ve

“Türk-Alman” Ortak yapımı olacaktı...

Yönetmen de Alman Jurgen HAASE Dostumuz...

-“Sedat, senaryoyu Kornî, Jurgen, ben birlikte yazıyoruz...”

-“İyi olur, sonuçta Almanya ve diğer ülkelerde de gösterilecek...”

Öyle heyecanlıydım ki; deli gibi koşturuyordun.

-“Sedat, Zülfü de geliyor, müzikleri o yapacak...”

Geldi can Dostum Zülfü (LİVANELİ), kardeşi Ferhat'la birlikte kolları sıvadılar ve o güzel müzikleri yaptılar...

Senaryo tamamlandı, tüm ön hazırlıklar bitti.

Sıra geldi deveye hendek atlatmaya...

Genel Müdür E.General Mâcit AKMAN odasında yaptığım “renkli” sunumu çok beğendi ve onun onayı ile, Yönetim Kurulu'na çağırıldım.

-“Nedir?” dediler.

İfâde-i meramım:

“Efendim; Gülibik, bir çocuk hikâyesidir. Bir horozun ve ismini bu horozdan alan bir öykünün adıdır.

“Tahtadan atları, kurşundan askerleri, lastikten topları, plastikten arabaları, kısacası parayla satın alınabilen hiçbir oyuncakçı olmamış yoksul bir çocuğun öyküsüdür.

Gülibik adını verdiği bir horozu onun tek dostu ve oyuncakçı olmuştur vs.vs.”

Beğenildi;

-“Çeto, kabûl ettiler!”

Kapı önünde heyecanla boynuma sarıldın!...

-“Patron çok ses getirecek bu film!”

Kar yağarken, sarı kaplumbağana binip kafa çekmeye gittik.

Sonra,

Kornî, Yönetmen Jurgen HAASE, sen ve ben bizim evde,

Kurum'daki odamda günler boyunca tartışarak, kızarak, gülerek, hukuk savaşları vererek (!) ilk Ortak Yapım metni olacak “TRT-ZDF-

Bischoff, Almanya'da Zülfü Livaneli ile (üstte) ve Günter Grass ile (altta)...

PROVOBIS FILM” Sözleşmesini hazırladık.

Onaylandı üst makamlar, hukukçular tarafından...

Biz nakit para koymadık, tüm malzeme, post production ve ekip de onlara yüklendi.

Tüm bu çalışmalar sırasında,

Hamburg'a her gidişimde,

Kornî ve Jurgen büyük coşkuyla Havaalanında karşıladılar beni...

Karşılıklı hazırlıklar nihâyet tamamlandı.

Alman çekim ekipleri geldi ve film Ürgüp'te senin Jurgen'le birlikte bulduğunuz köyde çekildi...

Can Dostum Ecdar AKIŞIK ve Nurşim DEMİR'le başrolde çocuk oyuncu Murat GÜLER...

Renkli, 35 mm...

Montaj ve diğer post-production işlemleri Hamburg'da yapıldı, sen

Çetin Öner ve Gülibik...

kaç kez gidip, o çalışmalara bizzat katıldım.

Ve bitmiş film geldi; seyrettik, güzel olmuştu...

Denetim'e girdi...

Girmesiyle, çıkması bir oldu...

(YAYINLANAMAZ!)

Ve anladık ki "Karar" çooook önceden verilmişti:

Ve bir tâyin furçası yaşandı o sıralar.

101 can başka devlet kurumlarına sürüldü.

Seni Âfet İşleri Genel Müdürlüğü'ne tâyin ettiler.

Bu işlerin başında da bir Albay ve onun sivil yağdanlıkları.

O Albay'ın sanki şahsî kını vardı sana.

O "şey" her kimse, Genel Müdür Paşa olduğu halde ona söz geçiremiyordu.

Kendi imzâsı ile yapılan bu ilk Ortak-Yapım filme sansür uygulayan o "şey" den çok çekiniyordu.

Koridorda beni "sürülenleri himâye etmekle" suçladı...

"HOROZLANDI" sırta, sırta:

"Senin de sıran geliyor!... Hakkâri hem de!"

dedi.

Soğukkanlı olmaya çalışarak;

"Önemli değil, daha önce de Hakkâri Radyosu Müdürü oldum..."

"Yok yaaaa!... Doğru mu?"

"Elbette, hem de iki kez!"

Şaşırıldı...

"Hiç tanıdınız mı Çetin ÖNER'i" dedim.

"Nesini tanıyacağım?... Görmedim ki hiç."

"Keşke tanısaydınız, deryâ-deniz bir adamdır."

"Yaa!..."

"Evet, sevgi ve kültür küpü, Türkiye sevdâlisidir..."

Umurunda bile değildi...

Ve Film de kayboldu; nereye götürdülerse...

"GÜLİBİK" Türkiye'de yasaklandı ve uyanık Jürgen boş durmadı.

Onun için büyük bir "REKLÂM VESİLESİ" oldu bu millî sansür.

Öyle iyi kullandı ki bu reklâm

2011 yılı Temmuz ayında Çorum'da fahri hemşehrilik töreni...

imkânını.

Kontrolden çıktı; biz de yasak olan bir filmi geri isteyemedik; teşebbüs bile ettirmediler.

O denetçi ve o albay filmi yasaklayarak Ülkeye büyük bir hizmet yapmış oldular!...

Biz devre dışı kaldık ama Alman Jürgen HAASE, aldı yürüdü...

Filmi gezdirmediği yer kalmadı...

Çorum'da anıların tazelenişi...

İstanbul hatırası

"TÜRKİYE'DE SANSÜRLENEN ŞÂHESER!"...

Film;

1984 - Film Uluslararası Berlin Film Festivalinde C.I.F.E.J. ödülünü kazandı.

ABD, Yugoslavya ve İspanya'da "En İyi Çocuk Filmi",

İtalya'da Padua Üniversitesi "En İyi Çeviri" ödülleri aldı.

Bir çok ülkede gösterime sunuldu.

Almanca konuşulan bütün ülkelerde okuma kitabı olarak okullara tavsiye edildi.

1993 - Kültür Bakanlığı ve Verlag An Der Ruhr yayınevince prestij kitabı olarak Türkçe ve Almanca olarak çift dilde yeniden basıldı.

ÇETİN'im,

Seni ve 101 arkadaşımızı, muhtelif yerlere sürdüler...

"Göreve iade" için mahkeme kararları olmasına rağmen hiçbirinizi almadılar Kurum'a.

Tam 10 yıl sonra ben TV Daire Başkanı olunca bin bir güçlük ve ricalar sonucu geri alabildim hep-

nizi...

O zamanki Genel Müdür de, Mahkeme kararlarını imzalamadı.

Ve kendisini kurtaracak bir formül buldu!...

Genel Müdür Yardımcısı Vekili olduğum için bana kararları uygulama "YETKİSİ" verdi!...

Kararları çılgınlık atarak imzaladığımda sen de odamdaydın.

Daha önce çeşitli gerekçelerle sağa-sola sürülen diğer

Yapımcı-Yönetmen-Mühendis dostlarım seninle birlikte geri geldiler.

Ne güzel bir gündü; sen yine aramızdaydın...

Bir de Zeko'nun (Zekeriye KABA DAYI) o bilge, o candan gülümseyişini unutamam...

İMDİİİ:

İbret faslı, biiiir:

Yıllar sonra TRT-INT'i kurmak için gittiğim

Hamburg Tren Garı'nda beni bu kez yalnızca

Can Dostum Kornı karşıyordu; Jürgen HAASE yoktu!...

-“Jürgen neden gelmedi Kornı?”

-“İşi vardı...”

HAASE Almanca “TAVŞAN” demek; tavşan gibi senden kaçıyor diyemedi tabii...

-“Ne işiymiş o?”

-“Yahu, karısı ‘kötü bir oyunda oynuyor’, galası var bu akşam”

-“Nasıl kötü bir oyun?”

-“Yanlış söyledim yahu; ‘bir oyunda kötü oynuyor’...”

Güldük...

Akşam onun Hamburg yakınında, orman içindeki evinde

Karen'in hazırladığı muhteşem yemeklerle rakıların seni ve Gülibik serüvenini andık bol bol...

-“Özledim deli Çerkez'i, şerefine Çetin, yahu” dedi Kornı...

Şimdi toprağa döndüğün haberini alınca yıkılacak; zaten çok yaşlı ve hasta artık o büyük Türk...

Yaşar Âbî'nin (KEMÂL) deyimiyle; “Türk'ün Alman'ı, Alman'ın Türk'ü Cornelius BISCHOFF...”

İbret faslı, ikiiii:

Jürgen hâlâ yok ortalıkta...

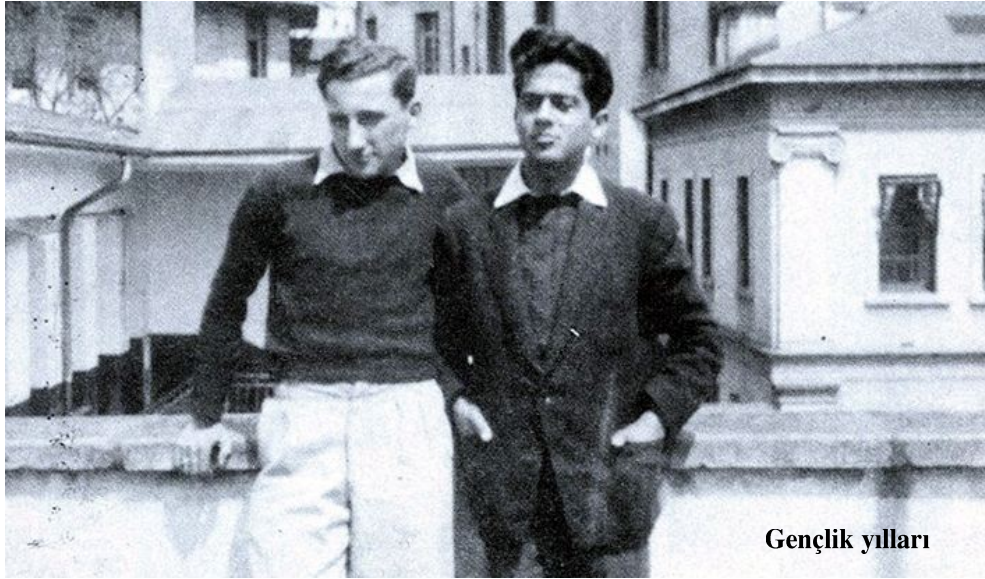
Gülibik'i sansürleyenler de...

İsimlerini bile hatırlamıyorum o Türkiye dostu görünümü uygarlık “düşmanlar”ınm...

Ülkeye verdikleri zararı hatırlıyo-

Eğitimci-yazar Abdulkadir Ozulu, Cornelius Bischoff'a Çorum'da yaşadığı sokakları gezdiriyor.

Gençlik yılları

rum bir tek...

Düşmanca...

Şöyle anlatırsın sen “DÜŞMAN”ı Gülibik'te: “Düşman ne demek?

Babam bir süre düşündükten sonra:

Ama bana kazandırdığım güzellikleri unutamam.

Bir Kosova kasabasında Çetin ÖNER'in dostu diye beni bağrına basan Arnavut aydınları da...

Gazanfer ERYÜKSEL

Hükm-ü ezel

Ne konuşur ki o iki harf Kendi aralarında...

Giz dilleriyle ışığın Renk masalydı Yazıda zaman...

Bin çiçekten nicesine Söz düşüren hercai Düş taşıyandı o rüzgâr...

Küçümen tümceler bırakırdı İam ormanı geçerken Gece göçünde o kuş sürüsü...

Uykusu kaçan ırmaktı Gören hepsini Kocamış o ağaç bir de...

Kutbundan ışığın Süzülen harflerdi Yeraltı ırmaklarına süzülen katre...

Deprem biriktiriyordu yazı Enlem boylam sarkacıyla Bir kuytuda...

16-17 Mart 2018

Düşman, tembel, ama obur bir hayvandır, dedi.

Kendi çıkarları için hiç gereği yokken öteki canlılara zarar verir.

Tembeldir, ama sofradan en büyük payı da o alır.

Öyleyse, filler bizim düşmanımızdır, dedim.

Çünkü, onlar hem tembel hem de oburdurlar.

Hiç de değil. Filler çalışkan hayvanlardır, diye karşılık verdi babam.

Sonra da bir süre düşünüp “Ama içlerinde tembelleri de olmaz değil,” diye bitirdi konuşmasını.

Bir süre konuşmadan yürüdük.

Yıllar sonra bir tarih dersinde: “Tembel ve obur Yunanlılar düşmanımız, çalışkan ve yoksul Yunanlılar dostumuzdur,” demiştim.

Tarih öğretmenimiz bir süre düşünmüş, bir şeyler söylemek istemiş, tam ağzımı açacakken, paydos zili çalmıştı.”

ÇETİN'im; yarım asırlık Can Dostum...

Neler yaşadık birlikte; beni hep korudun, kolladın...

Ben de elimden geldiğince seni...

Sen de 73 yıl içinde, o tarih Öğretmeni gibi, insanlara, Türkiye'ye hep

“BİR ŞEYLER SÖYLEMEK İSTEDİN...”

çok şeyler söyledin, çok daha güzel şeyler söyleyecektin.

Ama işte o kaçınılmaz, lânet olası

“PAYDOS ZİLİ ERKEN ÇALDI”...

Bugün dönüyorsun toprağa Koca Çerkez.

-“Hadi eyvallah Patron!” der gibi kulağında, o gevrek sesin,

Bütün gece seni ve paylaştığımız acı tatlı anıları düşündüm.

Tuğla, tuğla döküldüm...

Acım büyük, tesellim ise hiç yok,

Şükran sana Koca Çerkez'im, Kederlerdeyim,

Vesselâm.

GİZLİ YAŞAMLAR

“Evvel zaman içinde dostlar,
Ağaçlara ev kurardık...
Tatlı bir düş içinde,
bir yere bir göğe bakardık...
Gönlümüz kuş gibiydi dostlar,
Dünya'ya kanat açardık...
Tutsak değildik zamana,
başına buyruk yaşardık...”

Yeni Türkü'nün “Günebakan” şarkısının o güzel sözleri eşliğinde sizlerle buluşmak istedim bu ay. Sonunda o çok beklenen tatil ayları geldi, iş ve koşuşturmacaya ara vermek ve azıcıkta olsa bunaltıcı şehir kalabalığından uzaklaşmak vaktidir şimdi.

Mis gibi bol oksijenli orman havası almak, çoluk çocukla beraber günebakmak, doğayı dinlemek, huzur bulmak, toprak ve deniz kokusu almak. Düşüncesi bile insanın yüzünü güldürüyor. Bende bahsettiğim tüm bu duyguları az ya da çok yaşamaya hazırlanırken, kitapçıların rafında “Ağaçların Gizli Yaşamı” isimli bir kitaba rastladım. Peter Wohlleben tarafından kaleme alınmış. Yazar bir edebiyatçı değil, bir ormancı.

Durum zihnimde gitgide enteresan bir hal almaya başlıyordu. Çoğu okurun yaptığı gibi hemen elimdeki kitabın arkasını çevirdim. Bence bir okur ve bir kitabın ilişkisi, her zaman arka kapakta başlar. Bir kitabı elimde aldığım da eğer herhangi bir arka kapak yazısı ile karşılaşmazsam, kendime/okura saygısızlık yapılmış hissederim, genelde de kitabı, usulca bırakırım kenara. Edindiğim okuma edebince, arka kapak yazısının olmadığı kitap; okura, yazar biyografisinin olmadığı kitap; yazarına, saygısızlıktır...

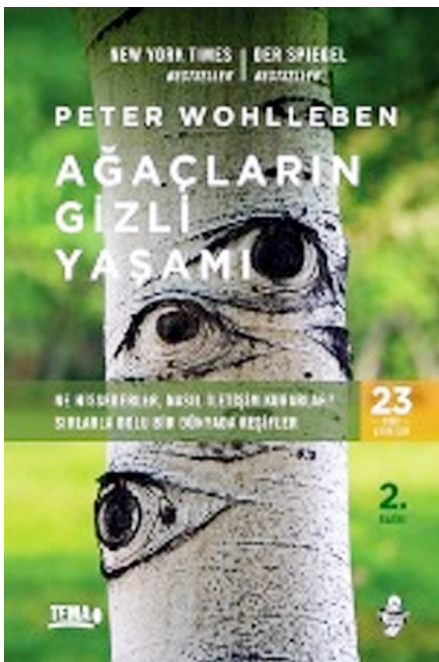
Evet, kitapla ilk tanışıklık demiştim, okuru büyülemişse, okur kitabın içine girmeye artık hazırdır. Bende tam anlamıyla büyülenmiştim. Arka kapak, “ağaçların aynı insanlar gibi birbirleriyle konuştuklarını anlatarak başlıyordu. Sadece konuşmak ile kalmadıklarını, acıyı hissedebildiklerini, hafızaları ol-

duğunu ve ebeveyn ağaçların çocuklarıyla birlikte olduğunu okudukça, ağaçların acıyı hissedebildiğini, hafızaları olduğunu ve ebeveyn ağaçların çocuklarıyla birlikte yaşadığını öğrendiğinizde, artık onları sanki sıradan bir işmiş gibi devasa makinelerle kesip hayatlarını altüst edemiyorsunuz.” Kitabı hemen satın aldım.

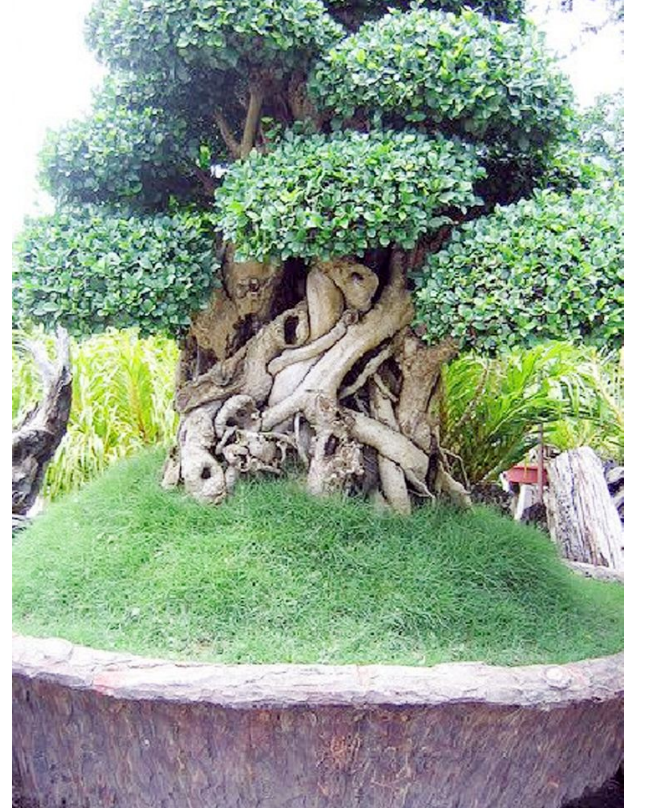
Kendimi bildim bileli okuyorum. Gün içinde kitap okumazsam, büyük eksiklik duyarım. Bu eksikliği gece yattığımda, hiç değilse birkaç sayfa okuyarak tamamlamaya çalışırım. Kitap okumak için belli bir mekânınız var mıdır? Benim için yoktur. Evde değilsem de, hemen hemen her yerde ve koşulda kitap okuyabilirim. Otobüste, trende, vapurda ve akla gelen diğer her tür toplu taşıma aracında; çay bahçesi ya da kafede, birini beklerken...

Her yerde... Çocukken, daha gençken bir günde bir solukta bitirdiğim çok kitap olmuştu. Yemek yemeden, yerimden kalkmadan bitirdiğim kitaplar vardır tarihimde. Çok uzun zamandır, başka hiçbir şey düşünmeden bir kitabın hikâyesine dalıp kendi hayatımı unutmamıştım, bir kitap beni bu derecede motive etmemişti. O kadar iyi geldi ki...

Mesleğine tutkuyla bağlı olan ormancılık eğitimi alan ve bir süre sonra memuriyet hayatına son vererek kendini çevrebilim alanında çalışmalar yapmaya adayıp, yazmaya başlayan Peter Wohlleben, kitapta ağaçların nasıl iletişim kurduklarını, yardımlaşmalarını detaylarıyla, açıklayıcı şekilde anlatıyor. Peter Wohlleben, bir ormancı olarak mesleki kariyerime başladığımda, ağaçların gizli yaşamı hakkında bildiklerim, en fazla bir kasabın hayvanların duygusal dünyası hakkında bildikleri kadardı diyor ve ağaç sosyal bir varlık mıdır? Sorusu ile devam ediyor. Almanya'da Der Spiegel'in çok satan kitaplar listesinin zirvesinden

iki yıl boyunca inmeyip satış rekorları kıran, yayımlandığı birçok ülkede aynı ilgiyi gören bu kitaba bakılırsa sorunun yanıtı evet.

Ağaçlar, kökleri arasında mantarlar aracılığıyla kurulan WoodWide Web adı verilen doğal bir ağa sahip. Bu ağ sayesinde etraftaki ağaçları kuraklık, böcek istilası ve kendilerine zarar verebilecek hayvanlar gibi tehlikelerden haberdar edebiliyorlar. Peter Wohlleben ağaçların aralarında bir sosyal ağ oluşturduğunu kitabında gayet ikna edici biçimde izah ediyor.

Bu alanda yapılmış bilimsel araştırmalar ve kendisinin yıllara dayanan gözlemlerinden yola çıkan Wohlleben'e göre ağaçlar da tipik insan davranışları sergiliyor. Ağaç ebeveynler, birlikte

yaşadıkları yavrularıyla iletişim kuruyor ve onların büyümelerine destek oluyor.

Bunlar yetmezmiş gibi ağaçlar birbirini yaklaşılan tehlikelere karşı uyarıyor ve aralarındaki hasta veya acı çeken bireylerle gıdalarını paylaşıyor. Örneğin akasya ağaçlarının dalları zürafalar tarafından yenmeye başladığında, ağaç çevredeki ağaçları uyararak etilen gazı yaymaya başlıyor. Bu uyarıyı alan diğer ağaçlar etrafta bir zürafa olduğunu anlayarak yapraklarına tanen adı verilen asidik bir madde salgılıyor. Yüksek miktarda salgılanan tanen, otobur hayvanların ölümüne sebep olabilecek güçte... Bu yüzden zürafalar, akasya ağaçlarının dallarını, ağaçlar arası hava iletişiminin olabildiğince güçleştiği rüzgârlı havalarda yiyorlar ve birbirlerinden uzakta olan ağaçları tercih ediyorlar ki, aralarında haberleşme sağlanmış olmasın.

YANAN ORMAN 30 YILDA KENDİNE GELİYOR... Sayısız bilimsel araştırma ve açıklayıcı bilginin yer aldığı bu çalışmada en çok dikkatimi çeken bilgilerden biri de şu oldu: Kesilmek üzere olan veya orman yangınından sonra dikilen ağaçların kökleri, yaşananlar yüzünden kök ağını kuramıyor. İşte bu yüzden yangın

çıkması bir ormanı yaklaşık 30 yıl kadar kendi haline bırakmak gerekli. Bu süre içinde ormanın dengesi eski haline anca dönüyor. Sıklıkla

orman yangını yaşadığımız Türkiye’de, duygu yüklü diğer bilgiler kadar, bu bilgiye de ihtiyaç duyulacağına inanıyorum.

Almanya’da Der Spiegel’in çok satanlar listesinin zirvesinde iki yıl kalan, 23 dile çevrilen ve satış rekorları kıran bu kitabın başarısının tesadüf olmadığı belli. Dünya çapında büyük ilgi gören çalışma, sayfaları karıştıran herkesin ağaçlara bakışını değiştirecek kadar güçlü bir metne sahip ve anlaşılır, açıklayıcı, ikna edici bir dille yazılmış.

Kitabı okuduktan sonra ağaçlara duyduğum hayranlık arttı. Çıkacağımız gezilerde, dinlenme zamanlarında eğer ormanlara yolunuz düşerse bu kitabı da okuduysanız, gözlerinizi kapatıp, onları duymak isteyeceksiniz ve ayrılırken, arkanızı iyi toplayıp, kontrol etmeden çıkamayacaksınız ormanlardan. O yüzden çocuklarımıza ve gençlerimize de okutmak isteyeceksiniz, onlarla da paylaşmak isteyeceksiniz öğrendiklerinizi, tıpkı öğrendiğiniz her güzel şeyde yaptığınız gibi...

Kitap Tavsiyesi:

“Ağaçların Gizli Yaşamı”

Yazar: Peter Wohlleben

Yayınevi: Kitap Kurdu

AŞK

Cemal SÜREYA

Şimdi sen kalkıp gidiyorsun. Git.

Gözlerin durur mu onlar da gidiyorlar. Gitsinler.

Oysa ben senin gözlerinsiz edemem bilirsin

Oysa Allah bilir bugün iyi uyanmıştık

Sevgiyeydi ilk açılışı gözlerimizin sırf onaydı

Bir kuş konmuş parmaklarıma uzun uzun ötmüştü

Bir sevişmek gelmiş bir daha gitmemiştü

Yoktu dünlerde evvelsi günlerdeki yoksulluğumuz

Sanki hiç olmamıştı

Oysa kalbim işte şuracıkta çarpıyordu

Şurda senin gözlerindeki bakımsız mavi, güzel laflı

İstanbul

Şurda da etin çoğalıyordu dokundukça lafların dünyaların

Öyle düzeltici öyle yerine getiriciydi sevmek

Ki Karakoy köprüsüne yağmur yağarken

Bıraksalar gökyüzü kendini ikiye bölecekti

Çünkü iki kişiydik

Oysa bir bardak su yetiyordu saçlarını ıslatmaya

Bir dilim ekmeğin bir iki zeytinin başınaydı doymamız

Seni bir kere öpsem ikinin hatırı kalıyordu

İki kere öpeyim desem için boynu bükük

Yüzünün bitip vücudunun başladığı yerde

Memelerin vardı memelerin kahramandı sonra

Sonrası iyilik güzellik.

YERYÜZÜ DESTANLARI

SAİT MADEN (1931-2013)

Milletleri derinden etkileyen tarihî ve sosyal olayları manzum şekilde anlatan edebî eserlere “destan” denir.

Destanlar aklın ve bilimin toplum hayatına tam anlamıyla hâkim olmadığı ilk çağlarda ortaya çıkmış sözlü edebiyat ürünleridir.

Destanlar ve destansı öyküler, ilk çağlardan beri, dünyanın her yerinde, gelenekleri sonraki kuşaklara aktarmak için kolektif olarak yaratılmış edebî biçimlerdir.

Destanlar, efsanelerden sonra bilinen en eski edebiyat türlerinden biridir.

Yunanca “espos” sözcüğünden gelmektedir.

Destanlar; mitoloji, efsane, folklor ve tarihî öğeleri içerir.

Destanlar zaman ve mekân içinde iradesini elinde tutan “kahraman-bilge” kişiliklerin efsanevi ve gerçek hayat hikâyeleri etrafında oluşmuş çok uzun ve efsane türü hikâyelerden oluşur.

Destanlar, tarihsel olaylara bağlı olmakla beraber, tarih sayılmayan, Türk edebiyatında ozanların “kopuz denen saz eşliğinde söyledikleri, toplumun ortak hayat görüşünü yansıtan, edebî eserlerdir.

Deprem, bulaşıcı hastalık, kuraklık, kıtlık, yangın gibi tabii ve semavi afetlerin; göçler, savaşlar ve istilalar gibi önemli olayların toplum vicdanında derin yankılar uyandırması, destanların oluşumunda etkili olmuştur.

SAİT MADEN

Dünya çapında grafik sanatçısı olan rahmetli hemşehrimiz Sait Maden “Yeryüzü Destanları” adlı araştırma kitabıyla dünya tarihine efsanevi bir not düşmüştü.

1931 tarihinde Çorum’da doğan Sait Maden ilk ve orta öğrenimini Çorum’da yapmış, 1955 yılında İstanbul Devlet Güzel Sanatları Akademisi Resim bölümünden mezun olmuştur.

Küçük yaşlarda şiir yazmaya başlayan Sait Maden, 18 yaşlarında Fransızca ve İspanyolca öğrendi. Şiirleri Soyut, Yazko, Edebiyat ve Varlık dergilerinde yayımlandı.

Genç yaşlarda dünya şairlerinden yaptığı çevirilerle tanındı. Grafik sanatıyla ilgilendi. Grafik Sanatçıları Derneğini kurdu ve uzun yıllar başkanlığını yaptı.

Tiyatro dekorları ve sinema afişleri tasarladı. Yaklaşık 8 bin kitap ve dergi kapağı, 500

kadar logo, broşür, ambalaj ve etiket tasarımı çizerek dünya çapında ünlendi.

Gazetecilik yaptı, 1964 yılında kendi atölyesini kurdu.

Sait Maden, dünya çapında pek çok ödül alarak Çorum’un adını bütün dünyaya duyurmuştur.

Sanırım, 2010- 2011 yıllarında Sait beyle Kadıköy’de karşılaşmış ve “merhaba Sait ağabey, nasılsınız? Ben Çorum Osmaniye’den tarih öğretmeni Mehmet Özata’yım. Geçen sene dünya çapında aldığımız bir ödülle ilgili olarak Çorum Haber’de sizin hayat öykünüzü yazmıştım.” dedim.

“Evet, o yazıyı ben de okudum ve çok beğendim. Teşekkür ederim.” demişti.

19 Haziran 2013 tarihinde İstanbul’da ölen rahmetli Sait Maden üstadı sevgi, saygı rahmet ve şükranla anıyorum.

ESERLERİ : Açıl Ey Gizem - Yol Yazıları- Hiçlemeler (Bütün Şiirler)

ANTOLOJİLERİ :

Şiir Tapınağı- İnsanoğlunun Beş Bin Yıllık Şiir Serüveni

Yeryüzü Şiiri- İnsanoğlunun Beş Bin Yıllık Şiir Serüveni

Yeryüzü Destanları- İnsanoğlunun Beş Bin Yıllık Şiir Serüveni

Çağdaş İspanyol Şiiri Antolojisi

Sait Maden üstadım “Yeryüzü Destanları”

kitabı için şöyle diyor:

“Yeryüzünün dört bir bucağında insan topluluklarında şiirin ne tür bir görev üstlendiğini bilmek isteyen okur için, ya da görgü alanını unutulmuş değerlerle

zenginleştirmek isteyen ozan için, bir kazıbilimcinin gün ışığına çıkardığı yontular gibi, sikkeler gibi binlerce yıl öncesinden günümüze ulaşmış söz varlıklarının sergilendiği bir şiir müzesidir Yeryüzü Destanları”.

1-GILGAMIŞ DESTANI: (Asurlular M. Ö. 2000)

Gılgamış milattan üç bin yıl önce Mezopotamya’da Sümerlerin Uruk kentinde krallık etmiş bir kişi. Zamanla adı çevresinde örülen destan Asurlulara geçti.

Yeni eklentilerle zenginleşip çoğaldı. Hititçeye, Hürriceye çevrildi. Eksik ama en kullanışlı metin bize M.Ö. 669-626 yılları arasında saltanat sürmüş Asurbanipal’ın kitaplığından kaldı. İnsanoğlunun en eski sözel yaratısıdır Gılgamış Destanı.

Konusu şu: Gılgamış sedir ormanlarına tanrı Enlil’in gözcü olarak koyduğu Humbaba adlı korkunç dev yabanıl arkadaşı Enkidu ile beraber öldürür. Üçte ikisi tanrı etinden üçte biri insan etinden yaratılmış olan Gılgamış’a aşk tanrıçası İştaraşık olur. Gılgamış yüz vermez. Buna çok içerleyen tanrıça gökten korkunç bir boğa indirip Gılgamış’ın üzerine salar ama Enkidu hayvanı öldürür.

Tanrıça da Enkidu’yu öldürür. Gılgamış ben de Enkidu gibi ölecek miyim diye ağlar ve destan boyunca ölümsüzlüğü aramaya başlar.

Yeryüzünde tanrı Ea eliyle tek bir kişiye verilmiştir ölümsüzlük: Büyük tufanda yaşamın tohumunu kurtaran Uta-Napıştım’a. Gılgamış uzun, güç bir yolculuk sonunda onun oturduğu “mutlular ülkesine” ulaşır. Öğrenir ondan ölümsüzlüğün gizini. Denizin dibindeki ottadır bu giz. Suyun derinliklerine dalıp çıkarır otu, ama dönüşte yılanı kaptırır. (Bu yüzden geleneksel tıp biliminin simgesidir yılan.)

O ki her şeyi gördü, tanıtmak isterim onu ülkede

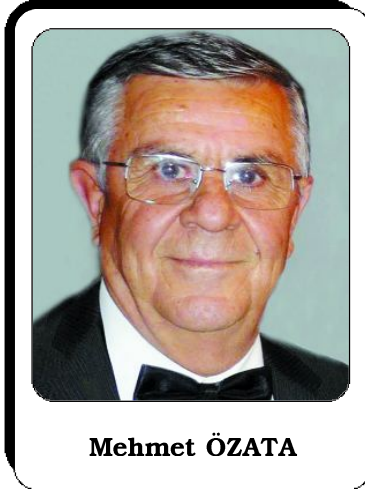
O ki denizleri tanıdı, her şeyi bildi. İnceledi hep birden bütün gizleri; Gılgamış, o her şeyi bilen evrensel bilge, Gizli şeyleri gördü ve aktardı saklı olanı...

2-MAHABBARATA DESTANI : (Hintliler M.Ö. 4.. Yüzyıl öncesi)

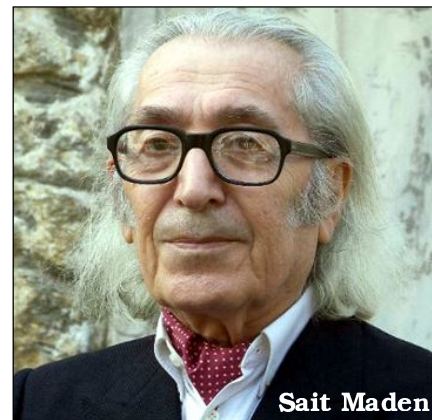
“Bharata’ların Büyük Destanı” anlamına gelen Mahabbarata eski Hint uygarlığının başyapıtlarından biri. Pandava ve Korava adlı iki büyük soydaş hükümdar ailesiyle bunları koruyan tanrılar arasındaki savaşı anlatıyor. (18 bölüm.21.778 dize)

3-KALEVALA DESTANI: (Finler)

Kalavela Finlilerin ulusal destanıdır. Elias-Lönnrot adlı bir Fin ozanı 1828-1834 yılları arasında halk ozanlarının ağzından derlemiştir. Runot denilen 50 parçadan oluşuyor. Sekiz heceli 23.000 dizeden oluşur. Fin ulusuna özgü bir yaratılış tasarımını, bir dünya kavramını, kuzeylilerin doğayla savaşını, erdem ve bilgelik-

Mehmet ÖZATA

Sait Maden

lerini, özellikle sözün yücelik ve kutsallığını niteleyen bir büyük şiir destanıdır.

Bir hevese kapıldı gönlüm, / Aklıma bir düşünce geldi.

Bir türküye başlasam dedim, / Kutsal sözcüklerle anlatsam.

Söylesem soyun geçmişini, / Soyun eski öykülerini.

Sözcükler eriyor ağızda, / Sözler yavaş yavaş düşüyor,

Uçuyorlar bir bir dilimden, / Dışarımdan dağılıyorlar...

4-OĞUZ KAĞAN DESTANI: (Oğuz Türkleri- Orta Asya)

Günlerden bir gün Ay Kağan'ın gözü parladı. Doğum ağrıları tuttu. Erkek oğul doğurdu. Bu oğulun yüzü gök, ağzı ateş kızılı, gözleri ela, saçları kaşları karaydı. Güzel perilerden daha görklüydü. Bu oğul anasının göğsünden ilk sütü emip bundan artık emmedi. Çiğ et, aş, şarap istedi. Dile gelmeye başladı. Kırk günden sonra büyüdü, yürüdü, oynadı. Ayağı öküz ayağı gibi, belleri kurt belleği gibi, omuzu samur omuzu gibi, göğsü ayı göğsü gibiydi. Bedeni baştan aşağı tüylüydü. Yılkıları güder, atlara biner, av avlardı.

Günlerden, gecelerden sonra parlayan yiğit adam Oğuz Kağan oldu. Bir gün ava gittiğinde gözü gökten daha mavi, ırmak dalları gibi saçlı güzel bir kız gördü. Oğuz Kağan'ın usu gitti. Yüreğine ateş düştü. Onu sevdi, aldı. Onunla yattı dileğine erdi. Üç erkek çocuğu oldu. Birincisine Gök, ikincisine Dağ üçüncüsüne Deniz adını koydular.

5-MANAS DESTANI

Kırgızlar arasında oluşan Manas Destanı, bugün de bütün canlılığı ile devam etmektedir. Manas destanının 11 ile 12. yüzyıllar arasında meydana geldiği düşünülmektedir. Bu destanın ana kahramanı Manas da, tıpkı Oğuz Kağan destanının İslâmî rivayetindeki ve Satuk Buğra Han gibi İslamiyet'i yaymak için mücadele eden bir yiğittir. Böyle olmakla birlikte Manas destanında Müslümanlık öncesi Türk kültür, inanç ve kabullerinin tamamını sergilenmektedir.

Bazı varyantları dört yüz bin(?) mısra olan Manas destanı Türk-Bozkır medeniyetinin Kazak -Kırgız dairesinin kültür abidesi nite-

liğindedir.

Büyük Türkolog Wilhelm Radloff (1837-1918) bu destanla ilgili ilk derlemeyi, Kırgızistan'ın Tokmak şehri güneyindeki Sarı Bağış boyuna mensup bir Manasçıdan 1869'da yapmıştır. Radloff'un derlediği yedi bölümlük Manas Destanı, toplam 11 bin 454 mısradan oluşur. Fakat Manasçıların okuduğu dize sayısı, 16 bin mısra civarındadır. Bu yönüyle dünyanın en uzun destanıdır.

6-NİBELUNGEN DESTANI :

Nibelungen, Cermen mitolojisinde bir cüce soyudur. Yer altı dünyası Nifleheim'da sis ülkesinde yaşarlar. Destanın başkişisi Sifrit kralları Nibelung'u öldürüp cüce Alberik'i yenerek hazinesini ele geçirir. Destanın iki bölümü var.

Biri Sifrit'in başardığı olağanüstü işleri anlatıyor. Biri de dul karısı Kriehemilt'in öcünü.

KriehemiltBurgont kralı Gunt-her'in kız kardeşidir. Ağabeyinin karısı İzlanda kraliçesi Brunhilt'in adamlarından HagenSifrit'i öldürür. Kriehemilt'de kocasının öcünü almak için istemeye istemeye Hun Hakanı Attila ile evlenir.

7-ATTILA DESTANI (Vikingerler 4.yüzyıl)

Attila, varlıklarına göz koyup kayınlarını otağına çağırır. Karısı Gudrun, dikkatli olmaları için kurt tüyüne sarılı bir yüzük gönderir kardeşlerine.

Bu uyarıdan aymayan Gunnar ile Hogni Attila'nın tuzağına düşerler.

Olaylar bu şekilde gelişir.

Adı üstünde destanlar, aklın ve bilimin paylaşarak toplum hayatına katılmadığı, ortak aklın oluşmadığı çağlarda ortaya çıkan daha çok tevatür veefsaneyle dayanan manzum edebî türlerdir.

Adı, samî mizahi ve destansı bir şekilde tevatür edilen şu dördlüğü çok severim.

Ben de bir zamanlar Süleyman idim,

Kurda kuşa dağa hükümran idim,

Sanmayın Sultan Süleyman idim,

Tersanede körükçü Süleyman idim...

Mayıs 2013 / BODRUM / Fotoğraf: Özın Erdemli

KISMET BEKLERKEN...

Ülkemizin turizm denince akla ilk gelen yerlerinden Bodrum'da sıcak, sakin bir Mayıs günü...

Henüz fazla kalabalık yok. Yörenin sakinleri günlük işlerinin derdindeler...

Deniz kenarında yan yana dizili teknelerin, kayıkların biraz uzağından bütün güzelliğiyle Bodrum Kalesi gözleri almakta...

Rahatça dolaşan az sayıda yerli-yabancı gezginin ilgisi bir anda yola düşen ağaç gölgesine çevriliyor! Öyle hoş bir görüntü var ki karşıda: Bir kolyenin boncukları gibi gölgeye dizilmiş, denizden gelecek balık kısmetini bekleyen kediler! Doğal ki, fotoğraf makineleri hemen bu sevimli ufaklıklara yöneliyor. İşte bu görüntülerden ikisi:

1 Temmuz 2018 / ANKARA

Mayıs 2013 / BODRUM / Fotoğraf: Özın Erdemli

RÜYAMDA ÇOCUKLUĞUMUN VE GENÇLİĞİMİN KENTLERİNİ GÖRDÜM

Sene 1972, küçüğüm. Daha ilkokulun sıralarında otururken ayaklarım yere değmiyor. Bahçelievler'de oturuyoruz. Çorum Bahçelievler İlk Okulunda okuyorum. Zil çaldı. Büyük bir gürültü, şamata ve bağırışlarla sınıfların kapısı açıldı. Zıplaya zıplaya, koşa çarşıya indik merdivenlerden. Baharın tüm güzelliği çökmüş Çorum'un sokaklarına. Maksimum iki katlı evler özenli bir mimariyle yapılmış ve renk renk boyanmış. Hepsi ayrı bir estetik mesaj veriyor. Önlerinde geniş boydan boya bir balkon ve balkondan sarkıp alt kattaki komşuyla konuşup, şakalaşan kadınlar var. Balkondan sarkarak okuldan dönen çocuklarına sesleniyor kadınlar, bir an önce evlerine gelsin ellerini yüzlerini yıkasın diye. Evlerin önünde ve arkasında geniş bahçeleri var bu evlerin. Hepsinin bahçesinde de kiraz ağaçları. Dalları dolu, taşıyamayıp sarkıyor aşağıya, sanki çocuklar erişebilsin diye. Ağaçların tepesinde çocuklar, ya da ön bahçede bir araya gelmiş olan kadınlar kısır eşliğinde çaylarını yudumluyorlar. İnsanlar şimdiye göre daha barışık, daha sıcak. Doğa da kucaklıyor onları. Kiraz ağaçları o iki katı geçmeyen evleri kucaklamış adeta, boyları çatıları geçmiş, adeta evlerdekiler serinlesin diye gölgelemiş binaları. Doğa kucakladıkça insanları, doğayla daha barışık oldukça insan, insan da daha bir sevgi dolu ve mutlu oluyor, çocuk akıyla dahi gözleniyor bu. Aslında doğayı ezip terbiye etmeye kalkmazsa insan, doğa güzelleştiriyor insanı.

Prof. Dr. Gülen Elmas ARSLAN

O yıllarda da temiz ve bakımlı bir kentti Çorum. Daha geçen yıl Anadolu'nun bir doğu kasabasından babamın görevi nedeniyle gelmiştik Çorum'a. Paris gibi geliyordu bana çocuk gözümle o yıllarda Çorum. Ancak yıllar sonra tekrar bu sefer de ben görevim nedeniyle geldiğimde Çorum'a. Anladım ki o zamanın Çorum'u çok daha güzelmış tartışmasız, Paris olmasa da. O dönem görkemli bir yapı diye beynime kazıdığım Dalgıçlar Otelin karşısındaki "Diş Sağlığı Merkezi" o kadar yalnız ki artık bir avuç kentin ortasında kalabilmiş yeşilliğin ortasında. Otelin birinci katında kahvaltımı yaparken izlediğim bu bir avuç ye-

şili ve o binaların ortasında gölgede kalmış o Merkezi ister istemez içimden geçirdim "bunu da yok etmeseler bari, inşallah korurlar bahçesiyle bu alanı".

Çocukken saat kulesine yürürdük. Çorum'un merkezi idi o, en yüksek noktalardan biriydi. Bir pusula gibi onu takip ederek yönümüzü belirler, eve dönebilirdik biz çocuklar. Şimdi o da gölgede, kırgın sanki. Kızmış,

kendisinin biraz ilerisinde ondan daha yüksek yapılmış olan işlevinin ne olduğu belirsiz demir yığınına. Hükümet konağı da kızmış kendisini gölgede bırakan, kendisinden kat kat fazla olan ek binasına. Kızmış karşısında düzenlenmiş olan meydanın kentin karakterini yansıtmayan bir mimari düzenlemede olmuş olmasına.

Kan ter içerisinde uyandım, döndüm yatağında. Tekrar dalmışım bu sefer gençliğimim kenti Ankara'yı gördüm rüyamda. Üniversitede öğrenciyken yoğun bir okul gününün sonunda çıkardık okuldan arkadaşlarla ve Emek'ten koyulurduk yola. Beşevler'den Dikimevi'ne tercihi otobüs yolu vardı. Onu takip ederek yürürdük bir süre. Kızılay'a geldiğimizde bir gurubumuz ayrılırdı bizden. Dikimevi'ne kadar şakalaşa, güle oynaya yürürdük. Araç da kenti işgal et-

Prof. Dr. Gülen Elmas Arslan, üniversite yıllarımda (seksenlerin ilk yarısında) Ankara Kuğulu Park'ta...

memiştii. Tek tük geçerci yanımızdan, bize soluyacak hava kalırdı o zamanlar. Kentler otobana çevrilmiş olmadığı için henüz; hız da yapmazlar, bir birine korna çalıp, bir birlerinden yol da çalmaya çalışmazlardı. Ölümlü kaza da olmazdı kent içinde o zamanlar, kentler otobana çevrilmediği için henüz. Bazen vaktimiz varsa Kızılay'dan yönümüzü çevirdik Kuğulu Parka gitmek için. Çok keyifliydi o zaman Atatürk Bulvarında yürümek. O yıllarda Atatürk Bulvarından karşıdan karşıya geçebilirsiniz. Bir tanıdığımız, sevdiğinizi görürseniz yolun karşısında yakalayıp

iki çift laf edebilirdiniz. Delik deşik değil, kocaman geniş bir caddeydi bulvar. Geniş meydanların olduğu kavşaklarla buluşurdu bulvar. Bulvar şimdi hız yapan, korna çalan araçların esiri olmuş biçare izliyor bizi ve küsmüş Kuğulu Park kentliye.

Sabah uyandım. Giyindim. İşe gitmek için aracıma bindim ve köy yolundan geniş araziler ortasından işime gittim. İki sene önce taşındık buraya. Müstakil bir evde bir avuç toprakla buluşalım diye. Oy çıkmıyor buradan diye toplu taşım da yok buralara. O yüzden aracımla gitmek zorundasın her yere. Kentin insana küsmüş yüzü içimi burkuyor diye kentin dışında köy yolundan doğanın içinde gitmeyi tercih ediyorum işime, özel aracımla tabii. Aklıma yatmamış ki kişisel olarak ürettiğim bu çözümler, rüyamda gördüm çocukluğumun ve gençliğimin kentlerini.

Gülen Elmas Arslan (soldan ikinci), evlerinin arka bahçesinde annesi ve kardeşleriyle...

MERHABA !

Merhaba Ey İnsanların İrisi
Merhaba Ey Deniz Gözlüm
Merhaba Seni Doğuran Anaya
Seni Bodrum'a sürenlere Merhaba!
İstiklal Mahkemeleri'nin hem Türk
Edebiyatına hem Bodrum'a, hediyesi-
dir o Dev!

Halikarnas Balıkçısı'nı çoğumuz
tanırız...

Hani şu ünlü Bodrum Yokuşunu
inerken çıkar karşımıza o güzel dize-
ler;

Yokuş başına geldiğinde
Bodrum'u göreceksin,
Sanma ki sen
Geldiğin gibi gideceksin
Senden öncekiler de böyleydiler
Akıllarını hep Bodrum'da bırakıp gittiler...

17 Nisan 1886'da Osmanlı'nın son köklü ailelerinden Kabağağaçlı-
zade Şakir ailesine mensup olan Mehmet Şakir Paşa ile Giritli Sare
İsmet Hanım'ın oğulları Cevat Şa-
kir..

II.Abdülhamit devri sadrazam-
larından Cevat Şakir Paşa'nın ev-
liliklerinden çocuğu olmayınca,
kendisine amcasının ismini koy-
muşlar.

Cevat Şakir, altı çocuklu aile-
nin en büyüğü. Diğer kardeşler
kimler dersiniz?

Fahrelnisa Zeyd Ressam, Aliye
Gravür Sanatçısı, Hakkiye' nin kı-
zı Füreyâ Koral ilk Türk Seramik-
çi, Fahrelnisa' nın çocukları Nejad
Devrim Ressam, Şirin Devrim ise
Tiyatrocu...

1907'de Robert Kolej'i bitir-
miş. Aynı yıl yazarlığa adım atmış
ve İngilizce' den tercüme ilk yazı-
sı İkdâm Gazetesi'nde yayımlan-
mış. Hayliyle yanıp tutuştuğu de-
nizciliği okuyamamış, ailesinin ısı-
rarlarıyla, Oxford Üniversitesi'nde
tarih öğrenimi görmüş.1913'de
güzeller güzeli İtalyan Agnezi ile
evlenmiş. Bir süre birlikte, İtal-
ya'da yaşamışlar bu arada resim
eğitimi görmüş.

Sonrası biraz acıklı...

Agnezi'yi almış, dönmüş mem-
lekete...

Babasının, Afyon' daki büyük
çiftlik evine

Bir zaman sonra, Agnezi ile Şa-
kir Paşa arasında aşk dedikoduları
yayılmaya başlamış. Cevat Şa-
kir'in kulağına kadar gelince, ev-
de büyük bir arbede kopmuş. Ba-
ba inkar etmiş etmesine ama, her
ikisi de silaha sarılmış, Cevat Şa-
kir'in elindeki silah patlayınca,
baba katili olmuş.(Kaza olduğu

Semrin KALELİ

Bodrum'da begonviller...

Çiçek çiçek Bodrum...

Bodrum Kalesi

hakkında da bilgiler mevcut.)

Bu konu hakkında hiç konuş-
mayan ve yazmayan Cevat Şakir,
seneler sonra Azra Erhat'a yazdığı
bir mektupta, yaşanan olayı şöyle
nakleder:

- Münakaşa pek karışık konular
üzüneydi. Ve pek şiddetliydi. Ba-
bam, çiftlikte her zaman bir su-
ikastten korktuğu için, yanında
tabancalar ve silahlar bulundurur-
du. Evvela o ateş etti. Ben rastge-
le oradaki bir silahı alınca, ona
doğru nişan almadan ateş ettim.
Aynı zamanda gibi, yani. Bu mü-
nakaşa götürmez. Yoksa ölen ben
olurdum. Hayır! O öldü. Ben ölüm-
den beter oldum. Ama vicdan аза-
bı duymadım. Ondan daha kor-
kunc bir şey oldu. Kendime olan
güvenimi kaybettim. Yani kendi-
mi o gün, bugün yalan sayıyorum.
Beni methettikleri zaman kıza-
rım. Olaylar üzerine yürürsek şö-
le; Hapishanede gece rüyamda ço-
cukluğumu görürdüm. Uyanınca
rüya imiş diye sevinirdim. Hapis-
hanede olduğum halde, Ölümün
kurtulduğuma sevinirdim.

Çıkarıldığı mahkemede, 15 yıl
kürek cezasına çarptırılmış, ya
yalan saymak kendini?

Cezanın 7.yılında ince hastalı-
ğa yakalanınca, serbest kalmış.

O yıllar, Cumhuriyet'in ilk yıl-
ları...Üsküdar'da edebiyatçı çevre-
si ile birlikte Zekeriya Sertel'in
Resimli Hafta Dergisi'ne yazılar
yazıyor...7 dil bilen Cevat Şakir,
Türk Edebiyat Dünyası'na sayısız
tercümeler de kazandırmış.

Şeyh Sait isyanının patlak vermesinden, az bi zaman önce, kurulan İstiklal Mahkemeleri'ni eleştiren bir yazısı çıkar dergide. "Hapishane'de idama mahkum olanlar bile bile asılmaya nasıl giderler?" başlıklı yazısı üzerine İstiklal Mahkemeleri'ne gönderilmiş Sertel ve Cevat Şakir. Mahkeme idamları isteyince, Kılıç Ali karşı çıkmış, üçer yıllık sürgün cezası uygun görülmüş., Zekeriya Bey'in payına Sinop, Cevat Şakir'in payına Bodrum düşmüş.

O Üsküdar'da oturan, Rifai Tekkesi'ne devam eden, yorgun ve mutsuz adam gitmiş, en derin mavilikteki cennette yeniden hayat bulmuş kendine.

Bodrum'un antik çağdaki adı olan, Halikarnas'ı kendine mahlas yapan Cevat Şakir, Bodrum'da balıkçılık dahil pek çok işte çalışmış. Edebiyat eserlerinin çoğunu da Bodrum'da kaleme almış. Sürgünün yarısını Bodrum'da, yarısını İstanbul da geçiren yazar, çok sevdiği Bodrum'a geri dönmüş ve 25 yıl burada yaşamış.

Baştan sona Bodrum mavisine bulanan yaşamıyla, o küçük beldeye neler kazandırmış Halikarnas Balıkçısı?

Yazı yazmış, koyları keşfetmiş, (sene 1921), Bodrum'da yetişebilecek bitkilere merak salmış. Avrupa'da Botanik ile ilgilenen arkadaşlarına mektuplar yazmış, tohumlar istemiş, fidanlar bulmuş. Bodrum'un her yerine ekmiş, dikmiş.

Bilir misiniz? Bugün Bodrum'daki dev palmyelerin, okaliptüs ağaçlarının, gelin çiçeklerinin, begonvillerin, mimozaların babası Halikarnas Balıkçısı'dır.

Mimozaların Bodrum'a geliş hikayesini Bodrumlular şöyle anlatır:

Prosper Mérimée'nin Carmen novelasını Türkçe'ye çevirirken, esmer İspanyol kızlarının saçlarına küçük mimoza demetleri taktıklarını okur ve neden benim Bodrum'lu esmer kızların saçlarına mimozalar takmasınlar? diye, mimoza tohumlarının peşine düşer. Paris'te bulur, getirir, Bodrum sokaklarında bulabildiği her yere serpiştirir. Kısa bir süre sonra her yerden mimozalar çıkmaya başlar ve bir düğün alayında kızların saçlarında mimozalar görünce sevinçten oturur ağlar...

Bu arada ülkemize Greyfurt tohumunu da ilk Halikarnas Balıkçısı getirtmiş.

İlk Turist Rehberliği mesleğini, ülkemize kazandıran da Halikarnas Balıkçısıymış.

1945 yılında, bütün ünlü yazar ve şair arkadaşlarına birer mektup yazmış. Söylediği tarihte hepsinin İzmir'de olmalarını istemiş. Çağrısına, Sabahattin Eyüboğlu, Bedri Rahmi, Erol Güney, Sabahattin Ali, Samim Kocagöz, Fuat Erol Keskinoglu ve Necati Cumalı yanıt vermiş. Cevat Şakir'in söylediği tarihte İzmir'de buluşmuşlar. Bir tekneye, ekmek, peynir, su, İstanköy Peksimet, tütün ve bolca rakı almışlar. Açılmışlar Ege Denizi'ne. Gazete okunmayacak, radyo dinlenmeyecek, karaya çıkılmayacak, bütün dünyayla bağlarını koparacaklar ve bırakacaklar kendilerini eşsiz suların huzuruna ve

Ver elini Bodrum!

Öyle de yapmışlar, her sene bu geziyi tekrarlamışlar. Öyle keyif almışlar ki. Sonraları geziye katılan Azra Erhat, bu yolculuğunu anlatan kitabına, "Mavi Yolculuk" adını vermiş. O gün, bugün-

dür, Ege ve Akdeniz'e yapılan ve günlerce süren yolculukların adı: "Mavi Yolculuk" tur.

O insanların irisi, Halikarnas Balıkçısı, 13 Ekim 1973 senesinde, İzmir'de hayatını kaybetmiş.

"Kıldan İnce, Kılıçtan Keskince" Kitabında Gülriz Sururi cenaze törenini şöyle kaleme almış...

"Aslında ben Bodrum'u, Bodrum'luyu onca yıl sonra Balıkçı'nın cenazesinde tanıdım. Balıkçı yaşamını yitirdi bir gün, gâvur İzmir'in hastanelerinden birinde. Yeğeni Füreyya ve son yıllardaki büyük dostu, yakını Azra Erhat, çok zor koşullarla vasiyetini yerine getirmeye çalıştılar. Balıkçı, Bodrum'da kalmak istiyordu çünkü. Cenazeyi taşıyan minibüsün ardındaki arabada Azra ve Füreyya, Bodrum'a doğru yol alırken, ağlamak için gereken, üzölmek için gereken, anmak için gereken nefesi alamıyorlardı. Balıkçı'ya ölümünde yapılanların, daha doğrusu yapılmayanların utancını duyuyorlardı.

Kemik gibi saatlerce yol aldıktan sonra, Bodrum'a dört kilometre kala vardıkları "Yokuş Başı"nda nefes aldılar ilk kez. Çünkü orada kayma-

kam, savcı, emniyet amiri, öğretmenler, tüm özel araba sahipleri arabalarıyla ve taksi şoförleri taksileriyle, bisikletliler bisikletleriyle düzenli bir konvoy halinde kornalarını çalarak karşıladılar Halikarnas Balıkçısı Cevat Şakir'i. Gene Balıkçı için hazırlanmış çelenkler ve çiçeklerle bir anda süsleyip bezediler tabutu. Minibüs çiçeklerin örtüsü altında minibüslüğünü unutmuş, Halikarnas'ın ayakları olmuştu sanki ve o andan sonra Bodrumlular ve Halikarnas Balıkçısı vardı sadece. Arabalar ardına düştüler Balıkçı'nın, kornalarını, sirenlerini çalıyorlardı artık susmamacasına ve sanki güzel sirenler, denizden, tiz çığlıkları ile çağırıyorlardı sevdiği güzel denizlerin dibine Balıkçı'yı. Bin kere anlattığı, bin kere yaşadığı denizlere doğru yol alıyordu Balıkçı. Artık her şey renk değişmişti o andan sonra.

Yaşamım boyunca benzerini göremeyeceğim bir törendi bu. Tiyatro dışı, ama çok teatral bir törendi. Siren sesleri altında Cevat Şakir'in ardından Bodrum'a girdiğimde, birden başka bir yere geldiğimi sandım. O güne kadar görmediğim insanlar, yolların iki yanına sıralanmıştı. Ancak bir cenaze geçecek kadar dar olan beyaz Bodrum sokakları, ince siyah çizgili beyaz futalarını örtünmüş yaşlı kadımlarla dolmuştu. Hemen yanlarında, gene yaşlı, o güne kadar görmediğim ihtiyar erkekler yola dizilmişlerdi sessiz ve saygılı. Yıllardan beri ilk kez evlerinden çıkan çok ihtiyar vardı o gün. Güzelim Bodrum insanları, Halikarnas Balıkçısı'nın güzel Bodrumluları. Onların yıllar önce Balıkçı ile nasıl

konuşup şakalaştıklarını görür gibi oluyorum. Belki şu iki büklüm, bastonuna dayanmış dede ile balığa çıkıp beklenmedik bir fırtınada ölümüne savaşmıştı. Belki şu ihtiyar nenenin çocuğuna isim koymuştu, pek çok Bodrumlu çocuğun ismini koyduğu gibi. Onları, Halikarnas Balıkçısı'nı tanıyan onun Bodrumlularını ilk kez gördüm. Bunca yıl Bodrum'u gezdim, gördüm, tanıdım derken, yıllar sonra tanıştım o gün Bodrum'la, gerçek Bodrum'luyla.

O gün Balıkçı, son kez yaşadığı anlarıyla dolu sokakları dolaştı. Oturduğu evin önünde durdu bir an ve sonra Girit Mahallesi'nde, şehrin ucundan, denize sıralanmış tüm teknelerin düdükleleriyle karşılandı. Özel yatlar yerli teknelerin ardında yerini almışlardı. Ve ağırlığını koydu Bodrumlu kaptanlar, süngerciler, balıkçılar. Gâvur Ali'ler, İsmail Kasa'lar. "Bu bizim hakkımız" dediler, "Balıkçıyı son yolculuğuna çıkarmak bizim hakkımız." En görkemli özel yatlar "evet" dedi buna, baş eğdi bu isteğe. Balıkçı'yı eller taşıdı çiçekler arasından "Halikarnaslım" isimli tekneye ve denizden dolaştı son kez Balıkçı tüm Bodrum'u kıyı kıyı. Eski li-

manda karşıladı Halikarnaslım'ı Bodrumlular, sonra bizler, sonra yabancı turistler. Herkes öğretilmeden yerini almıştı. Balıkçı, en önde Bodrumluların elinde, meydana hazırlanmış yerine geldi. Şiirler söylendi o gün adına, anılar anlatıldı ve bu tören belli süreyi aşmış olacak ki, ikinci namazına yetişemedi. Ama caminin imamı "Önemi yok" dedi, "Cenaze namazı geç de olsa kılınacaktır." Ve galiba bir saat gecikerek namazı kılındı Balıkçı'nın. Erkeklerin büyük bir çoğunluğu namaza durdu meydana. Sonra, sonra nasıl oldu bilmiyorum, tüm Bodrumlu iki sıra oldu birden dar sokaklarda ve elleri arasından birbirlerine geçirdiler Balıkçı'yı yerlerinden kıpırdamadan, birbirlerine uzattılar telaşlanmadan. İlk kez bir tabut, omuz değiştirerek taşınmadı, eller ellere verdi Balıkçı'yı, taaa orada kalmayı istediği tepeye kadar. Uçar gibi geçip gitti Balıkçı son kez bodrum sokaklarından. Bodrum şehrinin en güzel üç koyunu aynı anda gören tek tepesidir orası ve mezarlık değildir. Yavaş yavaş yürüdük o tepeye Balıkçı'nın ardından, o ekim akşamüzeri. Yaşlıları, arkadaşları ilk toprağı üzerine attıklarında ilk yağmur düştü Bodrum üstüne o yıl, âdeti olmadığı halde. Ve saatlerce sakin sakin yağdı."

Son nefesini verirken şu sözler dökülmüş dudaklarından;

Ah...Ne acı..

Doğa en can alıcı noktada ellerimi kilitledi.

Son söylemek istediklerimi yazamadım...

Sanırım ki yolcuuyum. Burnuma çiçek kokuları geliyor...

Açın pencereleri!

Son defa görmek istiyorum güneşi, özgürlüğü.

Merhaba çocuklar, Merhaba dünya, Merhaba...

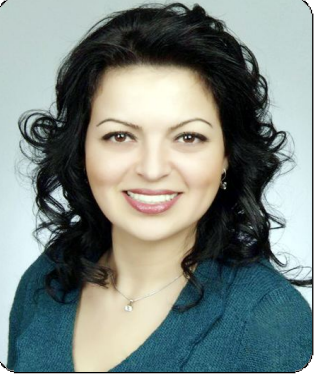
Bişnev !

Aynalar türlü türüdür. Yüzünü görmek isteyen cama bakar, özünü görmek isteyen Can'a..Hz.

Mevlana

"Ne Güzel Can'a bakan dostların ellerinde uğurlanabilmek ebedi yolculuğa..."

Sonraki sayıda, Mektuplarıyla Halikarnas Balıkçısı ve Devlerin Aşkı..

Doç.Dr. Pelin AVŞAR KARABAŞ
Hitit Üniversitesi Gazel
Sanatlar Tasarımve Mimarlık
Fakültesi Dekan Yardımcısı,
Resim Bölümü Başkanı

KÜÇÜK BİR DEV

Henri de Toulouse-Lautrec

Fransa'nın en soylu ailelerinden birisi olan Toulouse Kontları'nın Paris yakınlarında bulunan Albi şehrindeki şatosunda 1864 yılında doğan Henri de Toulouse-Lautrec, aristokratlar arasındaki akraba evliliği geleneğini sürdüren kuzenlerin ilk çocuğu olarak, o yıllarda saptanamayan genetik bir hastalıkla hayata başlamıştır. Doktorların tahminine göre Lautrec'in

rilgan kemikler ve boy kısalığı ile karakterize edilen bazen kafanın küçük, bazen ise bacakların kısa kalmasıyla sonuçlanan "piknodisostoz"dur. Hatta günümüzde bu hastalığa sanatçının ismiyle, "Toulouse-Lautrec Sendromu" da denilmektedir.

Zengin ve köklü bir ailenin mensuplarından birisi olmasına rağmen sorumsuz ve başına buyruk bir adam olarak aklına estiğinde çekip gidebilen, günlerce eve dönmek gibi alışkanlıkları olan bir baba ile kendisine

hastalığı oldukça nadir rastlanan, kı-

Henri de Toulouse-Lautrec

Moulin Rouge'dan...

Paris'te kabare: Moulin Rouge...

"Moulin Rouge'da Bir Salon"

her zaman fazlasıyla ilgi gösteren bir annenin oğlu olarak büyüyen Lautrec, zaman geçtikçe hastahğı sebebiyle biçimsizleşen vücudu nedeniyle babası tarafından hor görülerek yetişir ve annesini herkesten daha çok sever.

İlkokul yıllarından itibaren parlak zekası, çalışkanlığı ve başarısının yanı sıra yaptığı çizimlerle de dikkat çeken Lautrec'in, yürürken sıklıkla düşmesine sebep olan bu genetik hastalık nedeniyle 13 yaşındayken sağ, 14 yaşındayken ise sol uyluk kemiği kırılır. Uzun süren tedaviler sonuç vermez, bacaklarının gelişimi durur ve tam da ergenlik dönemine rastlayan bu süreçten sonra yetişkin olduğunda dahi ne yazık ki bacakları bir çocuğunki kadar çelimsiz kalır.

İlerleyen yıllar yaklaşık 1.5 metrelik boyuyla, bedeninin üst kısmı daha fazla gelişen cüce görünümlü, kısa parmaklı Lautrec için vücudundaki kusurlar nedeniyle çevresindeki erkek çocuklar gibi sosyal etkinlikleri gerçekleştirememesine sebep olur. Fiziksel durumundan ister istemez rahatsızlık duyan, çevresindeki insanların dışlayan davranışlarıyla karşılaşarak yeterli sevgi ve şefkati göremeyen Lautrec, gittikçe duygusallaşır ve psikolojik olarak da zor bir döneme girer.

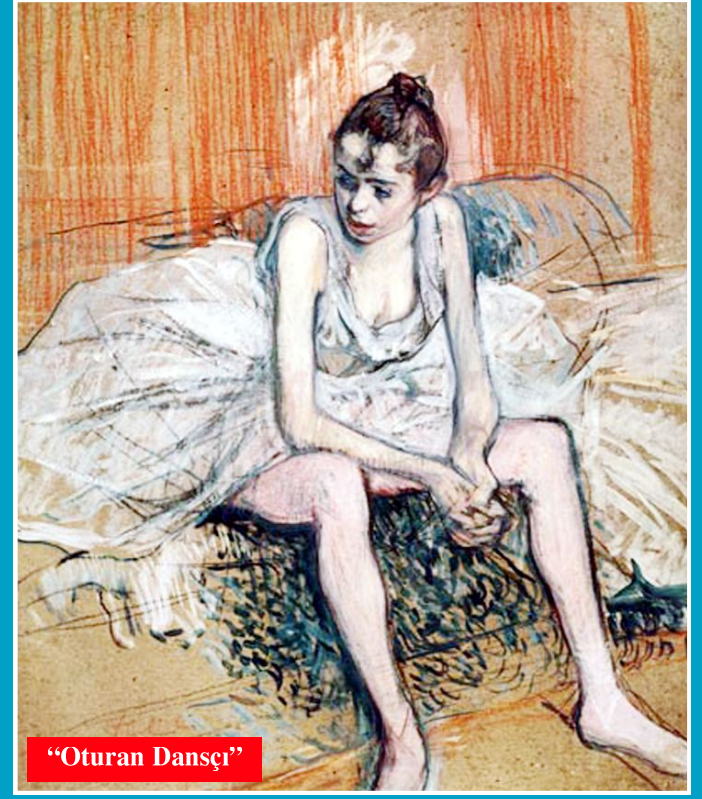
İşte yaşadığı bir takım olumsuzlukların iç dünyasında yarattığı karmaşa ile kendisini tamamen resim yapmaya veren Lautrec için durmadan çalışmak, ona kusurlarını unutturan yegane şeydir! Artık resim yapmaktan başka bir şey düşünmez olur ve Paris'e giderek kendisini Montmartre'deki bohem bir hayatın kollarına bırakır...

Fiziksel kusurları nedeniyle karşı cins tarafından bir erkek olarak beğenilmeyen fakat sevimli ve yakın

bulunan sanatçı, Paris'in renkli ve hareketli ortamlarında vakit geçirmeye başlar. Montmartre semtinde yaşayan ya da çalışan dansçılar, şarkıcılar ve sirk sanatçıları artık en yakın arkadaşlarıdır.

Çoğunlukla kabarelerde, barlarda, dans salonlarında veya randevu evlerinde çalışan kadınları konu alan resimler yapmaya başlar ve önceleri sıradan içkilerle başlayan alkole düşkünlüğü, absent ile devam eder. İçkiyi öyle abartır ki, günümüzde "depresyon" olarak adlandırılan konyak ile absentin buzla karıştırılarak hazırlandığı kokteyl, o dönemlerden beri sanatçıya atfedilmiştir.

İçindeki yeteneği büyük bir şevkle resimlerine yansıtan Lautrec, Empresyonistressamlar Manet ve Degas gibi figüratif resimler yapar, açtığı sergilerde dikkat çeken eserleriyle dönemin ünlü sanatçılarından övgüler alarak çok kısa bir sürede Cezanne, Van Gogh ve Gauguin gibi ünlü sanatçılar kadar tanın-

"Oturan Dansçı"

Yatakta...

arak rağbet görür. Sanatçının kompozisyonlarındaki kıvrımlı çizgiler, nefes kesen renkler ve dinamizm sanat çevrelerinin hayranlığını uyandırır. Paris'in birçok gece kulübünün yanı sıra en ünlülerinden birisi olan Moulin Rouge için çalıştığı dünyaca ünlü afişler, baskılar ve resimler, dönemin ortamını yansıtan tarihi birer arşiv niteliğindedir.

Resme duyduğu aşkla, tedavisi olanaksız hastalığının çaresizliğinin, yalnızlığının, ke-derlerinin ve içine sığmayan hislerinin üstesinden gelmeye çalışan Lautrec, kısa zamanda oldukça fazla sayıda eser üreterek yaşadığı bohem hayatın kötü koşullarının da etkisiyle 37 yaşında hayata gözlerini yumar.

Arkadaşları tarafından "oldukça uysal ve fakir res-samlara yardım etmekten daima çok zevk duyan bir sanatçı" olarak tanımlanan Lautrec'in atölyesinde kalan oldukça değerli eserler, kendisini resim yapması konusunda her zaman cesaretlendiren annesi tarafından doğduğu Albi şehrine getirilir ve ölümünden 21 sene sonra Henri de Toulouse-Lautrec'in kendi ismi ile 1922 yılında kurulan müzeye bağışlanarak ölümsüzleştirilir.

Günümüzde paha biçilemeyen birçok esere imza atarak dünyanın en önemli müzelerini süsleyen resimleriyle Henri de Toulouse-Lautrec'e ve engellerini bir yönüyle başarıya dönüştüren tüm engellilere en derin sevgi ve saygılarımla...

Sanatçı resim yaparken

ÇOCUKLARLA SANAT

Çocuklarda sanat eğitimi nasıl olmalı ya da olmamalıdır?

Uzun yıllar bir eğitmen ve sanatçı olarak sürdürdüğüm meslek hayatımda edindiğim tecrübelerimden notlarla siz ebeveynler için önerilerimi paylaşmak isterim.

Hepimiz, çocuklarımıza iyi bir eğitim vererek onları hayata hazırlamak istiyoruz. Okul, aile ve çevresinden aldığı eğitimi-öğretimi zenginleştirmek, çeşitlendirip renklendirmek, sanatla destekleyip güçlendirmek, onu istediğimiz donanıma ulaştıracaktır.

"Bilgi" artık her yerde ve çok çabuk ulaşıyor. Önemli olan bu bilgiyi alıp kullanabilme farkındalığını çocuklarımıza öğretmemiz gerekiyor. Bunu destekleyen en etkin faaliyet ise sanattır. Araştırmacılar; elle yapılan pek çok aktivitenin, sorunların yaratıcı bir şekilde nasıl çözüleceğini bulmaya yol açtığı için, sanat ve el sanatlarına maruz kalan çocukların "alışılmışın dışında" düşünebildiklerini ileri sürerler.

Michigan Eyalet Üniversitesinden araştırmacılar çocuklukta yaratıcı sanatlarla katılım ile hayatın ilerleyen aşamalarındaki ölçülebilir başarı arasında güçlü bir ilişki buldu. Çok çeşitli sanat ve el sanatları öğrenen çocukların, patente layık görülen benzersiz buluşlar yaratma, yeni bir şirket yaratmak için yeterli fikirler bulma veya bilim ve teknoloji ile ilgili provokatif bildirimler yayınlama eğilimindeydiler. Bir çok bilim adamı üzerine araştırmalar yapan yazarlar Robert ve Michele Root-Bernstein şu sonuca vardı: "Aralarında en seçkin ve yenilikçi olanların, sanat ve zanaat hobileriyle ilgilenme oranı, ortalama

bir insandan çok daha yüksektir.

Öyleyse eğitim şart, ancak "Sanatla desteklenmiş eğitim şart" diyoruz.

Bilgi artık çok yakınımızda ve her yerde çok çabuk ulaşıyor. Bu bilgiyi alıp kullanabilme farkındalığını çocuklarımıza öğretmemiz gerekiyor demiştik ve yine bunu destekleyen en önemli etken sanattır. Sanatla uğraşmak farkındalığı geliştirir. Bütün bunlar bize sanatın; çocuklarımızın hayatına katacağı gelişimi, artıları ve mutlu olmalarındaki payı göstermektedir. Onların gelişimindeki rolü, kişiliklerinin oluşmasındaki önemi, kendi güvenlerini kazanmaları açısından sanat eğitiminin önemi yadsınmaz bir gerçektir.

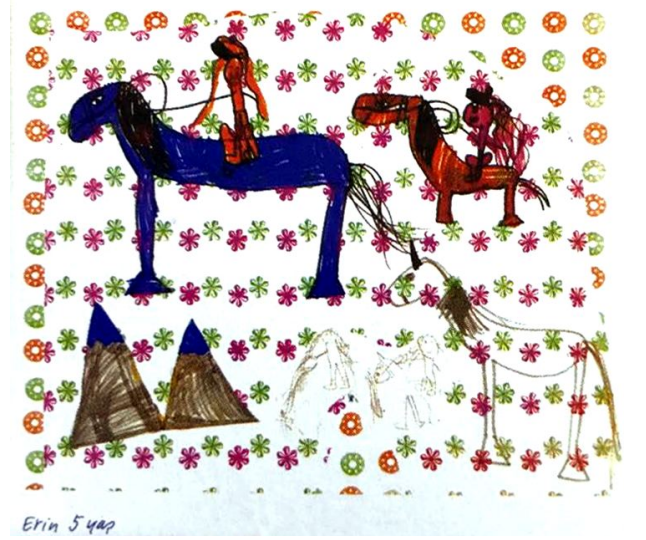
O halde çocuklara sanat eğitimi evde, okulda, kursta nasıl verilmelidir?

Çocuk birkaç sanat dalını denedikten sonra kendisi bir seçim yapabilir veya birkaç tanesini birlikte de götürebilir. Resim eğitimi ise daha 6 aylıkken başlar, elindeki havuçla veya başka bir şeyle bilinçsiz olarak yaptıkları bile bir el becerisidir aslında. Yaşı ilerledikçe bazı işler yapmasına imkan vermek, yaptıklarını desteklemek, onun çizimlerine ya da yaptığı objelere önem vermek onları saklamak, dosyalamak, arkalarına tarih atmak, fotoğraflarını çekmek, evde sergilemek yapabileceğimiz çok kolay, fakat çok büyük desteklerdir.

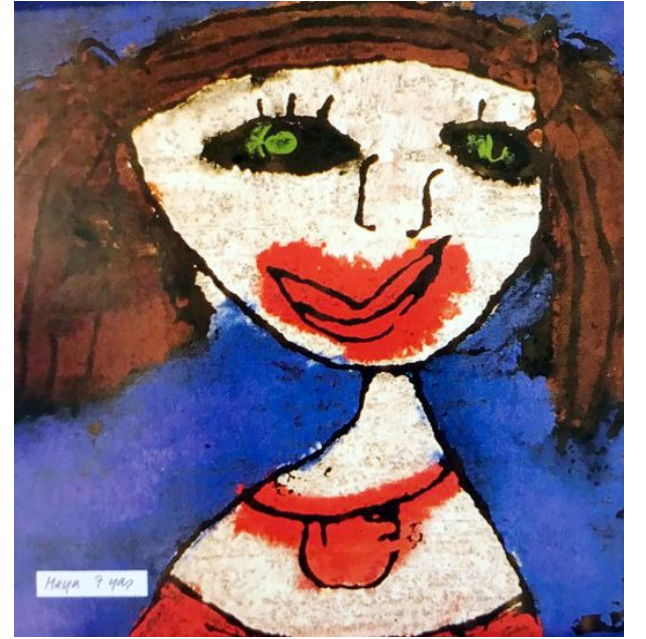
Çocuklarımıza evde çalışmalarını için aldığımız kağıtlar, boyalar vb malzemelerin yanısıra, odasında ona çalışması için ayıracağımız bir duvar çok daha özgün olmasını sağlayacak, aynı zamanda da sizin ona sunduğunuz bu ortamda o

Alev BURHANOĞLU

Erin 5 yaş

Maya 7 yaş

da size kolayca mesajlarını iletilebilecektir.

Evde, ailesinden aldığı bu destekle okulda ve ya atölyede edineceği bilgiler birbirini tamamlayacak ve mükemmel sonuca ulaşılacaktır.

Okulda, atölyede sanat eğitimi ne olmalıdır.

Veli ne beklemelidir?

Sanat dersini alacağı eğitimci sanatçı veya resim öğretmenine, heykeltıraşa, ressama güvenmeniz en önemli esastır. En büyük yanılgımız çocuklarımızdan çok iyi resim çizmesini, heykel yapmasını veya boya malzemelerini çok iyi kullanmasını beklemektir. Asıl olan ise, çocuğumuz özgür ve sanatsal bir ortamda kendine güvenerek ürettiği herşeydir. Sonuç ne olursa olsun hepsi takdire şayandır. Zamanla sanat eğitmeninin vereceği konular, anlatacağı olaylar, hikayeler, geçmişte yaşananlar onun algılarını açacak ve geliştirecektir. Çevresindeki börtü böcek çeşitli olaylar, yaşadıkları, gördükleri ve bunları hayalinde yorumlayarak düşüncelerini kağıda aktarması onun farkındalığını geliştirecektir. Kullandığı farklı malzemeler el becerisini geliştirecek, yeteneklerini ortaya çıkaracaktır.

ZİRVEYE TAŞIYAN "SEVDALIM HAYAT"

Zirveye giden yolda bir köşe taşı: MECİTÖZÜ

“Mecitözü’nde yaşlı, sakallı bir dededen bağlama dinledim. Müzik yaşamımın belki de en önemli günüydü o, yaşamımın yönünü değiştirmişti”

Dino: “Ben mutluluğun resmini yapabildim mi? bilmem Nazım. Pek emin değilim ama Zülfü, müziğinde mutluluğu ha yakaladı, ha yakalayacak”.

Ali ALAKOÇ

Zülfü Livaneli, eşi Ülkü ve kızı Aylin Livaneli ile...

Sahte pasaportlu kaçak yıllardan, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri imzasını taşıyan en üst derece kırmızı pasaporta uzanan bir yaşam öyküsü...

Tıpkı Abidin Dino'nun sanat yaşamının dönüm noktası olduğu gibi Mecitözü, O'nun da yaşamının dönüm noktası olacaktır.

“Mecitözü’nde yaşlı, sakallı bir dededen bağlama dinledim. Müzik

yaşamımın belki de en önemli günüydü o, yaşamımın yönünü değiştirmişti. Dede erenlerin çaldığı saz, daha önce dinlediğim hiçbir şeye benzemiyordu. Yapılan müziğin temelinde armonik bir uyum vardı. Eğer o dedeyi dinlememiş olsaydım ne saz çalmaya devam ederdim, ne de beste yapardım. Batı müziğini tanıdığım için radyo sazı yavan ve tatsız geliyordu.

Mikis Theodorakiss'le...

Maria Farantouri ile...

Elia Kazan ve Yaşar Kemal'le...

Zülfü Livaneli, bir çalışma sırasında...

Çalgıyı neredeyse bırakmıştım” diyecektir Yaşar Kemal’in deyimiyle Çağın Ustası büyük sanatçı Zülfü Livaneli.

Dino, mektubunu şöyle bitirecektir: “Ben mutluluğun resmini yapabildim mi? bilmem Nazım. Pek emin değilim ama Zülfü, müziğinde mutluluğu ha yakaladı, ha yakalayacak” diyecektir.

Türkiye’nin yetiştirdiği son dönemdeki en önemli kültür insanlarından biri olan, yaptığı müzik ve aldığı ödüllerle ulusal ve uluslararası milyonlarca kişiye ulaşan, bestelerini Joan Baez, Maria del Mar Bonet, Yoriko, Liesbeth List, Sarah Alexander, Maria Farantouri, Mikis Theodorakis başta olmak üzere çeşitli sanatçıların seslendirdiği, yazdığı romanları yabancı dillere çevrilen, filmleriyle Anadolu gerçekliğini haykıran, çeşitli gazetelerde köşe yazarlığı yapmış, Elia Kazan, Jack Lang, Vanessa Redgrave, Arthur Miller, Mikhaıl Gorbaçov gibi ünlü kişilerle birlikte dünya kültürünün ilerlemesi ve gelişmesine katkıda bulunmak üzere çalışmalarında bulunan bir kültür-sanat adamı Ömer Zülfü Livaneli’nin de yolu 1958-59’ lu yıllarda Çorum’a düşecektir.

Ülkü-Zülfü Livaneli çiftinin düğününden...

20 Haziran 1946’da Konya’nın Ilgın ilçesinde doğan Livaneli’nin tam adı, Ömer Zülfü Livanelioğlu’dur. Zülfü Livaneli’nin büyük büyük babası, Ömer Efendi Harput Redif Taburu’na mülazım rütbesiyle atanır. Daha sonra burada çıkan çatışmada şehit düşer. Ömer Efendi’nin tek oğlu olan Zülfikar’dır.

Zülfikar Bey, Türkiye’nin muhtelif yerlerinde sorgu hâkimi olarak görev yapar. Soyadı Kanunu çıktığında, babasının geldiği Artvin/Yusufeli/Livane Sancağı’na izafeten Livanelioğlu soyadını alır. Zülfikar Bey’in oğullarından üçü de hâkim olmuştur.

En büyükleri ve Zülfü Livaneli’nin babası olan Mustafa Sabri Livanelioğlu, 1946 yılında Konya Ilgın’a savcı olarak tayin olur.

Mustafa Sabri Livaneli ailesinin ilk çocukları Ömer Zülfü Livaneli burada doğar. Zülfü Livaneli’nin çocukluğu, babasının görevi gereği Fethiye, Mersin Silifke ve Amasya’da geçer. İlkokula Amasya’da başlayan Zülfü Livaneli, yazın da yine Amasya’da Kuran Kursuna devam eder.

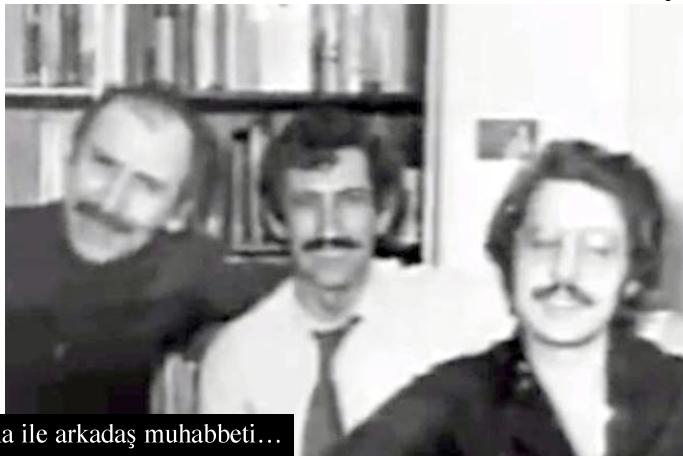
Daha sonra Zülfü Livaneli’nin Ankara yılları başlayacaktır. Babasının görevi gereği başka illere tayin olması nedeniyle Ankara’da dedesi, babaannesi, hukuk fakültesinde okuyan iki amcası ve dikiş dikerek evin geçimine yardımcı olmaya çalışan halası ile birlikte kalmaya başlar. Eğitimine Maarif Koleji’nde devam eden Zülfü Livaneli, din eğitimi ise evde iki dayısıyla Nakşibendi Şeyhi olan dedesinden alır.

Ortaokul yıllarında artık adeta kitaplarla yatıp kalkan Zülfü Livaneli, Jack London, Ernest Hemingway, John Steinbeck gibi yazarların kitaplarından etkilenir. Özellikle Ernest Hemingway’in bütün kitaplarını okuyan Livaneli, Hemingway’in etkisi altında 15 yaşında ilk kitabını yazar.

Ilgın’a tatile gittiği bir dönemde üniversitede okuyan öğrenciler aracılığı ile Said Nursi’nin Risale-i Nur kitaplarıyla tanışır ve onları okumaya başlar. İlkokulda iken kuran kursu ve dedesinden aldığı din eğitimi nedeniyle Risale-i Nur’ların terminolojisine yabancı değildir.

Bağlama ile arkadaş muhabbeti...

BEN
ZÜLFÜ LİVANELİ

Zülfü Livaneli’nin albümünden...Anne-babası ve kardeşleriyle çocukluğu...

Bu arada varoluşçuluk ile Said Nursi, Ernest Hemingway ile Âşık Sümmani arasında gidip gelen iç dünyasının kargaşası Georgi Valentino-vich Plekhanov’un kitaplarıyla son bulur ve Marks, Engels, Hegel’in bula-bildiği kitaplarını okumaya başlar.

Zülfü Livaneli, kendisini zirveye çıkaracak, hayatının akışını değiştirecek olayları “Sevdalım Hayat” adlı kitabında şöyle anlatacaktır: “Aslında yaşamımı değiştiren bu hediye yerine bir bisiklet verilecekti bana. Sınıfı geçsem, bir çocuğa verilebilecek en alışılmış armağanı kazanacaktım. Sınıfı geçtim ama babam o günlerde bir trafik kazası görmüş. Bahçelievler sokaklarında bisikletle dolaşan iki gence kamyon çarpmış, ikisi de ölmüşler. Bunun üzerine bisikletten gözü korkan babam bana saz almaya karar vermiş.

İlk tepkimin büyük bir hayal kırıklığı olduğunu hatırlıyorum. Hiç bilmediğim, çevremde de çalınmayan hatta herkesin küçümsediği bu çalgıyı ne yapacaktım ben. Babam, sazın Anadolu'nun eski bir çalgısı olduğunu, iyi çalanın elinde çok güzel sesler verdiğini, kolejde okuyan bir çocuğun ömrü boyunca Anadolu halkıyla ilişkisini kuracağını anlattı.

Başladım sazla uğraşmaya. İlk çaldığım parçalar, salondaki büyük ve lambalı Philips radyodan duyduğum basit halk türküleriydi. Kendi kendime çıkarıyordum ezgileri. Bir süre sonra bu iş o kadar zevk vermeye başladı ki geceleri kalkıp yeni ezgiler çıkarmaya başladım.

Babam neredeyse pişman olmak üzereydi, çünkü her konuda aşırı gitme eğilimim saz çalma konusunda da kendini gösteriyordu. Evde kimsede rahat huzur kalmamıştı. Saz öğrenirken çaldığım üçüncü parça Portofino'dur. O sıralarda ortalık, dalga sesleriyle başlayan bu romantik melodiyi çalkalanıyordu.

Annemin eve gelen bir hanım arkadaşısı bu parçayı istedi benden. Önce tuhaf geldi ama birkaç gün sonra ağzımla dalga hışırtısını taklit ederek girdiğim bu parçayı mandolin gibi tremolo yaparak çalıyor, bir yandan da söylüyordum: I found my love in Portofino (Sevdamı Portofino'da buldum).

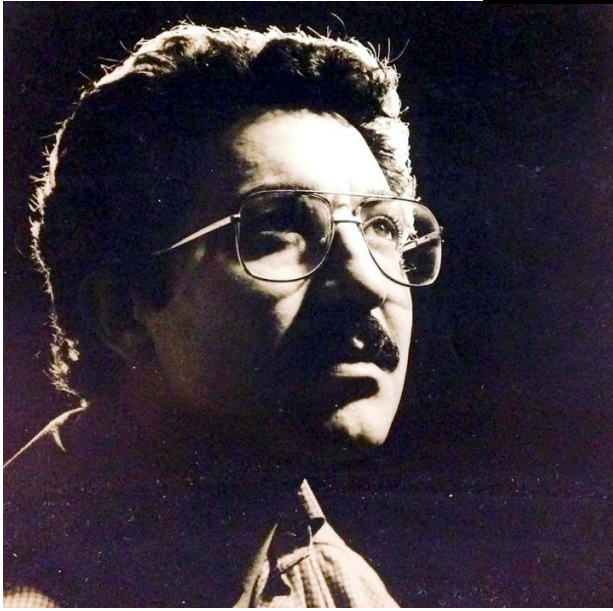
Türkiye denilince aklıma göbek dansı ve inlemeler gelen Jocelyn'e çalışma yoğunluğu arasında anlatmadığım şey, çocukluğumda Anadolu aşık geleneğiyle birlikte blues'la da uğraşmış, bu müziği çok sevmiş olmamdı. Ayrıca bu iki halk müziği geleneği arasında bir çelişki de görmüyordum, şimdi de görmüyorum.

Bir dönemde Woody Guthrie ile Aşık Veysel'i karşılaştıran bir yazı yazmıştım. Bırakın müzik ve sözlerin benzerliğini, biri Anadolu'da öteki Amerika'da çektiydikleri iki fotoğrafta toprağa oturmuşlardı, ikisinin de başında fötr şapka vardı ve ikisi de pipo tütürüyordu. Sanki aynı insanlardı.

Saz çalmaya ilk başladığımda en çok canımı

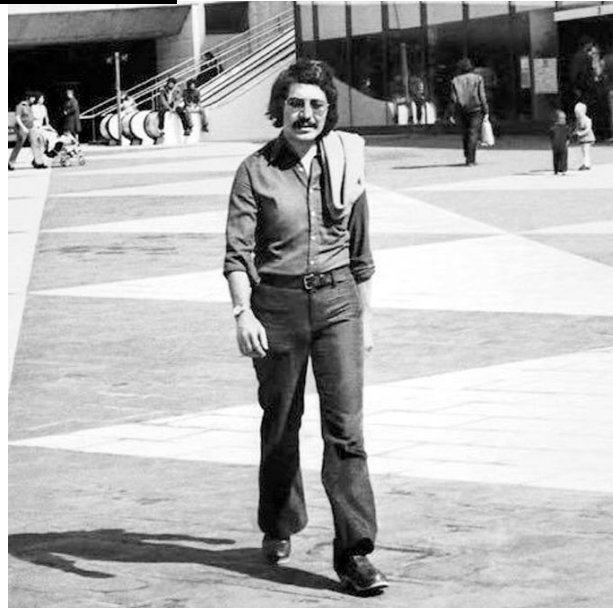
Livaneli'nin albümünden...

Ayrıca Tom Dully adlı bir asılmış adam bala vardı söylediklerimin arasında (Eğ başını Tom Dully, eğ ve ağla!). Sixteen Tons adlı Amerikan işçi şarkısını da çok seviyor ve söylüyordum.

Bu anılara son biçimini verdiğim 2007 yılında, hatta şu satırı yazdığım anda Berlin'deki bir stüdyoda, zenci blues ve caz şarkısı Jocelyn Smith'in bestelerini seslendirdiği albümün mikşaj çalışmaları yapıyor. Dünyanın en güçlü seslerinden biri olan bu yorumcu için birkaç blues yazdım.

Kayıt sırasında inanamıyor ve coşkuyla ellerini çırparak, "Düşünsenize," diyordu, "neredeyse bütün blues tarihini anlatan bu parça Türkiye'de yazıldı. Akıl almaz bir şey."

sikan şey akort güçlüğüydü. Telleri nasıl düzenleyeceğimi bilmiyordum. Yaz tatiline gittiğimiz Ilgın'da saz çalan bir bisikletçi buldum. Bütün çocuklar oradan bisiklet kiralyordu. Şero diyorlardı adama. Bana telleri düzenlemeyi öğretti. Saz ustalarıyla karşılaştığım zaman, zaten saz çalan bir çocuk olmuştum.

Bir gün Ankara'da Emek Mahallesi'nde arkadaşlarla gezerken saz sesi geldi kulağıma. Yeni bir apartmanın girişindeki üç dükkanın birini perdeyle örtmüş, ev haline getirmişlerdi. Birkaç kişi vardı içeride. O güne kadar duyduğum en güzel saz çalan kişilerdi. Arkadaşlarla içeri girdik, saz çaldığımı söyledim, pek inanmadılar önce.

Bunun üzerine sazı alıp Çiçekdağı oyun havasını çaldım. Çok heyecanlandılar, böylece melodiler uçuşan güzel bir dostluk başladı aramızda. Gençlerden biri o sıralarda Ordu Foto Film merkezinde askerliğini yapmakta olan Özay Gönlüm, öteki de ağabeyi Özkan Gönlüm'dü. Ege yöresinin mızraplarını öğrendim onlardan.

Bir başka büyük etkiyi de Mecitözü'nde yaşadım. Babam yaz tatillerinde teftişe gidenken bazen beni de götürürdü. Çorum ve ilçe adliyelerini teftiş edecekti o yaz. Bir aydan fazla Çorum'da kaldık.

Bir gün yolumuz Mecitözü ilçesine düştü. Adliyede incelemelere başlayan babam, savcıdan o yörelerde iyi saz çalan bir aşık olup olmadığını sordu. Çok ünlü biri varmış. Yanıma başkatibin oğlunu verip ona yolladılar beni. Çocuğun adı dikkatimi çekmişti: Burhan Felek.

O sıralarda pek boyuma bosuma bakmadan, eve gelen gazetelerde köşe yazarlarını okuma alışkanlığındaydım. Garip gelecek ama, en sevdiğim iki yazar, kullandıkları sözcüklerin bir bölümünü anlamadığım Burhan Felek ve Ref'i Cevat Ulunay'dı.

Çelimsiz bir çocuk olan Burhan Felek beni kulübe gibi bir eve götürdü. Orada yaşlı, sakallı bir dededen bağlama dinledim. Bana göre

yaşlı geliyor ama kaç yaşlarındaydı hatırlamıyorum. Müzik yaşamımın belki de en önemli günüydü o, yaşamımın yönünü değiştirmişti. Dede erenlerin çaldığı saz, daha önce dinlediğim hiçbir şeye benzemiyordu. Divan sazına benzemeyen küçük bi şey çıkardı ve aldı şelpe ile bişeyler çalmaya başladı. İnanılmaz deyişler duaz-i imamlar tabii ben bunların hiçbirini bilmiyorum.

Radyo sazı denilen o ravan ve sıkıcı üsluptan o kadar farklıydı ki, anlatamam. Ezgiyi üç telde tamamlıyor ve akorlarla zenginleştiriyordu. Klasik gitar tekniğiyle işleyen sağ eli öylesine ritmik bir zenginlik çıkarıyordu ki ortaya, şaşıp kalıyordum.

Çaldığı deyişler de farklıydı. Anadolu'nun arkaik sesleriyle ilk kez karşılaşıyordum, çok heyecanlanmışım. Bağlamayı incelemek için izin istedim dededen. Elime aldım ve hiçbir şey çalamadım; benim tanıdığım çalgı bu değildi. Tellerin hangi seslere akort edildiğine dikkat ettim, o günden sonra en büyük çabam o çalgıyı öğrenmek oldu.

Yıllar sonra ilk plaklarım çıktığı zaman değişiklik duygusunu yaratan, beni diğerlerinden ayıran, "Ne güzel bir saz çalma biçimi," dedirten etki budur. Karlı Kayın Ormanı gibi birçok parçamın bestelenmesi, o dedenin bana tanıttığı uçsuz bucaksız pentatonik müzik kaynağı sayesinde mümkün olmuştur. Dedeyi tanımadan önce saz hoş bir oyuncaktı benim için.

Radyoda yayınlanan halk müziği programla-

Maria Farantouri ile...

rından nefret ediyordum. Hiçbir müzikal çağrışım yoktu yaptıkları işte. Bu yüzden Portofino gibi, Tom Dully gibi parçaları ya da İspanyol flamenco'larını çalmaya özeniyordum ama dede farklıydı.

Çok ciddi ve çok zengin bir müziği onun yaptığı. Sonraları bunu iyice kavradım. Dedenin çaldığı bağlama tarzı, dünyadaki pentatonik müzik geleneğinin en usta örneklerinden biriydi. Mi ve la müthiş teknikle çalıyordu. O gün gözümün önünde yepyeni bir dünya açıldı

Bu müzik yoluyla Uzakdoğu'dan, İrlanda folk müziğine, Afrika'dan blues'a kadar her akraba müzikle ilişki kuruyordunuz.

Yapılan müziğin temelinde armonik bir uyum vardı. Eğer o dedeyi dinlememiş olsaydım ne saz

çalmaya devam ederdim, ne de beste yapardım. Batı müziğini tanıdığım için radyo sazi yavan ve tatsız geliyordu. Çalgıyı neredeyse bırakmışım.

Ankara'ya dönünce böyle bir sazi nasıl yaptıracağımı ve bu üslubu kimden öğrenebileceğimi araştırmaya koyuldum.

Sonunda Hamamönü'nde atölyesi olan Yusuf Erenler'i buldum. Dükkana girdiğimde orta boylu, hoş yüzlü, bıyıklı bir adam, bir yandan elindeki sapı rendeliyor, bir yandan da talaşlar arasına yerleştirdiği bir çay bardağından rakı içiyordu. İçeri girince bana soğuk soğuk baktı. Bağlama düzeni saz yaptırmak istediğimi söyledim.

Uzunca bir süre süzdü beni. "Sen saz çalmayı biliyor musun ki?" diye kuşku, hatta alaycı bir ifadeyle sordu. "Biliyorum!" dedim.

Duvarda asılı sazlardan birini uzattı, "Çal bakalım o zaman!" dedi. Ben de bildiğim usulde saz çalmaya başladım.

Gözleri hayretle açıldı, "Yahu sen gerçekten çalıyorsun," dedi. O andan itibaren ünlü saz ustası Yusuf Erenler'in müthiş takdirini kazanmışım ama ne yazık ki hemen arkasından sordu:

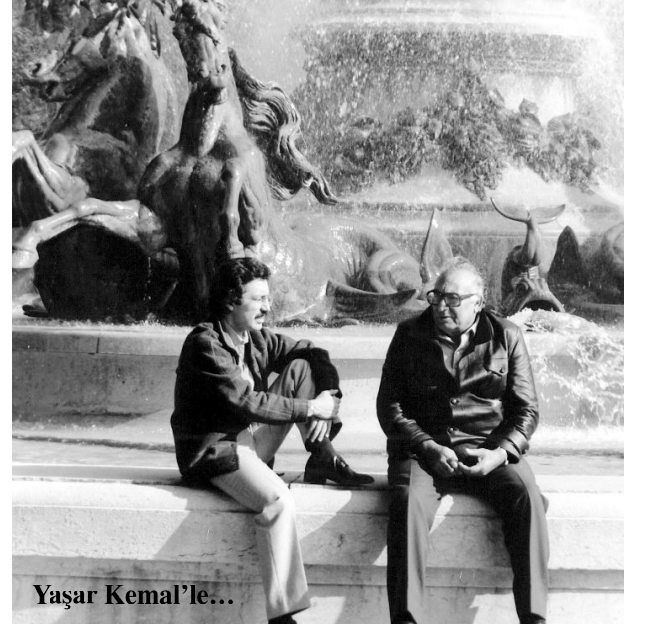
"Adın ne?" Ömer!" dedim. İki ismi de kullanıyordum, o gün de Ömer diyeceğim tutmuştu. Saz ustası bunu duyar duymaz kıpkırmızı kesildi ve "Neee! Ömer mi?" diye bağırdı.

"Hemen çık git bu dükkandan!"

Neye uğradığımı şaşırıp, ne dediğini anlamadım. Sonra benim halimi gördü ve dedi ki, "Sen bilmiyorsun ama Ömer ismi bizde yasaktır. Arkadaşlar gelir, burada bi 'Ömer' görürse yandık." "O zamana kadar ben ne Alevi kavramını duymuştum, ne mezheplerden haberim vardı, ne de Ömer, Bekir ve Osman isimlerinin 1400 yıldır yasak olduğundan..."

"Ama benim bir adım da Zülfü," dedim. Yumuşadı, "Haa, o zaman olur!" gibi bir şeyler söyledi.

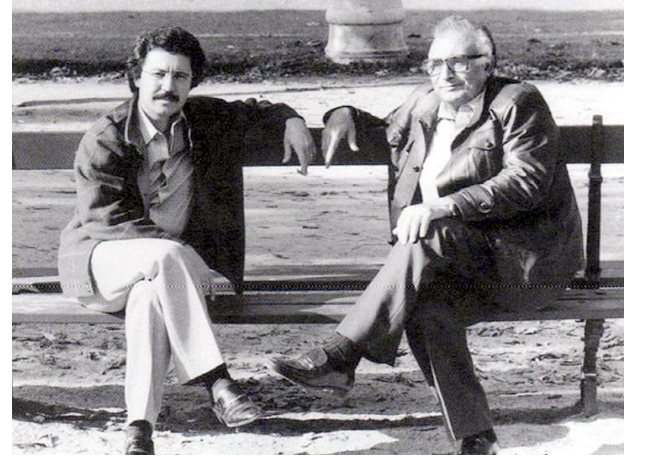
Sonra onunla çok iyi dost olduk. Bana hem güzel sazlar, curalar yaptı hem de bağlama düzeni çalmanın tekniklerini kaptım ondan. İlk albümlerimi de şimdi ölüp gitmiş olan bu efsanevi ustanın sazlarıyla kaydettim.

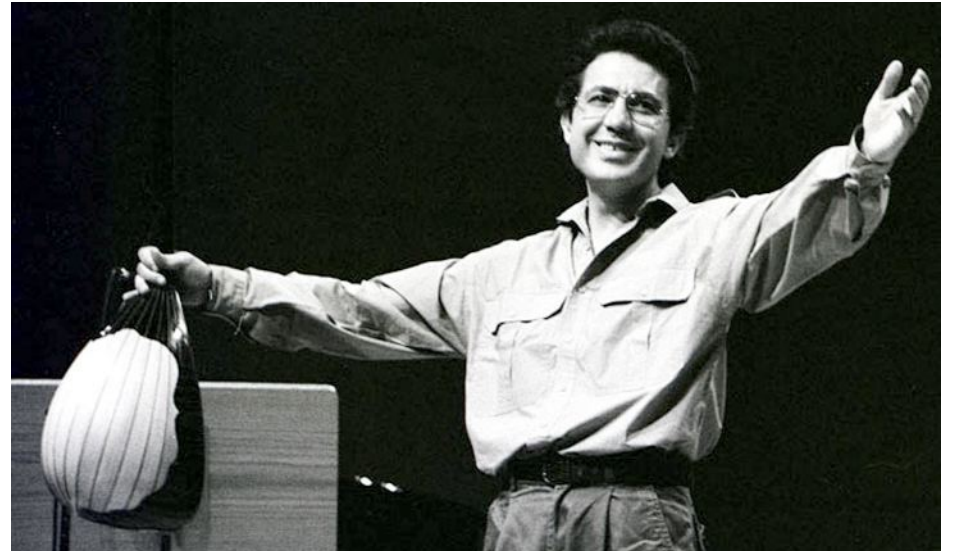
Yaşar Kemal'le...

1999 yılında Princeton Üniversitesi'nde Albert Einstein'ın ders vermiş olduğu ve pencereleri $e=mc^2$ formülünün işlenmiş olduğu vitrayla kaplı olan salonda Alevilik üzerine bir konferans verirken, içimden gizlice, ilk tanıdığım Aleviler olan Çorum'daki dedeyi ve Yusuf Usta'yı da andım.

Müzik yaşamım bununla sınırlı değildi. Arkadaşlarla toplanıp tambur ve gitar çalıyorduk. Akorlar basıp moda şarkıları söylüyorduk. Bahçelievler bu yönden çok şanslı bir semtti. Birlikte müzik yaptığımız arkadaşlar arasında alt katteki komşumuz klasik gitarci Savaş, güzel şarkı söyleyen arkadaşlarımız Selçuk Ural, Aydın Tansel, gitarci Tarık, Ümit, tambur çalan Akay vardı.

Türk edebiyatının büyük yazarı Yaşar Kemal'le hep çok yakın bir dost oldu...

Hepimiz Beatles dinliyorduk, Shadows grubunun hepimizi etkileyen Apache gitar parçasını çalmaya uğraşıyorduk ama benim gizli gizli yürüttüğüm, kimseyle paylaşmadığım ve ileride birçok bestemin temelini oluşturacak Alevi-Bektaş müziği birikimi oluşuyordu.

Her cumartesi Amerikan kitaplığına gidiyorduk. Devlet tiyatrosunda Ionesco'nun 'Gergedan'ını izlediğim günü hatırlıyorum. Oyundan çıktığımda sara krizine tutulmuş gibi titriyordum. Absürd tiyatro öylesine büyük bir etki yapmıştı üzerimde.

Ionesco'nun kitaplarını aldım. Yakaladığım aile büyüklerine ve komşu teyzelere, "Kel şarkıcıyı gördün mü?" sorusuna verilen, "Evet, saçlarını tarıyordu!" cevabındaki derin gerçekliği anlatmaya çalışıyordum.

Doğal olarak herkes bu ukala, kafası hayallerle dolu çocuğun yine saçmaladığını düşünüyordu. O yıllarda Asaf Çiğiltepe ve arkadaşları Ankara Sanat Tiyatrosu'nu kurdular. Tiyatronun açıldığı ilkgün gidip Godot'yu Beklerken'in ilk temsilini izledim.

Paris'te UNESCO tarafından
Büyükelçilik unvanı veriliyor. (1996)

Kesinlikle emin olduğum bir şey vardı: Ben artık içinde yaşadığım çevreye ait değildim. Yerim Godot'ların, Ionesco'ların, Çiğiltepe'lerin dünyasındaydı. Okul beni fena halde sıkıyordu. Sanat dışındaki her şey ağır bir yükü. Bu bunalım günlerinde bir kitaba rastladım: Kahverengi kapağı üzerinde Jean Paul Sartre adı ve Bulantı başlığı vardı. O kitaptan sonra, yaşamımın başka bir dönemi başlar."

1964 yılında Maarif Kolejinden arkadaşı Ülker Tunçay ile evlenir ve Aylin adında bir kızları olur. O dönemde Zülfü Livaneli evin geçimi için Merc isimli Alman ilaç firmasında işe girer ve Karadeniz Bölgesi temsilcisi olarak Trabzon'a taşınır.

Trabzon'da askerliklerini yapan

Hasan Cemal ve Atıf Behramoğlu ile tanışır. Görevi gereği Karadeniz illerini gezen Zülfü Livaneli'nin bu gezilerde yaptığı konuşmalar Merc firması tarafından hoş karşılanmaz ve Trabzon'dan Eskişehir'e gönderilir. Burada da fazla kalamayan Livaneli, şirketten ayrılarak Ankara'ya döner.

Ankara'da arkadaşı Akay Sayılır ile birlikte kitap dağıtım firması "Ana Dağıtım" adı altında şirket kuran Zülfü Livaneli, daha sonra aynı arkadaşıyla Ekim Yayınlarını kuracaktır ve çeşitli kitaplar yayınlamaya başlayacaktır.

Kıbrıs sorununda ABD'nin tutumu, Vietnam Savaşı, Ortadoğu'da ABD'nin İsrail yanlısı tavrı ve İsrail-Arap savaşı, İsrail-Filistin Savaşı 1960'lı yılların gençliğini Amerikan karşıtı bir tavır almaya sevk eder.

1960'lı yılların ikinci yarısından itibaren dünyanın çeşitli ülkelerinde başlayan anti-kapitalist başkaldırı ve çeşitli olaylar ülkemizde de baş göstermeye başlar, üniversiteli gençler tarafından başlatılan gösteriler kitlesel eylemler haline dönüşerek, ülke hızla darbe ortamına doğru sürüklenir. 12 Mart muhtırası ile başlayan süreçte, çok sayıda bilim insanı, yazar, gazeteci, üniversite öğrencisi ve öğretim üyesi, öğretmen, işçi, memur gözaltına alınır, tutuklanır.

Bu tutuklanma furcasından Zülfü Livaneli de kendine düşen payı alacak ve tutuklanacaktır. Bu dönemi Zülfü Livaneli şöyle anlatmaktadır:

"Bizim kuşağın coşkulu serüveni 12 Mart darbesiyle kesildi. İlk gençlik döneminin sarhoşluğu sona ermeden kendimizi hapisane-

Yaşar Kemal ve Ara Güler'le...

lerde bulduk. Hem de bütün arkadaşlarımız ve kitaplarımız ile birlikte.

Sorgu hâkiminin karşısına çıktıktan sonra tutuksuz yargılanmasına karar verilen Zülfü Livaneli, artık müzik yapmak ve geçimini müzikten sağlamak üzere harekete geçer. Bu arada Yaşar Kemal ile tanışır ve O'na İnce Memed adlı türküyü okur.

Livaneli, bu buluşmayı "Yaşar Kemal benim evine davet etti. Evine gittiğimde oradan-buradan konuştuk, neler yaptığımı anlattım. Sonra da sazı alıp İnce Memed türküsünü söyledim. Yaşar Kemal'in beğenisinden daha önemli olan şey Thilda'nın birden bire benimle ilgilenmeye başlaması ve "çok ilginç bir accopaniment" demesiydi.

Piyano çalan ve müzik bilen Thilda Kemal,

benim Mecitözü'ndeki dededen öğrendiğim geleneği geliştirerek oluşturduğum yeni saz tekniğini anlamıştı. Gerçekten de sazı gitar-daki arpej tekniğini kullanarak çalıyordum. Thilda bu yüzden 'eşlik'e dikkat çekmişti" diye anlatacaktır.

Livaneli, daha sonra Sayan Plakla bir anlaşma imzalar ve ilk avansını alır. Böylece müzikten ilk parasını kazanmış olur. Yurt dışına gitmek için pasaport müracaatını da yapar. Bir hafta sonra pasaportunu almak için Ankara Emniyet Müdürlüğüne

Kızı Aylin
Livaneli ile
sahnede...

giden Livaneli, burada "iyi adam lafının üzerine gelir" denilerek tekrar tutuklanıp Dışkapı Yıldırım Bölge Hapishanesine konulacağı ve yaklaşık bir ay yatacağı hapishanenin yolunu tutar.

Çıktıktan sonra Yaşar Kemal'in verdiği "Ozanoğlu" takma ismiyle ilk plağını çıkarır. Bu arada ülkede rejim gittikçe sertleşmeye başlar. İsrail Başkonsolosunun öldürülmesi, Kızıldere olayları, THY'ye ait bir uçağın kaçırılması ülkemizde gerilimin artmasına neden olur. Bu da

Cengiz Aytmatov ve Gorbachev'la...

tekrar tutuklamaları beraberinde getirecektir ve Zülfü Livaneli bu sefer radyodan tutuklandığı haberini duyar. Oysa ki kendisi henüz tutuklanmamıştır. Ama kendiliğinden Ankara'ya giderek teslim olur. Bir süre hapishanede kalır ve yine serbest bırakılır.

Türkiye'de yaşayamayacağını anlayan Zülfü Livaneli, sahte pasaportla önce Almanya'ya gider, Almanya'dan, Norveç Oslo'ya geçer. Türk Tabipler Birliği Başkanlığı da yapan ve o dönem bilgisayarlı tomografi konusunda Oslo'da doktor olarak eğitim gören Gençay Gürsoy ile buluşur.

Gençay Gürsoy'un İsveç'in politik mülteci hakları konusunda daha rahat olduğunu söylemesi üzerine İsveç Stockholm'e Türk Da Vinci'si denilen İlhan Koman'ın yanına gider. Burada Güneş Karabuda ile tanışır. Artık İsveç'e yerleşecek ve ailesi ile birlikte burada oturacaktır. İsveç makamlarına politik iltica talebinde bulunur.

Kendisinin Zülfü Livaneli olduğunu kanıtlayamaması üzerine İsveç'te de gözaltına alınır. Bir süre sonra eşi Ülker ve kızı Aylın'ın İsveç'e gelmesiyle serbest bırakılarak Birleşmiş Milletle-

Frederico Mayor ile...

rin siyasi mülteciler için verdiği mavi pasaportuna kavuşur.

Ailesiyle birlikte İsveç'e yerleşen Livaneli, ilk iş olarak dil eğitimine başlar, bu arada Güneş Karabuda için bir film müziği hazırlar, aynı zamanda Tunç Okan'ın "Otobüs" filmi için ilk profesyonel uzun film müziği çalışmasını yapar.

Bir süre sonra Belçika'daki Coodiff firmasını yöneten İnci ve Doğan Özgüden'den plak teklifi alır ve Stockholm'de ilk plağının kaydını yapar.

"Chants Révolutionnaires Turcs" adıyla çıkan plak etkisini kısa zamanda gösterecektir. Avrupa'da yaşayan Türk öğrenciler ve gurbetçi çalışanlarımız plağı kasetlere kopyalayıp Türkiye'ye götürürler ve Livaneli'nin müzikleri Türkiye'de direnişin singesi haline gelir. Artık Livaneli için bu, bir dönüm noktasıdır ve müzik artık yaşamının bir parçasıdır.

1975 yılına gelindiğinde Stockholm'de ikinci plağını çıkarır. Bu plağın kalıplarından İstanbul'da Melodi Plak aracılığı ile "Eşkiya Dünyaya Hükümdar Olmaz" adlı uzunçalar

ortaya çıkar. Bu ikinci plak Türkiye ve Avrupa'da ses getirmiş, Yunanlı ünlü şarkıcı Maria Farantouri eserlerini seslendirmeye başlamıştır.

1975 yılında kısa bir süreliğine de olsa Türkiye'ye gelir Livaneli. Burada ailesi, Yaşar Kemal ve Thilda ile hasret giderir. Yine arandığı haberini alan Zülfü Livaneli'nin İsveç yılları tekrar başlayacaktır.

İsveç'e tekrar dönen Livaneli, müthiş bir heyecan ve coşku ile Nazım Şiirleri üzerinde çalışmaya başlar. Sevdalım Hayat isimli kitabında bu olayı "Uzun zamandır Nazım'dan besteler yapmak istiyordum. Çünkü Yves Montand'ın, Pete Seeger'in Paul Robson'un Nazım Şiirleri üzerine yaptığı şarkıları dinlemiş, Finlandiya'da O'nun şiirleri üzerine yapılmış bir uzunçalar bulmuştum.

Türkiye'de kendi dilinde ise Nazım şarkılarından oluşan bir albüm yoktu. Bu bana ayıp geliyordu. Bir süre sonra anladım ki çok zor bir işe girişmişim. Benim için en önemlisi tarzı yakalamaktı. Bir gece sabaha kadar melodilerle boğuştum. Sabahlara kadar gözümü kırpmadım. Sabah kalkar kalkmaz sazı aldım, birkaç kez kendi kendime araştırdım. Sonra Ülker'e "Bak sana bir şey çalacağım" dedim

Karlı kayın ormanında / Yürüyorum geceleysin / Efkârlıyım, efkârlıyım / Elini ver, nerde elin? / Memleket mi, yıldızlar mı / Gençliğim mi daha uzak

(Karlı Kayın Ormanı gibi birçok parçamın bestelenmesi, o Mecitözü'lü dedenin bana tanıttığı uçsuz bucaksız pentatonik müzik kaynağı sayesinde mümkün olmuştur.)

Bu ilk şarkıdan sonrası çorap söküğü gibi geldi ve her yaptığım şarkıyı Maria Farantouri'ye gönderdim. Ben de "Nazım Türküsü" adını vere-

ceğim uzunçalar için şarkı biriktirmeye başlamıştım"

1978 yılı başlarında Türkiye kesin dönüş yapan Livaneli, İstanbul'da Attila Özdemiroğlu ve Şanar Yurdatapan ile karşılaşır. Şat yapım adlı şirketlerine kayıt yapmak için anlaşılır. 2 aylık bir çalışma ve teknik yetersizliklere rağmen nihayet "Nazım Türküsü" ortaya çıkar.

Plağın ortaya çıkması ile birlikte müzik piyasası sarsılır. Plak satış listelerinin başına yerleşir. 22 bin plak satılır, o zamanın en ünlü dergisi olan Hey dergisinde 51 hafta birinci sırayı alır, korsan kasetlerle birlikte milyonlarca kişiye ulaşır.

Abidin Dino, plak ile ilgili Zülfü Livaneli'ye bir mektup yazacaktır. Mektubunda Dino, "Plağını dinledik. Güzin'le birlikte, bu plağın Türk Müziğinde bir aşama olduğuna inanıyoruz."

Dino, mektubunu şöyle bitirecektir: "Ben mutluluğun resmini yapabildim mi bilmem Nazım. Pek emin değilim ama Zülfü, müziğin de mutluluğu ha yakaladı, ha yakalayacak" diyecektir.

"Sürü" film müziğini de bu dönemde yapacaktır Zülfü Livaneli. Bu film müziğinde çeşitli enstrümanların yanı sıra Doğu Anadolu'nun, Güneydoğu Anadolu'nun karakterini vermek için çıplak insan sesi de kullanır Livaneli. Film bir başyapıttır. O yıl Locarno'da En İyi Film Ödülünü alır, sonra Türkiye'de de SİYAD ödülünü alır. Sürü, Müziği ile de çok konuşulan bir film olur.

Joan Baez ile...

1978 yılında yayınlanan Nazım Türküsü'nün olağanüstü başarısı ve "Karlı Kayın Ormanı" başta olmak üzere birçok şarkının halk kitlelerine dalga dalga yayılması, Livaneli'nin müzik hayatında bir dönüm noktası oluşturur.

Önceleri, daha çok geleneksel parçaları yorumlamakla tanınan Livaneli'nin besteleri yoğun bir biçimde ortaya çıkmış ve Nazım Türküsü ile başlayan büyük orkestra-bağlama-cura uyumu çok sevilmiştir.

Livaneli, bu hızla yeni besteler yapmaya koyulur ve 1979 yılında "Atlınm Türküsü" albümünü çıkarır. Plakta, Ülkü Tamer'in, Nazım Hikmet'in, Refik Durbaş'ın, Ahmed Arif'in, Sabahattin Ali'nin şiirlerinden yapılan besteler yer alır ve geleneksel parçaların yeni yorumları eklenir.

1980 yılında Fransa'da François Mitterrand'ın düzenlediği "Akdeniz Diyalogu" toplantısına katılmak üzere önce Almanya'ya giden Zülfü Livaneli, 12 Eylül darbesini burada öğrenir. Sonra Fransa'ya geçer. Burada toplantıda Türkiye'yi temsil için gelen Yaşar Kemal, Çetin Altan, Mümtaz Soysal, Aziz Nesin ile buluşarak durum değerlendirmesi yaparlar.

Toplantı bitiminden sonra Yaşar Kemal ve Zülfü Livaneli İsveç'e giderler. Türkiye kapıları Livaneli'ye bir kez daha kapanmıştır. Ailesi ile birlikte önce İsveç'e ve sonra Almanya'ya yerleşen Livaneli, burada "Yol" Filminin müziğini yapar. 12 Eylül döneminde başına bir iş gelmemesi için Abidin-Güzin Dino'nun önerisiyle film afişinde Sebastian Argol adını kullanır.

"Yol" filminin müziklerini hazırlarken Livaneli, ilk defa elektronik aletlerle akustik halk aletlerini bir araya getirir. Bu çok ilgi çeker, hatta Cannes Film Festivali'nde 50 yılın müzik seçkisine girer; o döneme kadar elektronik müzikle folk aletleri bir araya gelmemiştir. Yol filmi 35. Cannes Film Festivalinde En İyi Film ödülünü alır.

Daha sonra Türkiye'ye kesin dönüş yapan Livaneli, müziği ile birçok ulusal ve uluslararası ödül alır ve eserleri Joan Baez, Maria Farantouri, Maria del Mar Bonet, Yoriko, Liesbeth List, Sa-

Bir ses sanatçısı değilim ben. Kendi bestelerimi, bir de müthiş geleneğimizden seçtiğim bazı deyişleri seslendiriyorum. Ne yazık ki, Türkiye'de besteci ve yorumcu ayrımı pek fazla yapılmaz. Çünkü kendimi hiçbir zaman şarkıcı olarak algılamamıştım. Kendi şarkılarını seslendiren bir besteciydim ben. Ne var ki, Türkiye'de böyle bir kategori yoktur. Basın ve halk herkesi aynı kefeye koyuyor ve hepimizi şarkıcı olarak görüyor.

Edebiyat benim için çok önemli. Ben müzisyen olarak tanındım ama bu bir rastlantılar sonucu oldu. Herkesin bir rüyası vardı. Benim en büyük rüyam yazar olmaktı. Çocukluğumdan beri inanılmaz okuyan bir insanım. Bu okumalarım hala devam eder. Ben yazıya çok emek verdim. Yıllarımı, gece - gündüz demeden çok çalıştım diyen Livaneli, Arafat'ta Bir Çocuk", "Leyla'nın Evi", "Sis", "Orta Zekâlılar Cenneti", "Diktatör ile Palyaço", "Engereğin Gözündeki Kamaşma" "Bir Kedi, Bir Adam, Bir Ölüm" "Mutluluk" Sevdalım Hayat, "Son Ada" "Sanat Uzun, Hayat Kısa", "Serenad", "Kardeşimin Hikâyesi", "Gölgeleler", "Elia İle Yolculuk" gibi birçok kitap yazar.

Kitapları birçok dilde yayımlanır, Balkan Edebiyat Ödülü, Yunus Nadi Roman Ödülü, Barnes- Noble Yeni Büyük Yazarları Keşif Ödülü, Orhan Kemal Roman Armağanı, Beyaz Martı Edebiyat Onur Ödülü gibi birçok ödüller alır.

Kültür, sanat ve politika alanında Türkiye'nin önemli isimlerinden birisi olan sanatçı, sanat yaşamı boyunca 300'e yakın besteye ve 30'a

yakın film müziğine imzasını atar.

Bugüne kadar dört uzun metrajlı film yönetir: "Yer Demir Gök Bakır", "Sis", "Şahmaran" ve "Veda".

Sis filmi ile Valencia Film Festivali'nde "Altın Palmiye" ve 1989'da Montpellier Film Festivali'nde "Altın Antigone" ödülüne layık görülür. Aynı zamanda "En İyi Avrupa Film Ödülü"ne de aday gösterilir.

Dünyanın kaderini değiştiren, Ekim 1986'da Cengiz Aytmatov'un daveti üzerine Federico Major, Yaşar Kemal, Arthur Miller ve diğer ünlü sanatçı ve düşünürlerin katıldığı Kırgızistan ve daha sonra Wengen, Granada ve Mexico City'de toplanan Issık Göl Forumu kurucuları arasında yer alır.

Elia Kazan, Mihail Gorbaçov, Jack Lang, Vanessa Redgrave, Arthur Miller, Mikis Theodorakis gibi ünlü kişilerle birlikte dünya kültür-

Recep Tayyip Erdoğan, Mikis Theodorakis ve Yorgo Papandreu...

rünün ilerlemesi ve dünya sanatlarının gelişmesine katkıda bulunmak üzere çalışmalarda bulunur.

Dünya kültür ve barışına yaptığı katılardan dolayı 1996 yılında Paris'te UNESCO tarafından Büyükelçilikle onurlandırılır ve Genel Direktör danışmanlığına atanır.

2016'da kuruluşun devletler tarafından finanse edildiğinden hükümet politikalarını eleştiremez konuma düştüğünü belirterek görevinden istifa eder.

Verdiği her röportajda, katıldığı her televizyon programında, hayat hikâyesinin anlatıldığı her yerde mutlaka küçük yaşta Mecitözü'ndeki bağlama çalan dede ile yaşadığı anı bahsetmeden duramaz.

Pentatonik Müzik Nedir?

Pentatonik bir oktavda beş değişik perdesi olan sistem temelli herhangi bir müzik, mod ya da diziyeye atfedilen terimdir. Ahmet Adnan Saygun'un "Türk Halk Müziğinde Pentatonizm" isimli eserinde pentatonik müzik için "Türk'ün müzikteki damgasıdır" denir. Bu müzik türünün Macar bir müzik araştırmacısının kitabında yer alan müzik haritasında çıkış noktası olarak Güney Sibirya gösterilir ki bu da Türklerin anavatanı Orta Asya'dır. Pentatonik gam genellikle Blues şarkılarda sıkça kullanılan bir gam'dır. Ancak Rock ve Pop şarkılarda da kullanıldığında güzel ve farklı melodiler oluşturmaya yardımcı olur.

Yararlanılan Kaynaklar:

- 1- Livaneli-Sevdalım Hayat, Remzi Kitabevi
- 2- <http://www.livaneli.gen.tr>
- 3- Özgentürk NEBİL, Bir Yudum İnsan Belgeseli-Zülfü Livaneli
- 4- Arşiv Odası: Zülfü Livaneli, 1996 - BBC TÜRKÇE
- 5- <http://www.biyografi.info/kisi/zulfu-livaneli>
- 6- <http://www.biyografya.com/biyografi/4515>

Livaneli, yazıp yönettiği "Veda" filminin afişi önünde.

rah Alexander gibi dünyaca ünlü sanatçılar tarafından seslendirilir. 1999 yılında San Remo'da En İyi Besteci ödülüne layık görülür.

Zülfü Livaneli kendisiyle müzik konularında yapılan söyleşilerde "Anadolu âşık müziğinin, bin yıldır süren bu geleneğin çok etkisi altındayım. Bu âşıklık geleneğini çok önemsiyorum. Söz olarak, tavrı olarak müzik olarak çok önemsiyorum. Bu müzik dünyanın önemli formlarından birisidir.

Ben hiçbir zaman politik şarkı, politika şarkıcısı ya da ajitasyon bestecisi olmadım. Her zaman buna karşı çıktım, ömrüm boyunca. Çünkü hayatta aşk var, politika var, insanların acıları var, metafizik sıkıntıları, varoluş sıkıntıları var. Şarkılar bunların tümüyle ilgilenmeli diye düşünüyorum. Benim politik olarak algılanan şarkılarıma bakın. Karlı Kayın Ormanı, nostaljik bir şiirdir, Leylim Ley bir aşk şarkısıdır bunun gibi bir çok parçam doğrudan politik ajitasyona yönelmiş değildir. Ama bunun etkisi daha uzun vadeli oluyor.

Yorgo Papandreu ve Zülfü Livaneli

MUTLULUK FELSEFESİ: HYGGE

Geçtiğimiz günlerde adeta nisan ayını, hazi-
randa yaşadık. Yağmurlu, karanlık günlere gö-
zümüzü açtık. Gökyüzünden yağmur bulutları
ve kasvetli hava eksik olmadı.

Yaz geldi derken karşılaştığımız tablo biraz
dengemizi bozdu. Herkeste bir hayıflanma, mis-
kinlik, bunalmışlık... Her nenden-
se, insanlar kapalı havalarda hu-
zursuz, gergin, içine kapalı, gü-
neşli havalarda ise, enerjik ve
coşkulu oluyor. Elbette doğanın
ruhumuza etkisi var ama hiç dü-
şündünüz mü, sakın bu bizim
tercihimiz olmasın? Kapalı hava-
da neşeli, açık havada depresif
olan yok mu?

Hüznün ve karamsarlığın in-
sanı olgunlaştırdığını düşünüyor
olabilirsiniz. Acıların kederle bir-
leşerek ilişkileri derinleştirdiğine,
bulutlu havaların insanı güçlen-
dirdiğine de inanabilirsiniz. Hatta Nietzsche gibi
karamsarlık hissetmeyen insanların mutluluğu
bulamayacağını düşünebilir, mutluluk ve mut-
suzluğun eş olduğunu, birlikte büyüyüp küçüle-
ceğini savunabilirsiniz.

Peki bu depresif duruşa, farklı bir gözlemlerle
bakmayı denediniz mi?

Önemsiz ayrıntılarla ve hesaplaşmalarla uğ-
raşmak yerine başka öncelikleri hedeflediniz mi?

İnsanlar odaklandıkları şeye yol alırlarmış,
mutsuzluk yerine mutluluğa kilitlendiniz mi?

Ülkemiz konumu gereği bizlere çok cömert
davranıyor. Danimarka'yı düşünün. Kuzeyde,
havası neredeyse her daim kapalı.

Yazın bir kaç ay hariç genellikle ka-
ranlıkta ve buz gibi bir hava. Bitme-
yen kışlarda, karanlıkta başlayan yi-
ne karanlıkla son bulan mesai. Bu-
na rağmen dünyada en mutlu ülke
ve en mutlu millet sıralamasında lis-
te başı.

Neden mi?

Tabii ki HYGGE. (hüğe)

HYGGE ?

Anlam yelpazesi o kadar geniş ki;
"esenlik", "mutlu huzurlu olma
tercihi", "samimi ortamlar yarat-
ma sanatı", "ruhun sıcacık hisset-
mesi", "sıkıntı ve sinir bozucu şey-
lerden uzak olma durumu", "rahat-
latıcı ve mutluluk veren şeylerden
keyif alma", "en sevdikleriyle birlikte olma
durumu". Hygge, Dan'lar için çok önemli, onu
yaşıyor, hissediyor ve önemsiyorlar.

Dan'lar için hygge, günceleri olmuş. Hayatın
basit nimetlerinden keyif almayı, rahat ve sami-
mi yaşamayı tercih etmişler. Sevdikleriyle evde

buluşmak, doğada olmak, sıcak içecek, kek ku-
rabiye yapmak, mumlarla aydınlanmış abartı-
dan uzak yaşam alanları, yün çoraplar ve rahat
ev giysileri. Her şey bireysel konforları üzerine
kurgulanmış. Hatta Kopenhag'da bunun üzerine
"Mutluluk Araştırma Enstitüsü" kurulmuş.

Semra ŞAHİN

Çorumluların "Heri"yi kullandığı gibi Danlar
da "Hygge"i neredeyse her cümlede kullanıyor-
lar. Hygge bir akşam, hygge bir sofraya, hyggelight
bir toplantı, hygge çorap, hygge çocuk... Dani-
marka'dan çıkan, dünyaya yayılan bu hayat gö-
rüşünün, çoraptan, mum ışığından ibaret olma-
dığı kesin. Göz atalım bakalım HYGGE neymiş.

Hygge göre atmosfer sıcak ve samimi olmalı.
Mesela, mutfaktan gelen tarçın, vanilya koku-
sunun, mumlar eşliğinde loş ışıkla buluştuğunu
hayal edin. Mumun gerginliği azalttığını göre-
ceksiniz. Anne sevgisi, yuva huzuru çökecektir,
üzerinize.

Anın tadını çıkarın. Yalnızsanız dinginliğin,
değilseniz sohbetin tadını hissedin. Ama sakın
ha, gözünüz telefona, bilgisayara, televizyona
kaymasın. Siz sadece yaşadığınız ana odaklanın.

Kendinizi şımartın, yaptıklarımızdan keyif
alın. Damağımıza yapışan çikolatanın yavaş ya-

vaş erimesinin, kahvenin buharıyla burnunuza
gelen kokunun ya da demini almış güzel bir ça-
yın ellerine bırakın kendinizi. İlle de büyük şey-
lere gerek yok. Sizi günlük hayatın savurganlı-
ğından koruyacak olan, güzel bir film, kitap, du-
dağınızdan dökülen şarkı, bol oksijenli bir yürü-

yüş ve hatta koza mi-
sali battaniyeye sarıl-
mak dahi olabilir.

Her şey birlikte
güzel. Misafir gelecek
diye günler öncesin-
den temizlik, hazırlık
yok. Öyle olursa ka-
sarsınız. Güzel sohbet-
ler işkenceye dönüşür.
Dan'ların dediği gibi;
sevdiğinizle toplan-
dıysanız ağız tadıyla
hygge olacaksınız. Eve
hep birlikte gireceksi-

niz. Mutfakta birlik olacaksınız. Sofra birlikte
hazırlanacak, toplanacak. Misafirdi ev sahibiydi
yok. Çünkü sohbetler ortaya düştüğünde daha
güzel. Verdiği haz ise dokunmadan sarılmak gi-
bi.

Şükrettikçe hafifler, tamamlanırız. Elbette
hedeflerimiz olacak ve çok çalışacağız. Yoraca-
ğız, yorulacağız. Elde edeceğimiz veya ulaşamaya-
cağız. Ama hepsinden önemlisi elimizdekilerin
değerini bilecek ve şükredeceğiz. Tuttuğunuz
çay, çiçek, yüzük, eş, çocuk yada sevgili hiç fark
etmez. Varlıkları bizi tamamlamaz mı? Bunu
yapabilirsek ne bükebilir ki bileğimizi?

Dengede, uyum içinde kalın.

Hygge diyor ki; Evin, işyerinin, ha-
yatın yıldızı olmaya çalışmayın. Yük-
sek egoyu dışarıda bırakıp, yapıcı,
doğal, güler yüzlü olun. Gülümsedi-
ğinde gülen gözler seni bulacaktır.
Yada tersten düşünelim. Sevdiğiniz
birisini omzunuza elini koyup, size bir
öpücük verir veya yanağınızı okşarsa
kendinizi sakın ve mutlu hissedersin-
iz.

Rahatlayın, gevşeyin. Koşullarımı-
zı rahatlığınıza göre kurgulayın.
Eşofman, pijama, yatak, koltuk, bat-
taniye, minder her şey konforunuza
hizmet etsin. Kendinizi sevdiğiniz
şeylere salın gitsin.

Kavga, drama yok. Dan'lar gergin
ortamlardan süratle kaçıyorlar. Hygge ortamlara
politika, din, kavga, dedikodu sokmuyorlar. Sa-
nırım haklı olmak yerine mutlu olmayı tercih
ediyorlar. Dedikodu bir çöp ise neden evimi,
beynimi çöplüğe çevireyim diyorlar. Derdi tasayı
kapıda bırakıp huzurla yaşıyorlar.

Sevdiklerinizi yakınınızda tutun. Onlarla sohbetlerinizi, tecrübelerinizi, kahvelerinizi, güzel enerjinizi paylaşın. Birlikte ne kadar mutlu olduğunuzu keşfedin.

Güvende olduğumuzu hissetmek, olmazsa olmazımız. Tehlikeden korunduğumuzu bilmek içgüdüsel ihtiyacımız. Evimde bana bişey olmaz, o evde sorun olmaz, o arkadaşşımdan zarar gelmez diyebilmek isteriz. Sizde arkadaşlarınıza zaman geçirmek isteyecekleri ortamlar oluşturun.

Belki **"Hygge elle tutulamayan soyut bir kavram olabilir ama ben onu fark etmek için beş duyumuzu da kullanabileceğimize inanıyorum. Hygge'nin bir tadı, sesi, kokusu, dokusu var ve umarım siz de artık hygge'yi her yerde görmeye başlarsınız"**. Kekin tadında, kuşun sesinde, bebeğin kokusunda, ipeğin dokusunda...

Mutlu olmak bu kadar basit mi demeyin. Mutlu olmak cam önünde sokağı izlemek, sobadan gelen çıtırtıyı dinlemek kadar basit ve ke-

yifli. İster reçel yapın, isterseniz kağıt-kalemle haşır neşir olun, yada fotoğraflara bakın. Yeter ki güzel anlar yaşayıp, güzel anılar biriktirin. Hayat bakış açımızdan ve tercihlerimizden ibaret. Hava açılmış, kapalıymış, yağmurluymuş, karlıymış fırtınalar kopsa ne fark eder. Seçtiğiniz mutluluksa ayağınza takılan taşlar birer birer ayıklanır. HYGGE bir kahveyle, HYGGE bir günde, HYGGE sohbetler temennimle...

Tavsiye; HYGGE Danimarkalıların Mutluluk Sırrı (MEIK WIKING) okunmalı.

ÖYKÜLÜĞÜN KUYUMCUSU TOMRİS UYAR

Yazar, çevirmen Tomris Uyar, 14 Mart 1941 yılında hukukçu ailenin kızı olarak dünyaya geldi.

İstanbul Üniversitesi Gazetecilik bölümünden 1963 yılında mezun oldu. 1970 yılından sonra gelişen yeni Türk öykücülüğünün önde gelen isimlerindedir.

Yazar, kendi kuşağındaki bazı yazarların aksine başka bir türe merak sarmamış, öyküde ısrar etmiştir.

Yazınsal titizliği, sanatçı duruşu, yazarın edebiyattaki yerini seçkinleştiren en önemli özelliğidir. Onun yazma serüveni, 1970'ler Türk öykücülüğünün altın yıllarına denk gelir.

Sabahattin Ali, Sait Faik'in açtığı yoldan yeni yazarlarla zenginleşmiş öykü sanatının en nitelikli örnekleri verilmeye başlanmıştır...

1971'de **"İpek ve Bakır"**la başlayan öykü serüveni, 2002'de yayımlanan **"Güzel Yazı Defteri"** ile onbir kitap oluşturmuştur.

Akıcı, şiirsel bir dille yazdığı öyküleri hem bireysel hem de toplumsal değişimin ve dönüşümün izlerini taşır. Her türlü baskının kimliksiz-

**Fatma Nilüfer
YALÇINKAYA**

leştirdiği/yozlaştırdığı insanlık hallerini özellikle ev içi mekân seçerek başarılı bir şekilde anlatır. Öykülerinde yaşanan olumsuzluklara başkaldırı ve eleştiri temel oluşturur. Öyküde **"yoğunluk, içtenlik ve sahicilik"** olması gerektiğini savunur.

Gündelik yaşam örneklerini yazarken, insanlara incelikten ve dünyanın faniliğinde ipuçları vermeye

çalışır. Yaşananlara başkaldırı, eleştirel bakış, anlatılarının temelini oluşturur. Gündelik yaşam hikayelerinde incelik ve yaşamın faniliğinden ipuçları vermeye çalışır. Dünya yazarlarından çeviriler yapması, kaleminin zenginleşmesi ve çeşitlenmesine yol açmıştır.

Genç yaşta evlenip boşandığı şair Ülkü Tamer'den sonra üç şairin de **"Edip Cansever, Turgut Uyar, Cemal Süreya"** nın âşık olduğu adına en güzel aşk şiirleri yazılan kadındır.

Yine de duymak istiyorsun ama. Bir erkeğin bir kadına söyleyeceği şeyleri. O senin kadın yanın.

Tomris UYAR

4 Temmuz 2003 yılında kaybettiğimiz yazar edebiyat dünyası için esin kaynağı olmuş, hem de adından yazınsal üretimiyle söz etmeye başlamıştır!

EVRENDEKİ MATEMATİK DÜZEN

Dünyamız, çevremiz güzelliklerle dolu. Ama bazen bir canlıya ya da bir objeye baktığımızda daha da bir güzel gözükmez mi bize? Hani herkesin güzellik anlayışı farklıdır diyeceksiniz ama yok, demek istediğim tam olarak bu değil. Evrensel güzellik aslında dikkatinizi çekmek istediğim. Baktıkça büyülendiğiniz, nasıl olduğunu çözemediğiniz ama sizi çeken veya dengeli gözükten hoşluklar bunlar.

Mesela Mısır'daki piramitler. Gözünüzün algıladığı, ama bunun yanında sanki matematiksel bir şeyler de var dedirten yapılar, objeler, hatta canlılar....Mesela çam kozalağı, bakınca yaratamın yüceliği ve güzelliğinden bir parça diyeceğimiz kozalakdaki spirallerin düzenliliğinin şaşırtıcılığı yada minicik bir salyangozun kabuğundaki sarmalların düzenliliği....

Aslında güzellik kavramı insan bu dünyada var olduğu zamanla eşdeğer olarak ortaya çıkmış bir kavram. Gözümüze güzel görünen ve güzel diye tanımladıklarımız antik çağdan bugüne dek kavramsal olarak çözümlenmeye çalışılmış. Tarihsel süreçte sanatçılar, filozoflar, sanat kuramcıları güzeli açıklamak için yargılar geliştirmişler ve güzele farklı anlamlar katmışlar.

Güzelin öznel mi yoksa nesnel mi olduğunu hiç düşündünüz mü? Bu konudaki yaygın kavram, güzel kavramının hem güzel bir nesnenin yol açtığı zevk verici bir tepkiyi içermesi, hem de bunun yanı sıra güzelin zevk verici tepkisinin nesnenin kısmen nesnel özellikleri tarafından belirlenmesidir. Güzel üzerine yargılarımızı sanki öznel olarak veriyor gibi dursak da, ortada bir olgu varmış gibi davranmayı tercih ederiz çoğu zaman. Alman felsefeci Kant'ın "güzelde bir çıkarılsızlık vardır" söylemi güzel üzerine söylenen en anlamlı cümlelerden bana göre.

Ama yukarıda bahsettiğim piramit, kozalak ya da salyangozdaki güzelliği bize yansıtan şey ise onların nesnel olarak güzel olmaları veya onlara kişisel yargı olarak güzel dememizden çok onlardaki altın orandır. Baktığımızda estetik özellikler bulmamızı sağlayan, estetik yargımızın temelini oluşturan altın oran.

"Altın oran, matematik ve sanatta, bir bütünü parçaları arasında gözlemlenen, uyum açısından en yetkin boyutları verdiği sanılan geometrik ve sayısal bir oran bağıntısıdır."

Altın oranın ilk kez kim tarafından bulunduğu tam bilinmese de Antik çağda öncelikle Mısırlılar ve Yunanlılar bu konuda çalışmalar yapmışlar. Tarihler 1200' leri gösterdiğinde ya-

ni Orta Çağ'da, çağın en ünlü matematikçisi olan Leonardo Fibonacci, sayıların bir biri arasında ardışık ilişki ve olağanüstü bir oran bulunduğunu keşfetmiştir. Evrendeki muhteşem düzenle birebir örtüşen bu sayıları keşfetmesi nedeniyle, altın orana da adının ilk iki harfi olan "Fİ" () sayısı denilmiştir.

Fibonacci Sayıları olan 0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89, 144, 233, 377, 610, 987, 1597, 2584, 4181, 6765...bu sayıların özelliği, dizideki sayılardan her birinin, kendisinden önce gelen iki sayının toplamından oluşmasıdır. Fibonacci sayılarının ilginç bir özelliği vardır. Dizideki bir sayıyı kendinden önceki sayıya böldüğümüzde birbirine çok yakın sayılar elde edersiniz. Hatta serideki 13. sırada yer alan sayıdan sonra bu sayı sabitlenir. İşte bu sayı "altın oran" olarak adlandırılan 1,618' dir ve ondalık sistemde yazılışı;

ALTIN ORAN=1,618

1,618033988749894...'tür.

$$233 / 144 = 1,618$$

$$377 / 233 = 1,618$$

$$610 / 377 = 1,618$$

$$987 / 610 = 1,618$$

$$1597 / 987 = 1,618$$

$$2584 / 1597 = 1,618$$

$$4181 / 2584 = 1,618$$

$$6765 / 4181 = 1,618$$

$$10946 / 6765 = 1,618$$

$$17711 / 10946 = 1,618$$

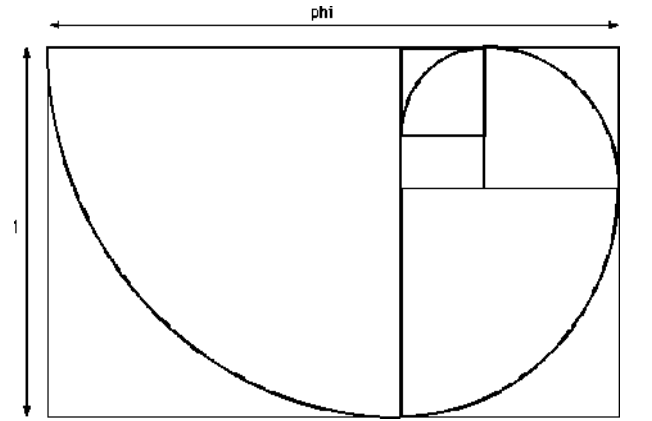
$$28657 / 17711 = 1,618$$

Bir yapı ya da sanat eseri ne kadar altın orana yaklaşırsa aynı zamanda estetik olarak güzel olarak kabul görür. O yüzdendir işte doğadaki canlılıktaki bu güzellik. Fİ sayısına ne kadar yaklaşırsan o kadar güzelsin demek kısaca. Bu, evrendeki matematiksel işleyiş. Yaratılan bu şekilde yaratmış, matematiği kullanarak. Bu orana bağlı olarak üretilen sanat eserleri estetik mükemmelliği temsil ederler. Bu anlamda evrene hâkim olan sayıların yasa-sı, kuşkusuz Tanrı'nın matematik düzenini ortaya koyacaktır. İşte bu düzeni görmemizi sağlayacak anahtar, altın orandır.

Peki nasıl yansır altın oran doğaya, evrene? Bunu biraz daha somutlaştıralım:

Uzun kenarı 1,618 birim, kısa kenarı 1 birim olan bir dikdörtgen altın dikdörtgendir. Bu dikdörtgenin kısa kenarının tamamını kenar kabul eden bir kare ve hemen ardından karenin iki köşesi arasında bir çeyrek çember çizil-

lim. Kare çizildikten sonra yanda kalan küçük bir kare ve çeyrek çember çizip bunu asıl dikdörtgenin içinde kalan tüm dikdörtgenler için yapalım. Bunu yaptığımızda karşınıza bir sarmal çıkacaktır.

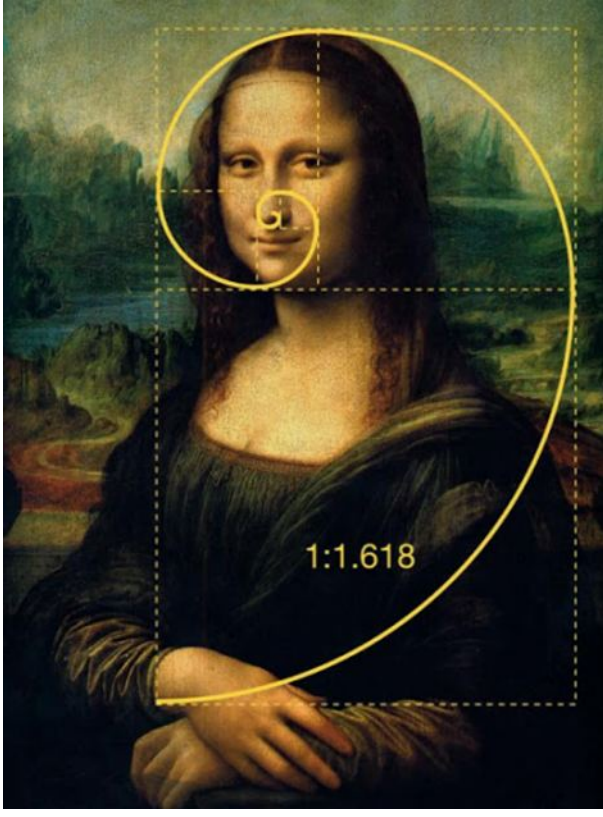
Temelinde altın oranı barındıran sarmallar doğada şahit olabileceğiniz en eşsiz tasarımları da barındırırlar. Ayçiçeği ya da kozalak üzerindeki sarmal dizilimler bu konuda verilebilecek ilk örneklerdir. Yaratılırken ne üstün şekilde, ölçülü yaratıldığımızın bir örneği tüm bunlar. Aslında pek çok bitkide sarmallar var ve bu sarmallar saat yönünde ve tersi yöndeler. Eğer bu sarmallar kendi gurupları içinde sayılırsa bunların genellikle Fibonacci sayıları olduğu görülür. Örneğin enginar çiçek açarken yapılarının arasındaki uzaklıklar Fibonacci sayılarıdır.

Salyangozlarda da Fibonacci sayılarının izdüşümünü görebiliriz. Yavru bir salyangoz büyüdükçe kabuğunda yeni odacıklar oluşur. Her bir oda kendinden önceki iki odanın toplamı kadardır. Tıpkı Fibonacci dizisindeki sayıların her birinin kendisinden önce gelen iki sayının toplamından oluşması gibi yani. Salyangoz büyüye de şeklini hep sabit tutar. Minicik bir salyangozda bile matematik yasaları işlevde her ne kadar salyangozun bundan haberi olmasa da.

Dr.Dt. Damla A. BİŞİRİCİ
drdamlabisirici@yahoo.com

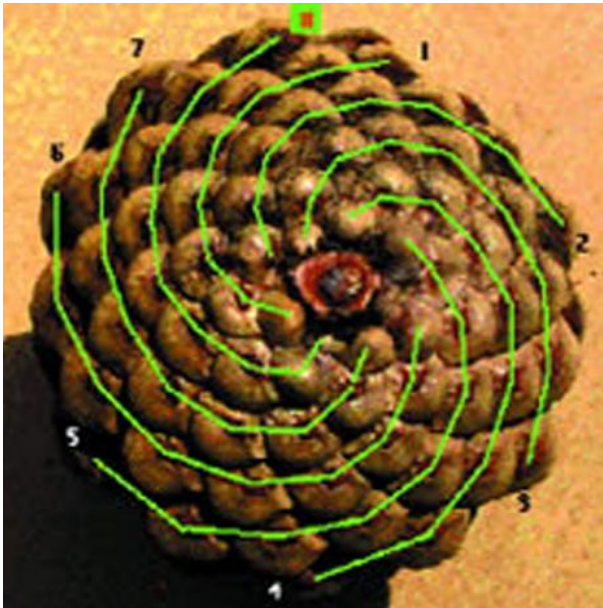

Peki, hemen hemen hepimizin bildiği Leonardo Da Vinci'nin "Mona Lisa" tablosunda altın oran kullanıldı desem?

Rönesans sanatçıları Altın Oran'ı tablolarında ve heykellerinde denge ve güzelliği elde etmek amacıyla sıklıkla kullanmışlar.

Güneş etrafındaki gezegenlerin yörüngelerinin eliptik yapısını keşfeden Johannes Kepler, "Geometrinin iki büyük hazinesi vardır; biri Pythagoras'ın teoremi, diğeri, bir doğrunun Altın Oran'a göre bölünmesidir" diyerek Altın Orana gereken değeri vermiş.

Çam kozalağındaki taneler kozalağın altındaki sabit bir noktadan kozalağın tepesindeki başka bir sabit noktaya doğru spiraller oluşturarak çıkarlar. İşte bu spirallerin açısı altın orandır.

Doğada altın orana verilebilecek pek çok örnek bulunabilir ve evrenbilimci Max Tegmark'ın dediği gibi belki de evrenin kendisi matematiktir kimbilir.

ÖNERİ: OKU: Fi (Azra Kohen)

YAZ YAĞMURU

Bir yaz yağmuru yağdı içime
ezildi iri üzüm taneleri camlarımda
gözleri kamaştı yapraklarımın

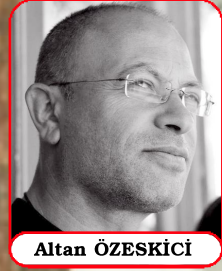
Bir yaz yağmuru yağdı içime
gümüş güvercinler uçtu damlarımdan
koştı yalınayak toprağım.

Bir yaz yağmuru yağdı içime
tramvayına atladığı bir kadın
ak baldırları ıslak

bir yaz yağmuru yağdı içime
içimdeki kederi serinletmeksizin

bir yaz yağmuru yağdı içime
ansızın başladı dindi ansızın
eski yerinde duruyor sıcaklık
kör demiryolunda paslı kalın

Nâzım HİKMET

Altan ÖZESKİCİ

SEVGİ ÜSTÜNE

Bütün kitapları yakmalı
Sevda üstüne ne söylemişlerse yalandır
Kitaplara göre insan
Karanlıkta yüzüne bin mumluk lâmba tutulmuş
Gözleri, yüreği kamaşmış insandır
Aptaldır, hastadır, kahramandır
Bütün kitapları yakmalı
Sevda üstüne ne söylemişlerse yalandır.
İçinde bir tek suret yaşayan yüreğe yürek mi derler
Bir tek yaprak veren dalın boynun burarlar
Bir tek meyve veren dalı keserler
İnsan dediğin bir buğday tarlası gibi olmalı
Esti mi rüzgâr bir değil milyonlar için esmeli
Bir tek meyve veren dalı kesmeli

İnsan dediğin derya misali
Üstünde milyonlarca dalga
İçinde kıyametler kopmalı
İnsan dediğin derya misali
Uçsuz bucaksız olmalı.

Gel çıkalım sevgilim gel
Gel kurtaralım birer hanesinden
Çekelim gidelim bir uçtan uca
Açalım yüreğimizin kapılarını sonuna kadar
Sevelim sevelim sevelim
Sevebileceğimiz kadar

Bedri Rahmi EYÜBOĞLU

SENİN HİKÂYEN NE?

Hangi kelimeye el sürsem, beni görme, beni yorma ve beni yazma diyor. Yorulan kim? Yazan ellerim, görmüyorlar gördüklerimi...Gözlerimin yolları adımlamasına söz geçiremiyorum. İnsanlar içine karışıyorum. Ben buradayım diye sesleniyorum, ses çıkmıyor, yine sesleniyorum, yine ses yok. Gözlerime baktıklarında ulaşmaz diye düşünürlerken aslında benim onlara ulaşmak istediğimin farkına bile varamıyorlar. Ben onların çoktan farkındayım, istiyorum ki benimde farkında olsunlar.

Kitabımın açık kalmış sayfalarında savruluyorum. Sanki bir rüzgâr çıkmış, bana ait sayfadan, beni koparmış almış. Bir hikâye karakteri olarak, neler yazılmış olabilir benim ile ilgili diye düşünürken. Kendimin hangi sayfada olduğunu bilmemek korkutuyor. Bu benim başkalarının sayfalarında olduğum anlamına mı geliyor bilemiyorum.

Uzaktardan gelen bir yabancı gibi öylece oturuyorum. Önümden gelip geçenleri izliyorum. Beklemekten sıkılıyorum, kalkıyorum oturduğum yerden ara sokaklara giriyorum. Çocuklar top oynuyorlar, birden topu ayağımın yanında buluyorum. "Bende oynayabilir miyim?" diyorum. Yine ses yok, ayağımın yanına gelen topu öylece onlara atıyor, yürümeye devam ediyorum.

Elimde öylesine boş bir çerçeve ve sanki o çerçeveyi gördüklerimle doldurmaya çalışıyorum. Göz neyi görürse, kulak da onu duyarmış ama ben duyamıyorum ve "sadece gözlerinle yetin" diyor içimin sesleri.

İçimin kapalı kutularını açmak ve noktalı cümlelerimden yazıp kurtulmak istiyorum. Şimdiki zamanları anlamak istiyorum. Geçmiş değiştiremeyeceğime göre, önemli olan şimdiki zaman değil mi?

Kulaklarım az öce sağırdı ve kulağımın uzaktardan gelen müzik seslerini duyduğuna şaşıyorum ve sese doğru yürümeye başlıyorum. Tam yaklaştım diyorum, sesler uzaklaşmaya, görüntüler bulanıklaşmaya başlıyor. Yılmıyorum ve yürümeye devam ediyorum. Ben yürüdükçe çevremdeki görüntüler değişmeye başlıyor ama hiç şaşırmıyorum. Denizin kenarında dolaşırken ben birden kendimi tarih kokan eski binaların olduğu bir caddede buluyorum. Hava birden kararmaya başlıyor ve içimin korku cümleleri sanki bana "hadi! koşmaya başla ve doğru eve git" diye sesleniyor. İçimin korkak seslerini susturup, müziğin geldiği yere doğru koşuyorum, koşuyorum. Ne kadar ko-

şarsam koşayım bir adım dahi ilerlemediğimi fark ediyorum.

Göğsümdeki kırık çekmecelerin çatırtılarını duyuyorum. Param parça olacaklar ve bir daha hiç birleştiremeyeceğim diye düşününce korkmaya başlıyorum. Oysaki ben en çok karanlıktaki insanlardan korkardım. Etrafın ve insanların karanlığının beni korkutması çok tuhaf diyorum. Kendimi o an çok güçlü hissetmeye başlıyorum. İçimin sesi "sen hiç de güçlü değilsin" diyor. Onun söylediği o cümleyi umursamadan müziğe doğru yürümeye devam ediyorum. Yere oturmuş ve müziklerini yapan gençleri görüyorum. Gözlerimdeki görüntünün değişmesini istemediğim için onlara doğru baka baka gi-

diyorum. Onlara tutunacak kadar yakın olduğumu hissettiğimde yanlarına oturuyorum. "Hoş geldin Ali seni bekliyorduk" diyorlar. Şaşırmayı unuttuğum için hiç şaşırmadığıma şaşıyorum. Bana erkek ismiyle seslenmeleri şaşkınlığımı artırıyor ve o an ellerimle göğsümü kontrol ediyorum ama yoklar... Kazağımın

boğazından yok olduklarına inanamayarak bakıyorum, birden kıllarla göz göze geliyorum. Daha da inanamayarak elimde duran cep telefonumun kamerasıyla kendime bakıyorum. Resmen uzun saçlarım gitmiş ve dalgalı kısa saçlarımdan gözümün de renkli olduğunu görüyorum. Bir erkek oluşuma bir cümle dahi bulamıyorum. Gençlerin hiç birini tanımıyorum, belki de tanıyorum ama bilmiyorum. İçlerinden biri "hadi biz başlıyoruz çalmaya, sende söyle" diyor.

Çaldıkları müziği biliyorum ama sözleri Fransızca olduğu için nasıl söyleyeceğim diye düşünürken birden dilimden sözleri dökülüyor. Ben böyle söylerken aniden birisinin telefonu çalmaya başlıyor ama bir türlü susmuyor. Birden beni birisinin dürttüğünü hissediyorum ama ona rağmen şarkıyı söylemeye devam ediyorum. Beni dürtmeler devam edince ve ardından da sesler başlayınca gözlerimi açıyorum. Başımın iki minik kız çocuğu "hadi kalk anne okula geç kalacağız" deyince rüyadan sıyrılmaya çalışıyorum. Hemen apar topar kalkıp aynada kendime bakıyorum ve çok şükür diyorum. Kadın olmak, anne olmak güzel bir şey diyerek kızlarımın yanaklarına öpücüklerimi konduruyorum.

Elif KAYMAZLI

ALTINI ÇİZDİKLERİM

1481. Yanında huzur bulduğunuz insanlar servetinizdir.

1482. Hayat üç bölümdür; dünyayı değiştireceğini sandığın, değişmeyeceğini anladığın ve dünyanın seni değiştirdiğine emin olduğun. / Sartre

1483. Biliyoruz ki, bazı sesler, bazı sahneler, bazı renkler ya da bazı cümleler insanın aklına mih gibi çakılıp kalıyor. / Hasan Ali Toptaş

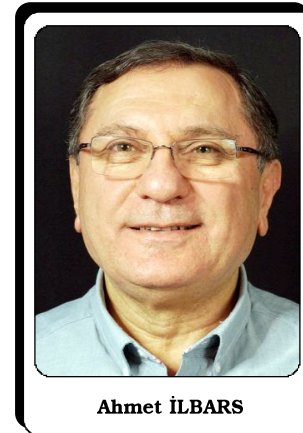
1484. Ne hoş bir güzelliği vardır, hafif adımlarla, dünyadan gülümseyerek geçenlerin. Kimseye bir kötülüğü dokunmadan yaşayanların, onurlu bir yaşamı seçenlerin... / Virginia Woolf

1485. Kötü insan yoktur. Sevgisiz büyüyen insan vardır. / Gün Semray

1486. Sevmek söz söylemek değil, bütün zor şartlara rağmen sahip çıkmaktır. Kötü günde sarılmak, iyi günde güven vermektir. / Neşet Ertaş

1487. Gösterişin pahalı, yaşamın da ucuz olduğu bir dünyadayız. / Simone de Beauvoir

1488. Başkalarının mutluluğuna ne kadar önem verirsek, kendi iyiliğimizi ve refahımızı o kadar önemsiyoruz demektir. / Dalay Lama

Ahmet İLBARS

1489. İnsan yaşadığı yılları unutuyor, onlar geçip gidiyor ama gözler, ayaklar, safra kesesi zamanın farkında, sonra olanlar oluyor. / Herta Müller

1490. Her zaman inandığım bir şey vardır, iyi kalpli olmak, mükemmel olmaktan çok daha iyidir. / H. Jackson Brown

1491. Ne kadar saçma veya bozuk da olsa alışılmış

düzeni kökünden değiştirmek daima zordur. / Machado de Assis

1492. Sevgi kusurları yok etmez, onları da kabul eder. / Erich Fromm

1493. Tüm insanlar sevmek ister matmazel. Vahşi hayvanlar bile kafesin parmakları arasından burnunu uzatarak okşanmayı bekler. / Gogol

1494. Akıl bağlamadığı dostluğu, akılsızlık kolayca çözebilir. / W. Shakespeare

1495. Bazılarımız şiirlere, şarkılara, filmlere, kitaplara tutunuyor... Sanırım artık insan, tutunamıyor insana. / Oğuz Atay

tebeşir

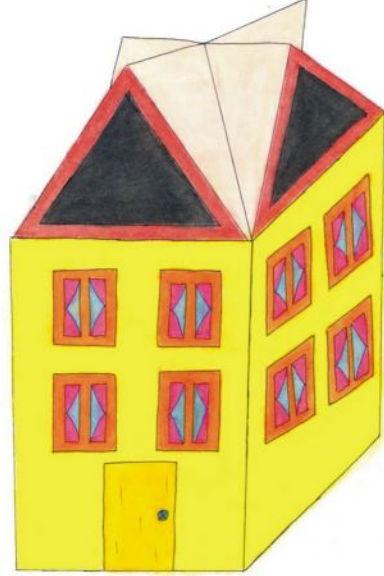
Tebeşir'in Serüveni (9)

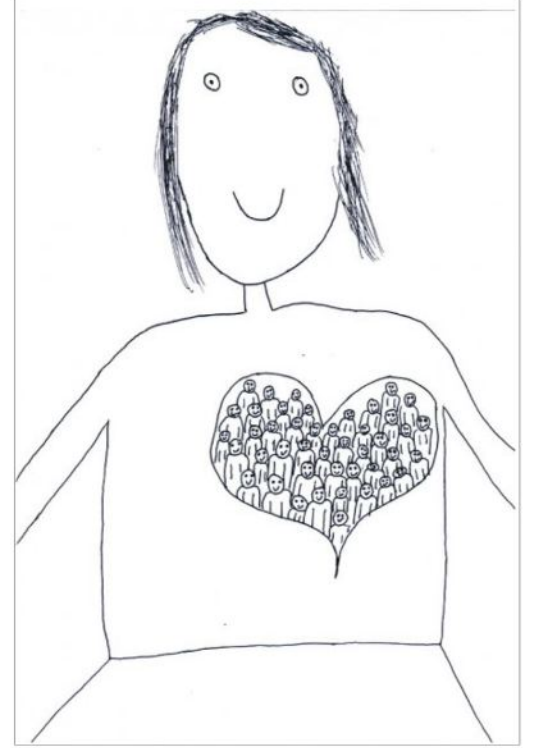
Aslı Satır - Başarı Ödülü
Afacan Kitap & Kırtasiye - Tebeşir Dergisi (2004)
"Dostluk" Karikatür Yarışması

Tebeşir'in
Ödüllü
Karikatürleri

Ekin Özeskici - 18 Yaş Altı Kategorisi Başarı Ödülü
Muğla Belediyesi Karikatür Yarışması 2013
"Muğla'nın Kültür-Turizm, Doğal ve Tarihi Güzellikleri"

Büşra Esen - 18 Yaş Altı Kategorisi Başarı Ödülü
Muğla Belediyesi Karikatür Yarışması 2013
"Muğla'nın Kültür-Turizm, Doğal ve Tarihi Güzellikleri"

Ayşe Özkahraman - İkincilik Ödülü
Afacan Kitap & Kırtasiye - Tebeşir Dergisi (2004)
"Dostluk" Karikatür Yarışması

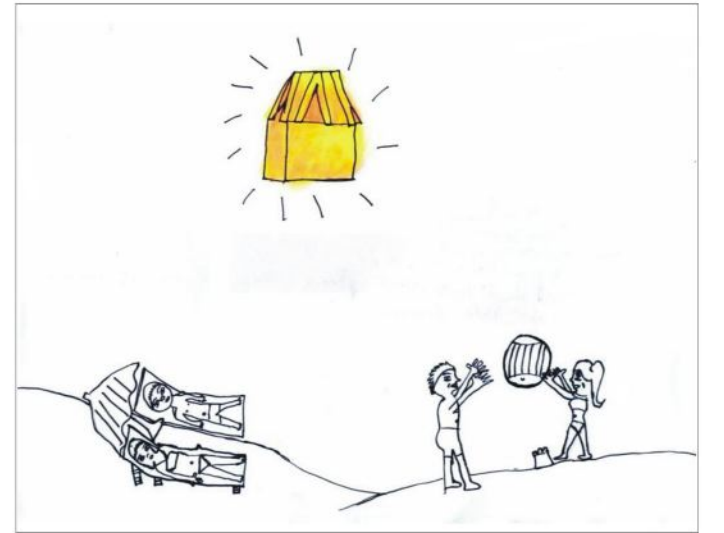
Elif Teke - Üçüncülük Ödülü
Afacan Kitap & Kırtasiye - Tebeşir Dergisi (2004)
"Dostluk" Karikatür Yarışması

Gürkan Zorlu - Tebeşir Karikatür Grubu Özel Ödülü
Afacan Kitap & Kırtasiye - Tebeşir Dergisi (2004)
"Dostluk" Karikatür Yarışması

Ekin Özeskici - 18 Yaş Altı Kategorisi İkincilik Ödülü
18. Nehar Tülek "İstanbul" Karikatür Yarışması 2013

Yaren Balaban - 18 Yaş Altı Kategorisi Başarı Ödülü
Muğla Belediyesi Karikatür Yarışması 2013
"Muğla'nın Kültür-Turizm, Doğal ve Tarihi Güzellikleri"

ARMAĞAN KİTAPLAR

Bir çocuk geçiyordu caminin avlusundan. Benim yaşlarımda olmalıydı. Elinde kapağı resimli bir kitap vardı. Hemen karar verdim ben de. Babama simit aldırمام, kitap aldırırđım. Simit yedi mi biter. Kitap öyle mi ya? Ne tükenir, ne de biter. Oku oku, yine oku. İçinde ne güzel bilgiler vardır. Hem eğitir, hem öğretir. Hem de eğlendirir. Tadına doyum olur mu hiç? Olmaz elbet. Usuma düştükçe okurum. En iyi arkadaşım olur benim.

Cami avlusundan çıkarak o çocuğun geldiği yöne doğru yürüdüm. Kitap satılan yeri bulmalıydım. Cami avlusuyla cadde arasındaki duvarımı kıyısını izleyerek buldum aradığımı.

Bir kitapçı sergi açmıştı duvarın kıyısına, yaya kaldırıma. Sıra sıra dizmişti kitapları. Hepsinin de kapakları renkli resimli ve gözsalıcı bir görünümdeydi. Bu değin kitabı ilk kez görüyordum. Bizim öğretmenin kitaplarından da çoktu. Bunların hepsi benim olsa, ne şeker, ne simit ne de başka bir şey istemezdim. Okurdum hepsini su içer gibi.

İlgi ve merakla izleyenlerin arasına ben de katıldım. Bazıları beğendiği kitabı seçip alıyor, ödüyordu ederini. Bazıları da aradığı kitabın adını söyleyip, olup olmadığını soruyordu. Kitapçı da, onca kitabın arasından, çabucak bulup çıkarıveriyordu istenilen kitabı.

Bu yıl dördüncü sınıfa geçmiştim. Ders kitaplarımın dışında öğretmenin verdiği Türk Masalları kitabım da vardı. Onun masallarını da okuya okuya ezberlemiştim neredeyse. Komşumuz Osman ağabeyin askerlik dönüşü getirdiği birkaç kitabı görmüş, isteyip okumuştum. Bunlar içinde en çok hoşuma gideni, "Korođlu Destanı" kitabıydı. Korođlu, babasının gözlerini kör eden zalim "Bolu Beyi"nde öcünü koymamış; güçsüzlere ve yoksullara arka çıkmış bir halk kahramanıydı.

Hayranlıkla izlediğim kitapların adlarını okumaya koyuldum birer birer.

"Hazreti Ali'nin Cenkleri, Battal Gazi Destanı, Zalođlu Rüstem, Muhammet Hanefi Cengi, Yunus Emre Divanı, Karacaođlan, Leyla ile Mecnun, Arzu ile Kamber, Ferhat ile Şirin, Kerem ile Ashı, Tahir ile Zühre, Aşık Garip, Sevilen Şarkılar ve Türküler, Namaz Hocası, Nasrettin Hoca Fıkraları, Korođlu... Evet Korođlu... Tanış biliş bir arkadaşına kavuşmuşlayım sevince ve heyecana

kesti yüređim.

Çömelerek Korođlu kitabına dokundum. Kapağındaki resimde elinde kılıcıyla şaha kalkmış atının üzerindeydi Korođlu. Kitapçıya ederini sorup sormama kararsızlığı içinde bocalarken kitapçı:

"Kitap mı almak istiyorsun küçük?" diye sordu.

Utanıp sıkılarak:

"Bu kitap kaç? " diye sordum.

"Elli kuruş," dedi kitapçı. "Param varsa hiç durma. Tam senin gibi çocuklar için o kitap. Vereyim mi?"

"Param yok amca. Babam pazarda. Ona söyleyeyim de alsın bana."

"Hadi git de çabuk gel öyleyse."

"Olur," dedim.

Oradan ayrılmak üzere geri döndüğümde, birisi kolumdan tuttu. Korktum birden. Başımı kaldırıp baktığımda rahatladım. O amcaydı. Gülmüşüyordu. Sepeti elindeydi. Pazardan bir şeyler almıştı.

Muzaffer GÜNDOĞAR

"Korkuttum mu seni?" dedi.

"Biraz korktum," dedim. "Birdenbire kolumdan tutunca..."

"Gel bakalım, seninle söyleşelim biraz."

Duvarın kıyısına çekildik. Caminin avlusundaki ağacın dalları gölgeliyordu bulunduğumuz yeri. Sepeti yere koyup, kendisi de duvarın üzerine oturarak:

"Önce adımı öğrenelim senin."

"Adım Zafer Aydın."

"Peki Zafer Aydın, hangi köydensin?" dedi.

"Çıkrık'tanım."

"Öğretmen Kemal Akbulut'un köyündensin yani?"

"Evet," dedim. "Onu tanıyor musunuz?"

"Onu da, diğer enstitülü öğretmenleri de tanırım. Ben de öğretmenim çünkü."

Çok sevinmiştim.

"Kemal Akbulut akrabamız olur," dedim.

"Ne güzel! Şimdi kaçınıcı sınıftasın?"

"Dörde geçtim."

"Aferin! Peki, ne ile geçtin sınıfını?"

"Pekiyle ile."

"Bravo! Zeki bir çocuğa benziyorsun. Okumayı seviyor musun bari?"

"Çok, hem de çok seviyorum. Babam pazaryerinde. Ona söyleyip kitap aldıracağım buradan."

"Ne güzel! Peki büyüyünce ne olmak istiyorsun?"

"Okuyacağım, öğretmen olacağım!" Gülümsedi.

"Öğretmen olup da ne yapacaksın?" "Öğretmenimiz; yokluk, yoksulluk ve kötülükler bilgisizlikten gelir. Herkes okumalı, bilgisizlikten kurtulmalı derdi. Ben de öğretmen olunca hem çocukları okutacağım; hem de annemi, babamı yoksul yaşamlarımdan kurtaracağım."

Öğretmen amca saçlarını okşayarak: "Aferin yavrum" dedi. "Senin okuyacağına ve başaracağına inanyorum ben. Verdiğin yanıtlarla bunu kanıtladın zaten. Beni de çok duygulandırdın. Senin gibi akıllı bir oğlum olmasını ne kadar çok isterdim."

"Sizin çocuklarınız yok mu?"

Güldü öğretmen amca:

"Var " dedi. "İki yetişkin kızım var. Ama oğlum yok."

Elimden tutarak, yerinden kalktı.

"Gel bakalım," dedi. "Senin gibi akıllı bir çocuğu sevindirmek beni de mutlu edecektir."

Beni nasıl sevindireceğini anlayamamıştım.

Kitap sergisine yaklaşarak seyredenlere:

"Bize de yer açın bakalım" dedi.

Seyredenler açıldılar biraz. Tüm kitaplar karışmışdaydılar. Hepsisi de "beni alın!" diyordu sanki.

Bana dönerek:

"Hadi seç bakalım" dedi.

Şaşırılmışım. Doğrusu ya ummamıştım bana kitap almak isteyebileceğini.

"Sağ olun öğretmen amca!" dedim. "Babam alır bana."

"Anlaşıldı," dedi. "Kitap seçimini kendim yapmam gerekiyor."

Kitapçıya dönerek:

"Bakar mısın Mahmut Efendi!" dedi.

"Buyurun Hocam" dedi kitapçı.

Öğretmen amca onu, o da öğretmen amca'yı tanıyordu demek ki.

"Bana oradan, Battal Gazi Destanı, Köroğlu, Leyla ile Mecnun Ferhat ile Şirin ve Tahir ile Zühre kitaplarını ver."

"Hay hay Hocam, hemen!.."

Adam kitapları alıp bir kağıda sararak uzattı.

"Buyurun hocam!"

"Teşekkür ederim. Borcumuz ne oldu?"

"Ellişer kuruştan beş kitap, iki yüz elli kuruş eder hocam."

Öğretmen amca cüzdanından çıkardığı parayı uzattı.

"İşte sana iki yüz elli kuruş."

Parayı alan kitapçı:

"Sağ olasınız Hocam. Allah bereket versin. Para veren altın bulsun." dedi.

"Bereketini bul" dedi öğretmen amca.

Sonra bana dönerek:

"Haydi bakalım Zafer Aydın," dedi.

Dönüp, duvarın kıyasına geldik. Öğretmen amca kitap paketini bana uzatarak:

"İtiraz istemiyorum. Al bakalım şu kitapları." dedi.

"Olmaz amca!" dedim. "Alamam."

"Neden?"

"Çok para verdiniz onlara."

Güldü öğretmen amca.

"Kitaba verilen paraya acımam ben. Yeter ki, değerini bilenlere ulaşsın. Haydi bakalım al!" dedi yeniden.

İkilem içinde kalmıştım. Ter basmıştı yüzümü. Tanımadığım, ilk kez karşılaştığım bir öğretmen amca bana beş tane kitap hediye ediyordu. Nasıl alırdım. Alsam bile bunu babama nasıl açıklardım.

"Beş tanesi çok. Birini verseniz yeter. Öbürlerini de başka çocuklara verirsiniz." dedim.

"Bak şuna," dedi. "Demek başka çocuklara veririm ha! İlahi çocuk minicik aklınla şaşırtıyorsun beni. Başkalarını da düşünecek kadar soylu duygular taşıyan bir çocuk bunları çoktan hak etmiştir. Al bakalım. Üzme beni daha fazla!"

Çaresiz alacaktım. Hem çok seviniyor hem de babamın tepkisinden çekiniyordum.

"Çok teşekkür ederim öğretmen amca." dedim. Kitap paketini alarak, elini öptüm. "Ne ka-

dar iyisiniz!"

"Bir şey değil Zafer Aydın" dedi. Güle güle oku. Soyadın gibi aydın ol. Babana, öğretmenlerine çok selam götür. Atatürk İlkokulu'ndan Mehmet öğretmenin selamı var de. Unutma!"

"Unutmam!" dedim. Çok sağ olun Öğretmen amca. Sizi de unutmayacağım." Bu kitapları arkadaşlarıma da okutacağım."

Öğretmen amca eğildi, sevgiyle gözlerime baktı. Sonra da kucaklayıp yanaklarımdan öptü.

"Biliyor musun? dedi. "Bugün benim için çok güzel ve kazançlı bir gündü."

Soran gözlerle yüzüne baktım.

"Çünkü" dedi. "Senin gibi akıllı, zeki ve gelecek için umut veren küçük bir dost kazandım."

Kulaklarıma değin kızardığımı duyumsuyordum. Beni yücelten, onurlandıran böylesine güzel sözleri bir de öğretmenim söylemişti.

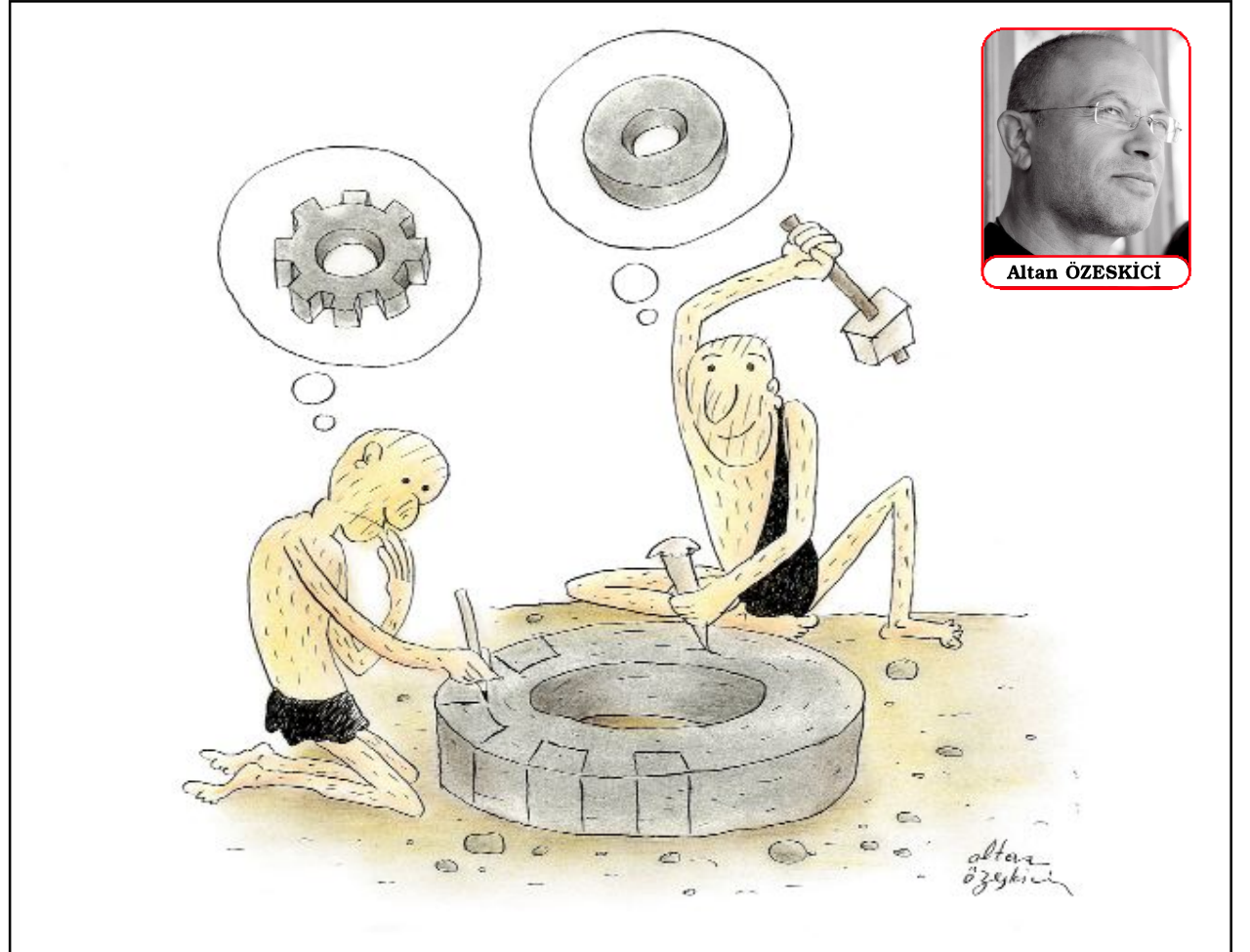
"Çok sağ olun öğretmen amca" dedim.

Ayrılık zamanı gelip çatmıştı.

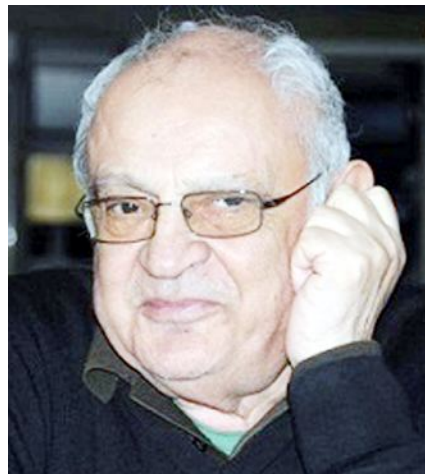
"Haydi güle güle" dedi. "Başarılar sana Zafer Aydın!.."

"Size de Öğretmen amca!.." dedim.

El sallayıp, ivedi adımlarla pazardaki babamın yanına yönlendim. Sevinç ve heyecandan içim içime sığmıyordu.

Bir Yaz Günlüğü

Afşar Timuçin

Papatyadır elinde
Yazla yeşeren sıra dağlar.
Bir şarkıdır dilinde
Günden güne seni saran sonbahar...
Bir umuttur güldüğün,
Bir tutkudur sokaklar
Her gün seni çağırır,
Der ki;
Sokaklardan geçmesen hayal olur uzaklar...
Ben senin şarkınım der,
Beni her gün başka söyle.
Bazen biraz tutkulu, bazen acılı biraz
İçinde sarı güller bulunsun.....
Ben bir yolum, sen de benim yolcumsun.
Sakin geçme benden inanmayarak.
Sen benim savaşçımsın, gözü pek çocuğumsun
Sen güzelsin, en güzel.
Denizlerden daha güzel,
En güzel çiçeklerden ve seslerden.
En güzel denizlerden.....

RUHUNU DİNLE

Özlemekle geçiyor zaman. Hasret kaldıklarımızı hayal etmekle... İç sesimiz bile beton yağınlarıyla sohbet ederken derin düşüncelere dalıp yürümenin ne mümkün olduğu yollarda attığımız istemsiz adımlarla sadece yolları değil hayatı da bitiriyoruz adeta. Çalar saatlerin emrine amade bedenlerimizle, ruhlarımızı geride bırakıp atıyoruz kendimizi makineleşmiş sıkıntıların içine. Bedenlerimizdeki dakik planlama bir yabancıyı tanımaya üşenecek kadar kalplerimize sızramış durumda. Oysaki zaman Dalı'nın eriyen saatinden akan damlalar kadar karmaşık ve akışkan.

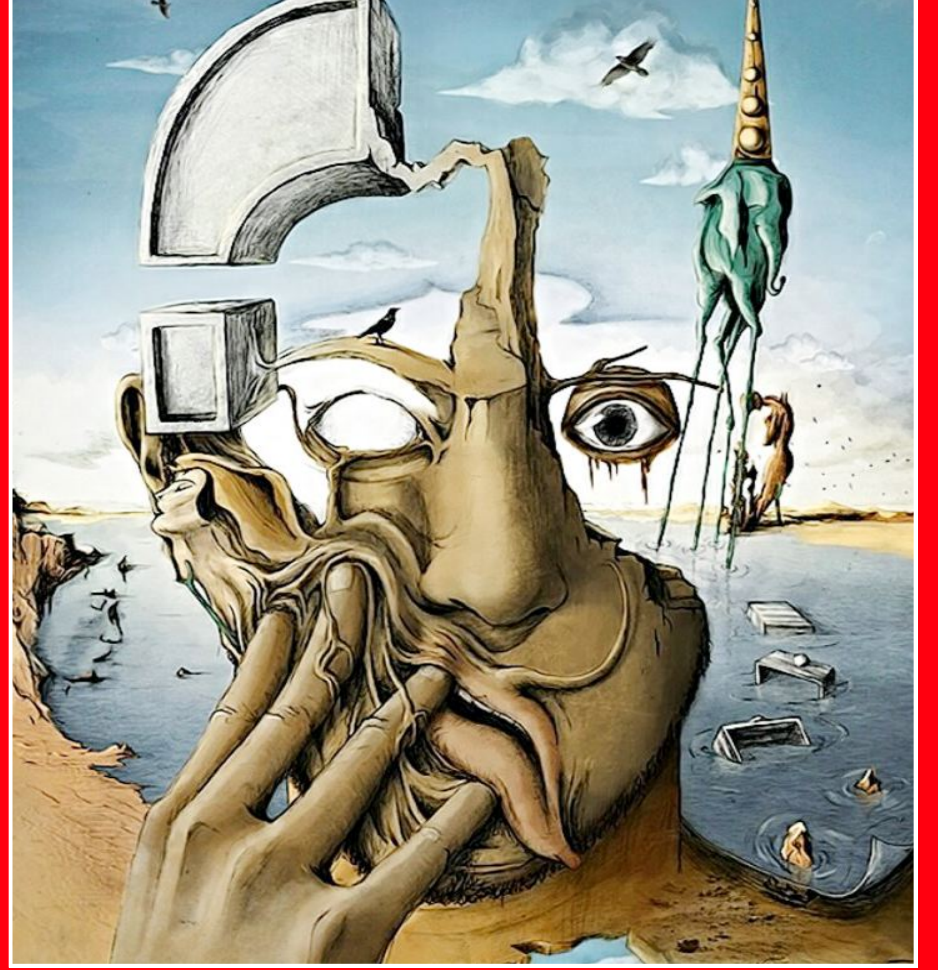
Maskelerimizin arkasında yorgun ve duyarsız iç çekişlerimizle, düşünmekten, sevmekten ve dahi insan olmaktan korkuyoruz çoğu zaman. Fısldamıyoruz kalplerimize bütün ümidini sensin karanlıkların diye. Duyuramıyoruz, uyandıramıyoruz uykusundan ya da düzenin korkusundan. Hızlı trenlerimize doluşup ne aradığımızı bilmeden, zamana meydan okumanın haklı sevinciyle kaybettiğimiz vakitlerin kinini kusar gibi ayrıyoruz mahzenlerimizden. Dudaklarımıza bir ıslık kondurmadan, bir kedinin şefkatli başını avuçlarımıza doldurmadan ve bir çocuğun gününü kutlayamadan...

Nilüfer AŞKIN

Gülten Akın'ın da dediği gibi kimsenin vakti yok durup ince şeyleri anlamaya. Aynalar sadece maddi varlığın habercisi. Ruhundaki karanlık dehlizi inkâr halinde herkes. Sapanlara karşı koyanlar kendilerini savunmanın mutluluğu içinde. Gökyüzüne hiç bakmamış, maviye karışmamış, akan suya derdini dahi anlatmamış... Hep komutlara yaşamış, denilenden şaşmamış... Betonlaşan fikirlerin mahsulü...Sapan sahipleri ise yıkık dökük, kan revan.

Kendimize bile vakit ayırmazken kime yaşadığımızı, neye yaşadığımızı sorgulamadan geçiyor zaman. Mecburi bir hayatı arzuyla yaşamaya çalışmak, sahte gülücüklere kamufle olmak... Herkesin bahanesi farklı. Yaşamla mücadele edenler mücadelesini haklı kılma peşinde. Mücadeleyi bırakıp kendini yaşamın kollarına bırakma fikri etkisiz bir hülyadan başka bir şey değil. Herkes içine kapanık, iç sesine sağır. Ayaklarımız toprağa uzak. Kötü enerjimiz

hep içimizde saklı patlamaya hazır bir volkan gibi. Oysa içimizdeki alev doğada içilen bir bardak çaya teslim olmaya hazır durumda. Doğanın etkisi altına girip ruhumuzu iyileştirmek, Nazım Hikmet'in de dediği gibi "yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür ve bir orman gibi kardeşçesine."

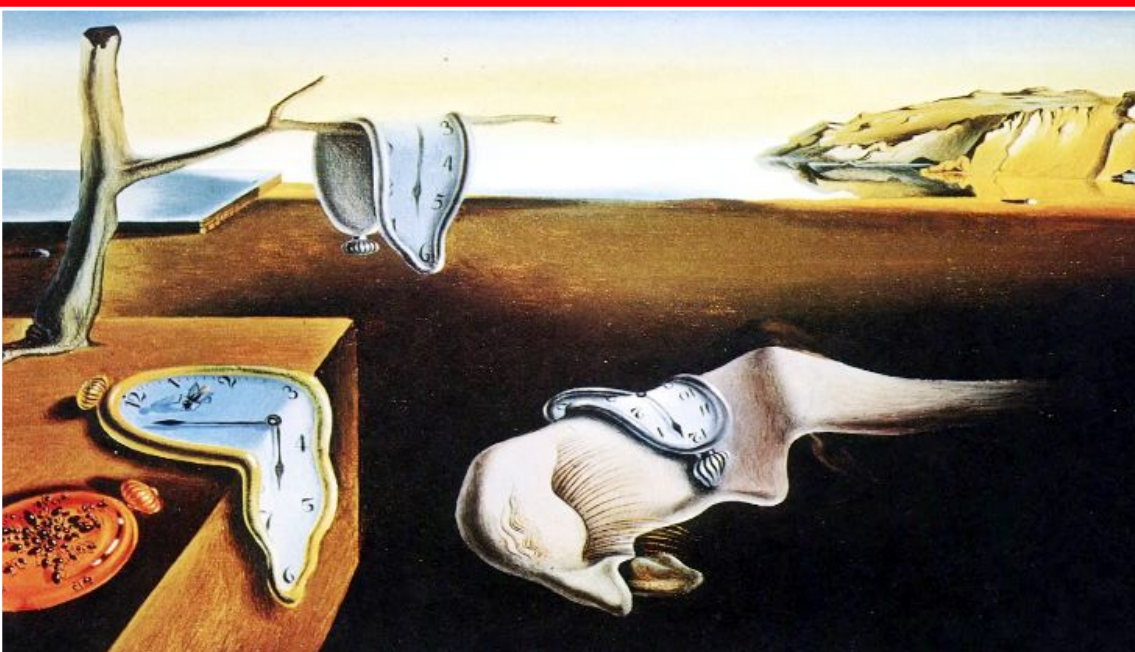
İçimizde gizli bir kırbaç taşıyan o celladın kuklası olanlar gözlerini asla kendi içlerine çevirmeyenlerdir. Kulakları kapalıdır çığlıklara. Yapamadığı iyiliklerin, dokunamadığı yüreklerin tek bahanesi naftalinli sandıklarda sakladığı vicdanlarıdır. Üstüne sıçrayan kan lekesini çamaşır suyuna yatanlar, bir kitabı koklamayanlar, gözyaşlarını maddi kayıpların şelalesi olarak kullananlar ve asla doğanın parçası olamayanlar... Güneşe el uzatmayıp, ayın doğusunda hayaller kurup, bir tavşanı kulağından öpe-meyenler...

Başkasının derdiyle dertlenenler zamanı nakış gibi işleyenlerdir aslında. Uzakların çocuğundan akan gözyaşını kendi kirpiklerinde ıslatanlar, küçük bir köpeğin kesilmiş ayaklarını vicdanlarıyla sarmalayanlar, her rengi bilip sadece beyazı yaşayanlar... Her anda farklı bir tat bulanlar ve düzene uymayıp düzeni kendine uyduranlar. Betonlaşan kalplerin arasından dört yapraklı bir yonca misali başkaldıranlar, gerçek mutluluğu yaşayanlardır onlar.

Ve kalplerimiz nasırlaşmadan bir şarkının sözüne karışma vakti zaman.

*Sevgilim bak geçiyor zaman
Aşındırarak bütün güzel duyguları
Bir yarım umuttur elimizde kalan
Göğüslemek için karanlık yarınları*

Metin Altıok

ÇAY VE SEMAVER

**“Gönül ne çay ister, ne çayhane
Gönül sohbet ister, çay bahane”**

Yukarıdaki dizelerle başlayalım çay ve semaver sohbetine.

Bilindiği gibi çay bitkisi nemli iklimlerde yetişir; beyaz ve sarımsı çiçekler açan; sert, dişli ve kısa saplı yaprakları olan, yaprağının haşlanmasıyla/demlenmesiyle elde edilen kırmızı renkli ve güzel kokulu bir içecek ağacıdır.

Çay içeceği kültürümüzde o kadar yaygınlaşmıştır ki, özellikle sıcak çay yaşamımızın bir parçası haline gelmiştir. Bunun içindir ki çay, bir sektör olmuş; buna bağlı olarak Anadolu'da binlerce kahvehanelerin/çay ocaklarının açılarak sohbet ve oyun yerleri doğmuş, bununla da bir meslek ve kazanç kaynağı şekline dönüşmüştür. Aslında, bu çayhaneler bana göre 'zaman öldürme' yeridir.

*

Araştırıldığında görülür ki, bir efsaneye göre M.Ö. 2700'lerde çay bitkisi Çin'de yetiştirilmiştir. Çay bitkisinin önem kazanması ise Milattan Sonraki yıllarda başlar. Çay, Çin'den başlayarak önce Japonya'ya ve Moğolistan'a; sonra da güneye ve batıya doğru yayılmaya başlamıştır. Araplar tarafından çayın yayılması M.S. 850 yıllarında olmuştur. Moskova'daki Çarlığa 1616 yılında Çin Sefareti tarafından armağan olarak sunulmuştur.

İlk zamanlar uzun nakliye yüzünden pahalı olan çay, sadece zenginler tarafından tüketilirken 1700 yılından itibaren, fiyatının herkesin alabileceği seviyeye inmesi ve Tatarlar'ın kendine özgü yeme içme kültürü, geleneksel ikram ve konukseverliği, çayı hayatın vazgeçilmez bir parçası yapmıştır. Zamanla bu vazgeçilmezlere süt, bal, tatlı, hamur işleri ve semaver gibi şeyler de dahil olmuştur.

Türkler Anadolu'ya gelmeden önce de çayı bilmelerine karşın, 'çayın' Türkiye'ye gelmesi ancak birkaç yüzyıl önceye dayanmaktadır. Çay içiminin Anadolu'da yaygınlaşması 19. yüzyıllardan itibaren olmuştur. Atalarımız yurtlarından ayrılırken yanlarına aldıkları eşyalar arasında 'semaver' de bulunmakta idi. Yeni yurtlarına yerleştiklerinde bu bölgede çay ve semaver kültürü yoktu. Tatarlar Havza çevresinde semaver kültürünün tanınmasına ve yaygınlaşmasına vesile olmuşlardır.

Yetiştirmesinden, hazırlanıp tüketilmesine varana kadar olan çay kültürü, çay sektörünü de ortaya çıkarmıştır. Çay kesilmesine yarayan makaslar, sepetler, kutular, demlikler, semaverler, çay kazanları, fincanlar, kaşıklar, bardaklar,

tepsiler... gibi hepsi çay kültürünün etrafında oluşan etnografik malzemelerdir.

Çay kültürü ile ilgili konular edebiyatımıza da taşınarak, üzerine yazılar ve şiirler yazılmıştır. Bu şiirlerden yalnızca bir tanesidir aşağıdaki şiir:

Bahri GÜVEN

*Gül bülbülü çok sever
Her daim Hak'kı över
Çayı koyu demleyin
Meclis çayı çok sever*

*Çay içelim, çay içelim
Nefsi hevadan geçelim.*

*Çayın rengi güldendir
Doldurması tezdendir
İçin a dostlar için
Çay sahibi bizdendir.*

*Çay içelim, çay içelim
Nefsi hevadan geçelim.*

*Gül bülbülsüz açılmaz
Çay limonsuz içilmez
Meclis, bu meclistir bil
Böyle sohbet geçilmez.*

*Çay içelim, çay içelim
Nefsi hevadan geçelim.*

*Çayda deva, çayda şifa
Çayda vefa, çayda sefa
Bunu bilmez ehli heva*

*Çay içelim, çay içelim
Nefsi hevadan geçelim.*

*

Özellikle çay demlemekte kullanılan, içinde kömür yakacak ocağı bulunan; elektrikle de çalışabilen; bakır, pirinç, metallerden yapılmış; ayaklı, musluklu, bacalı çay pişirme kabıdır semaver.

Rusça'daki 'sama' ve 'varit' sözcüklerinden türeyen, 'kendi kendine kaynayan' anlamına gelen semaver; İngilizce'de 'samovar'; Tatarca 'semawır'; ortasından geçen silindirde mangal kömürü ile ısıtılan; suyla dolu metal bir tencere'dir. Semaverin, demlik koymak için üstünde bir baca ve alt tarafında suyu almak için bir musluk bulunur.

Rus çarlığının çayla tanışmasının ardından 18. yüzyılda Urallar'da icat edildi ve Tula Bölgesinde geliştirildi. İlk semaver fabrikası 1778 yılında, zengin maden ocakları olan Tula'da kuruldu. Bakır, pirinç, tunç ve sacdan imal edilen semaverler silindir veya dikdörtgen pirizması şeklinde yapılır. Altın ve gümüşle de kaplanan semaverler bulunsa da esas olarak pirinçtendir.

Semaver 19. yüzyıldan itibaren Orta Asya'da yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Ahmet Yesevi'den gelen mirasla çayın şifalı olduğuna inanıldığı gibi, semaverin de şifa dağıtıcısı olduğuna inanılır hale gelmiştir.

İnsanlara bir yaşam, muhabbet vericisi; dertlere deva olarak görülür. Semaverin şifa dağıttığına o kadar inanılırdı ki, hamam çıkışında insanları rahatlatmak için ve mevlitlerde semaver kaynatılır, çay içilirdi. Bunlardan en önemlisi çayın kendisinden ayırt edemeyeceğimiz, çayla özdeşleşen semaver kültürüdür.

Semaverin de edebiyatımızda başlıbaşına bir yeri vardır. Semaver 'şifahaneye' benzetilmiştir. Semaver üzerine kasideler yazılmış, çayla özdeşleşmiştir. Bu yazılanlardan aşağıdaki yalnızca bir örnektir:

*Semaveri koydum düze
Kardeşler hep gelin bize
Çay yetişir hepimize
Yan semaver, dön semaver
Limon, şeker, çay semaver*

*Semaverin boyu uzun
Bardaklar he dizin dizin
Büyüğümüz verdi izin
Yan semaver, dön semaver
Meydan senin gel semaver*

*Semaverin suyu kaynar
Bardaklar hep elde oynar
Aşıklar dünyayı neyler
Yan semaver, dön semaver
Limon, şeker, çay semaver*

*Semaverin suyu inler
Anlar mısın neler söyler
Daim Hak'kı zikir eyler
Yan semaver, dön semaver
Meydan senin gel semaver*

*Semaverin musluğu var
Bacasında ıslığı var
Benim ile dostluğu var
Yan semaver, dön semaver
Limon, şeker, çay semaver*

*Semaverin bacası var
Kafkasya'da nicesi var
Buhara'da yücesi var
Yan semaver, dön semaver
Meydan senin gel semaver*

*Semaveri alıştırdım
Maşa ile karıştırdım
Küskünleri barıştırdım
Yan semaver, dön semaver
Limon, şeker, çay semaver.*

15 TEMMUZ ŞEHİTLERİMİZİ RAHMETLE,
GAZİLERİMİZİ SAYGIYLA ANIYORUZ!

15
TEMMUZ

**DEMOKRASİ VE
MİLLİ BİRLİK GÜNÜ**